

Ал-Вағи

Кенг күламли,
фикарий, сақофиј журнал

Ал-Вағи сұзы

КАПИТАЛИЗМ ЖОН ТАСЛИМ ҚИЛМОҚДА БОШҚА АЛЬТЕРНАТИВ БОРМИ?!

Эрдоган
етакчилигидаги
президентлик
бошқаруви
куфр
низомидир

32

47

Халифалик
девлатида
озиқ-овқат
хавфсизлиги

58

Жон, мол ва
вақтни қурбон
қилиш даъват-
чининг эң
муҳим сифат-
ларидандыр

387

Ўттиз учинчи
йил чиқиши
Робиус-соний 1440ҳ
Декабр 2018м

Ливан 1000 лира

Яман 30 риёл
Туркия 1 доллар
Покистон 1 доллар
Австралия 2,5 доллара
Америка 2,5 доллара
Канада 2,5 доллар
Германия 2,5 евро
Швеция 15 крон
Бельгия 1 евро
Британия 1 евро
Швейцария 2 франк
Австрия 1 евро
Дания 15 крон

Үшбү сонда

- **Ал-Ваъй сўзи:** Капитализм жон таслим қилмоқда, бошқа алтернатив борми?! 3
- Халифалик давлатини муваффакиятсизликка учратиш уринишлари юз берса, Халифалик уларни қандай барбод қиласди? (2) 12
- Давлатнинг кучли ёки заиф бўлишининг географик омиллари
Бошланғич қисқа тадқиқот (2) 23
- Эрдоган етакчилигидаги президентлик бошқаруви куфр низоми бўлиб, Уни инкор қилиб, бу тўғрида ундан хисоб талаб қилиш фарздир
Унга рози бўлиб эргашиш ва уни нотўғри изоҳлаш эса, ҳаромдир 32
- Халифалик давлатида озик-овқат хавфсизлиги 47
- Жон, мол ва вақтни қурбон қилиш даъватчининг энг муҳим сифатларидандир ... 58
- **Олам мусулмонлари хабарлари** 66
- **Қуръони Карим сұхбатида** 71
- **Жаннат бөглари:** Илмнинг нафл ибодатлардан афзаллиги 76
- **Сўнгги сўз:** Сурия масаласини америкача ҳал қилишнинг йўл харитаси 79
- Британия армияси бош штаби бошлиғи:
Россия бизнинг хавфсизлигимизга «ИШИД»дан кўра кўпроқ хавф туғдиради 80

КАПИТАЛИЗМ ЖОН ТАСЛИМ ҚИЛМОҚДА, БОШҚА АЛЬТЕРНАТИВ БОРМИ?!

Америка бошчилигидаги Ғарб бугунги кунда Умматга қарши ҳазорий курашини жуда ваҳшийлик билан олиб боряпти. Капиталистик система эгаларидан бундан бошқасини кутмаслигимиз, табиий. Чунки капитализм – барча алоқаларни фақат манфаат асосида белгилайдиган ва шахсий худбинникка асосланган моддий қийматдан бошқа ҳар қандай қийматни тан олмайди. Шунингдек, унда Аллоҳга боғланиш узилган бўлиб, ғолиблик, устунлик ва кибрдан ўзга нарса ҳисобга олинмайди. Бугун биз кўриб турибмизки, улар исломий юртларда ўз нуфузи ва ҳукмронлигини сақлаб қолиш йўлида ҳамда мусулмонларни қайта ўз динлари бағрида яшашларига ва ҳаёт ишларида динларини ҳукмрон қилишларига йўл қўймаслик учун ҳеч иккilanмай мусулмонларни ўлдиришмоқда, юртларини вайрон қилиб қувғин қилишмоқда... Чунки мусулмонларнинг ўз динига қайтишлари билан Ғарб нафақат исломий юртлардаги ўз нуфузидан айрилиб, у ердаги бойликларни талон-тарож қилиш имкониятидан маҳрум бўлади, балки аввало унинг цивилизацияси йўқ қилиниб, капиталистик системанинг бутун дунё устидаги ҳукмронлигига якун ясалади. Ғарб буни тушуниб турибди. Айни шу нуқтаи назардан, ҳазорий кураш келиб чиқди. Зеро, бундай курашда Ғарбнинг кўлида давлатлар, армиялар, нуфуз ва улкан моддий имкониятлар бор бўлиб, буларнинг барчасини Исломга ва мусулмонларга қарши курашда ишга солмоқда. Бунинг муқобили ўлароқ, мусулмонлар кўлида ҳеч нарса йўқ, фақат Аллоҳга бўлган имонлари бор, динларининг ҳақлигига, мабда ва ҳазоратлари бутун башариятни қутқара олишига, у билан бутун олам ислоҳ бўлишига чуқур ишончлари бор.

Воқенинг ўзи капитализмнинг система сифатида омадсизликка учраганини тасдиқлаб турибди. Олам капитализм ўрнига бошқа бир альтернативни қидирмоқда. У билан рақобатлашишга ярокли ягона система Исломдир. Зотан, Ислом аҳли ҳеч нарса тўса олмайдиган кучли бир азм-қарор ила ҳалқаро ҳаёт саҳнига

кайтишни хоҳламоқда. Чунки улар Ислом системасига ўзлари учун, балки бутун олам учун бирдан-бир халоскор, деб қарамоқдалар. Бу эса, гарбликлар учун шундай бир таҳдид ва ёмон тушки, уларни эсини оғдирмай қўймайди. Ушбу курашнинг нақадар жиддийлиги сабабли у халқаро сиёсатда бугун биринчи ўриндаги кураш бўлиб қолди. Кимdir курашдаги заиф томон Ислом ва унинг аҳлидир, ғалаба эса, Фарбнинг қўлида, деб ўйласа, хато қилади. Фарб мусулмонлар орасида айнан мана шу ўйни пайдо қилишга уриняпти. Аслида эса, Фарб бузуқ системага эга эканми, демак, Исломга қарши курашда ҳам шунчалар у мувваффақиятсизликка учрамоқда.

Фарб бугунги кунда ўз системасининг бузуқлигини ҳамда ўзининг ағдарилишидан олдинги босқичда турганини англамоқда. Бир вақтнинг ўзида, у Ислом бошқа динлардан ажралиб таради, сиёсий ақидага эга бир система, унинг ақидасидан мукаммал ҳаётий тузум балқиб чиқади, деган ҳақиқатни ҳам англаб етган. Исломнинг насроний ёки яхудий динлари каби фақат якка шахслар билан ўралашадиган дин эмаслигини, балки ҳаёт қонунчилиги ва яшаш тарзини ўз ичига олган ҳамда давлатга тааллуқли аҳкомларга эга дин эканини, унинг аҳкомлари инсонлар ҳаётидаги барча ишларни қамраб олишини, бу дин шахс муносабатларинигина эмас, балки жамоий муносабатларни ҳам тартиблаштиришини тушуниб етмоқда. Фарб шунингдек, Исломий давлат мусулмонлар ўртасидаги ва мусулмону ғайримусулмонлардан иборат барча фуқаролари ўртасидаги муносабатларни тартибга солишда бош-қош бўлишини ҳамда давлатнинг бошқа хорижий давлатлар билан бўлган алоқаларини ҳам Ислом аҳкомлари асосида тартибга солишини англамоқда. Фарб Исломнинг мана шундай ўзгача дин эканини тамомила тушуниб турибди. Шунинг учун уни рад этиб, у билан ҳатто – фақат шахсий характерда бўлган насроний ва яхудий динлари каби – муомала қилишдан ҳам бош торяпти. Чунки Фарб ҳар қандай динни ҳар қандай давлатдан ва ҳар қандай давлатни ҳар қандай диндан, жумладан Исломдан ажратади. Бироқ унинг бу ажратиши Ислом билан ҳеч уйғунлашмайди. Шунинг учун ҳам, биринчи жаҳон урушидан сўнг минтақани илк бор мустамлака қилгандан бўён айни ажратиши мусулмонларга зўрлаб тикиштириб келмоқда. Уммат ўнлаб йиллар давомида унинг бундай ифлос режаси бўйича юрди. Лекин Фарб Умматни – ўзи ваъда қилганидек – баҳтили қилиш ўрнига, унинг ҳаётини танг-баҳтсиз ҳаётга айлантириди. Бироқ, бу нарса мусулмонларни ғафлатдан кўзларини

очиб, ўз динларига янада яқин келишларига, уни онгли тарзда тушунишларига хизмат қилди.

Фарбнинг Исломни қайта тиклаб, ҳокимиятга олиб келишга ҳаракат қилаётганларга – яъни, унинг тили билан айтганда исломчиларга – қарши курашда омади чопмаганига келсак, гап шундаки, Фарб аввалида Исломни қайта тиклаш лойиҳаси жамоалар ва исломий ҳизблар қўлида, улар эса, Умматдан ажралган, бу умумий бир ҳолат, деб ўйлар эди. У шу асосда уларга қарши уруш олиб бориб, бу урушини «терроризмга қарши кураш», дея дастаклади. Бироқ, қўзғолонлар бошлангач, Фарб Исломнинг Фарб йўлига зид равишда қайта ҳокимиятга келаётганини, унинг келишини истаётганлар бутун Умматни ташкил қилаётганини англаб етди. Буни англаб етиш баробарида, ўзининг ўнлаб йиллардан бери сарфлаган саъй-ҳаракати бекорга кетганини, Умматни ўз Исломини тўғри тушунишдан узоклаштиришда омади чопмаганини ҳам тушунди. Буни тушуниш билан бир вактда, ўз системаси, цивилизацияси ва қадриятлари парчаланиш хавфи остида эканини ҳам ҳис қилди, ўзининг кризисдалигини, ишлари расво эканини тушунди. Шу боис, Фарб бугун мусулмонларни ўз динларини ҳокимиятга олиб келишларига йўл қўймаслик учун тинимсиз жиноятларни содир этмоқда, бу йўлга тузоқ қўймоқда. Бироқ унинг бу ҳаракати худди бўғизланаётган ҳайвоннинг ҳаракатига ўхшайди... Ҳайвон жон талвасасида қанча типирчилагани сари, шунча ажалга яқинлашади...

Умматнинг Исломни ҳокимиятга олиб келиш зарурлиги тўғрисидаги онги бугун жамоаларнинг онгидан анча ўсиб кетди. Чунки бу жамоалар ўзларини ўзгартириш йўлида ҳаракат қилаётганларини иддао қилишяпти-ю, бироқ ўзгартириш йўлидан ўзлари қийиқ ахтаришяпти. Уммат ҳақиқий ўзгартиришни истаётган бир пайтда, бу жамоалар Фарб услуби бўйича юриб, ҳокимиятга демократик ўйинлар оркали боришга, ҳокимиятни бўлишиб олишга ҳаракат қилишяпти. Биз бундай жамоалар етакчиларининг Уммат биздан олдинда кетяпти, деганини кўп эшийтдик. Ҳақиқатда ҳам, бугун Фарб бутун Умматга ва бутун Исломга қарши уруш олиб бормоқда.

Умматдаги бундай муборак исломий уйғониш билан муомала қилишда Америка ва Фарб ҳукмдорлари омадсизликка юз тутди. Бу нарса уларнинг айни уйғонишни жиловлаб олишга қаратилган бир қанча уринишларида намоён бўлди. Улар қачон омадсизликка юз тутишса ёки танланган услугуб уларни қаноатлантирумаса, ундан воз кечиб бошқа услугуни қўллашмоқда. Жумладан:

— Фарбнинг тадқиқот марказлари исломий ҳаракатларни мўътадил, деган стандартга солиш керак, ана шунда улар билан муомала қилиб, биргаликда «экстремистик» ҳаракатларга қарши курашиш мумкин, деган услуб қабул қилди. Бироқ, Фарб ҳушёр тортиб, бундай услубни қабул қилиш Халифаликни барпо этишга ҳаракат қилаётганлар учун қўл келиши мумкин, ҳокимиятга мўътадиллар келгандан сўнг юзага келадиган янги вазиятдан улар фойдаланиб қолишлари мумкин ёки мўътадилларнинг ўзлари ўзгариб, Фарбга қарши чиқиб, соғ исломий бошқарувни талаб қилиб қолишлари мумкин, деган холосага келди. Фарбга кўра, бу нарса тажрибадан ўтказилган. Масалан, Афғонистонда муҳоҳидлар Совет Иттифоқига қарши жанг қилаётib Америкадан ёрдам сўрашган, кейин эса, Советни қувиб чиқаришгач, Американинг ўзига қарши чиқиб, унга қарши жанг қилишди. Фарбнинг шунча қилган ҳаракатлари бекорга кетди... Фарб шундай фикрга келди.

— Шунингдек, Фарб тадқиқот марказлари сўфийлик тариқатини ривожлантириш керак, чунки у ҳеч қачон сиёсатга киришмайди, деган услубни қабул қилди. Бироқ, Фарб сўфийлар Уммат уйгонишига якун ясашда фойда бермайди, чунки улар Умматдан узилиб қолган, Умматдаги жамиятни ўзgartириш фикрига таъсир қилишолмайди, деган холосага келди. Ҳақиқатдан ҳам, сўфийлар, гарчи уларнинг баъзилари исломий юртлардаги муҳим диний марказларда етишиб чиқиб, малай хукмдорлар тарафини олаётган бўлса-да, Фарбга фойдалари тегмади.

— Америкалик ва фарблик хукмдорларда мусулмонлар ўзларини босиб олишлари учун уларга қўпроқ эркинлик ва ҳуқуқ бериш лозим, деган фикр тарқалди. Лекин бу фикрдан дарҳол қайтишди. Чунки мусулмонларга бирор туйнук очиб берилсатамом, дарҳол ўша ердан сакраб чиқиб, ҳокимиятга етиб боришади, деб билишди. Шунингдек, мусулмонларга яхши шароит яратиб берилса, қашшоқлик барҳам топади, бинобарин, Фарбга қарши қўзғалишмай қўяди, деб ўйлашди. Аммо ўзларига қарши душманлик қилаётганларнинг аксари бой-бадавлат ва зиёли шахслар эканига гувоҳ бўлишди. Кичик Буш ўз хукмронлигининг сўнгги вақтларида мусулмонларнинг Фарбни ёмон кўриб, унга қарши курашишларига сабаб, уларнинг ўз хукмдорлари томонидан репрессия қилинаётганидир, деган холосага келиб, хукмдорларнинг тоғут, мустабид эканликлари халқларнинг кўтарилишига олиб келмоқда, хукмдорлар бундай йўлни ўзgartиришсин, дея буйруқ берди. Шунда, карангки,

хукмдорларнинг ўзлари ташаббус кўрсатиб, Америкага – бу ишда ўзингиз панд еб қолишингиз мумкин, чунки мусулмонлар бундан ўз лойиҳаларини ўтказишида фойдаланиб қолишади, дея насиҳат қилишди.

– Обама кудратга келиб, Аср лойиҳасидан воз кечгач, мусулмонлар билан янги саҳифа очишни истади. (Чунки у кичик Буш мусулмонларга қарши манфур қирғинлар содир этиб, улар учун ҳамма ёқни дўзахга айлантирганини кўрди). Шу боис, ўзининг ilk сафарини Қоҳира Мисрига, яъни, Азҳар Мисрига килди, шу билан қора саҳифани ёпаман, деб ўйлади. Бирок, зум ўтмай Уммат қўзғолонларига гувоҳ бўлди... Шунда Обама макр қилиб, энг жирканч жиноятлар содир этиш билан Умматга бутунлай бошқача услугуб қўллади. Сурия ва Миср раҳбарлари каби ўз халқига шафқатсизлик қилиш бўйича тарихда рекорд қўйган хукмдорлар тарафини олди... АҚШ разведкасининг хукмдорларга кенг эркинлик бериб қўйиш керак, деган таклифини қабул қилди. Ваҳоланки, илгари уларни мустабид хукмдорлар, деб келишарди... Шу тарзда Обама сиёсати ундан аввалги раҳбарлар замонида ўлдирилганлардан ҳам кўп қирғинга олиб келди, яъни, аввалги асл одатига қайтди.

– Американинг Уммат лойиҳасини йўқ қилиш йўлида олиб бораётган сиёсатларидан бири, мусулмон юртлар битта Ислом давлатида бирлашмаслиги учун уларни мазҳабпарастлик, ирқчилик асосида бир-бирлари билан қирпичоқ бўладиган давлатларга бўлиб-парчалаб ташлаш сиёсатидир. Биз мусулмонлар кўнглини хотиржам қиммоқчимизки, барча мусулмонлар фарз, деб билувчи Халифалик давлати барпо этилиши биланоқ, зудлик билан юртларимиз Ислом асосида бирлашади. Бу ҳолда Фарб бутун Умматга таъсир ўтказолмай қолади, фақат баъзи заиф ва хоин кимсаларга таъсирини ўтказиб, уларни мусулмонларга қарши кўйиши мумкин, холос. Бирок Халифалик мустаҳкамланиб олгач, ундайларни йўқ қилиши ва тарих ахлатхонасига улоқтириши мушкул эмас. Бундан ҳам кўпроқ, бундай кимсаларнинг йўқ қилиниши – Аллоҳнинг изни или – барпо бўладиган Халифалик атрофида Умматнинг бирлашишига хизмат қилувчи туртки бўлажакдир.

– Ислом ва мусулмонларни сиёсий фаолиятдан узоқлаштириш учун Америка коғир Фарб давлатлари билан бирга қабул қилган сиёсатларидан бири шуки, у фуқаролик ташкилотларини тузишни буюрди, уларга кўчаларда одамларга етакчилик қилиш ролини юклади. Америка айни ташкилотларни одамлар талабларини

америкача нуқтаи назардан туриб қўтариб чиқадиган ижтимоий сиёсий илмоний ташкилотларга айланишини истади. Бинобарин, бу ташкилотлар одамлар етакчилигини қўлга киритиб, миңтақада Қўшма Штатлар нуфузини кенгайтирадиган қуроллардан бири бўлиши ҳамда одамлар дикқатини Исломни хокимиятга олиб келиш фикридан чалғитишлари учун Америка уларни безаб кўрсатишга ҳаракат қилмоқда.

— Америка коғир Ғарб давлатлари билан бирга қабул қилган сиёсатларидан яқиндагиси, жамоаларнинг сиёсий фаолият билан шуғулланишларига йўл қўймаслик ва даъватни сиёсатдан узишга мажбурлашдир. Америка бунинг йўлида сиёсий майдондаги исломий жамоаларга жиддий босим ва таҳдид ўтказиб, уларни икки тарафлама позициядан воз кечишни буюрди. Улар ё илмоний сиёсий фаолият олиб бориб, юрт фарзандларини ўзларига эргаштиришлари ва мавжуд режимлар ёрдамида миллий ривожланиш дастурини қабул қилишлари керак ёки фақат яхши ахлоқ ва яхши амалларга чақирувчи даъватчи жамоалар бўлишлари керак. Буни ўзини сиёсий, дея баҳоловчи баъзи исломий жамоалар қабул қилишлари ҳам мумкин. Аммо мусулмонлар буни қабул қилмайдилар. Чунки уни Ислом қабул қилмайди, бу оддий ҳақиқат. Бу иш самара берган тақдирда ҳам, жилла курса, уни қабул қилган жамоаларни Умматдан ажратиб қўяди. Бинобарин, Ғарб умид қилган самараларини териб ололмайди. Ўз навбатида, бу мусулмонларни реал ажратиш-фарқлашга ундаши ҳам мумкин. Даъватлари хира тортган қоронги ҳаракатлар яқинда йиқилади, ҳокимият ўзи холис ва ихлосли исломий ҳаракатларга қолади. Бу эса, Аллоҳ Таоло қуйидаги каломи билан ваъда қилган Халифалик ва ғолибликни айнан ўзидир:

﴿وَعَدَ اللَّهُ الَّذِينَ ءَامَنُوا مِنْكُمْ وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَيَسْتَخْلِفَنَّهُمْ فِي الْأَرْضِ كَمَا
آسْتَخْلَفَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ وَلَيُمَكِّنَنَّ هُمْ دِيْنَهُمُ الَّذِي أَرْتَصَنِ هُمْ وَلَيُبَدِّلَنَّهُمْ مِنْ بَعْدِ
حَوْفِهِمْ أَمْنًا يَعْبُدُونَنِي لَا يُشْرِكُونَ بِي شَيْئًا وَمَنْ كَفَرَ بَعْدَ ذَلِكَ فَأُولَئِكَ هُمُ
الْفَسِقُونَ﴾

«Аллоҳ сизлардан имон келтирган ва яхши амаллар қилган зотларга худди илгари ўтган зотларни (ер юзига) халифа қилганидек уларни ҳам ер юзида халифа қилишини ва улар учун

Ўзи рози бўлган (Ислом) динини голиб-мустаҳкам қилишини ҳамда уларнинг (аҳволини) хавфу-хатарларидан сўнг тинчлик-хотиржамликка айлантириб қўйишни ваъда қилди. Улар Менга ибодат қилурлар ва Менга бирон нарсани шерик қилмаслар. Ким мана шу (ваъда)дан кейин куфрони (неъмат) қилса, бас улар фосиқлардир» [Нур 55]

Ёлғиз Аллоҳга қуллик қилиб, Унга хеч нарсани шерик қилмайдиган, душманга лаганбардорлик ва ялтоқлик қилмайдиган, Ислом аҳкомларидан заррача воз кечмайдиган, нусусларни динга зиён етказадиган тарафга таъвил қилмайдиган, душманлари босимиға алданиб, таслим бўлмайдиган инсонлар мана шулардир... Ана ўшаларга Аллоҳ нусрат беради. Албатта, Аллоҳнинг нусрати келиши ва уларни Аллоҳ саралаб олиши учун эса, улар ўзгартириш йўлида Росули карим ﷺ сийратларини маҳкам ушлашлари, ул зот ва асҳоблари каби синовларга сабр қилишлари шартдир. Шунингдек, Росули акрам ﷺ қуидаги сўzlарида айтган ва Аллоҳ ваъда қилган охири замондаги Халифаликка мушарраф бўлган кишилар мана шулардир:

«تَكُونُ النُّبُوَّةُ فِيْكُمْ مَا شَاءَ اللَّهُ أَنْ تَكُونَ، ثُمَّ يَرْفَعُهَا إِذَا شَاءَ أَنْ يَرْفَعُهَا. ثُمَّ تَكُونُ خِلَافَةً عَلَىٰ مِنْهَاجِ النُّبُوَّةِ فَتَكُونُ مَا شَاءَ اللَّهُ أَنْ تَكُونَ، ثُمَّ يَرْفَعُهَا إِذَا شَاءَ اللَّهُ أَنْ يَرْفَعُهَا. ثُمَّ تَكُونُ مُلْكًا عَاصِمًا، فَيَكُونُ مَا شَاءَ اللَّهُ أَنْ يَكُونَ، ثُمَّ يَرْفَعُهَا إِذَا شَاءَ أَنْ يَرْفَعُهَا. ثُمَّ تَكُونُ مُلْكًا جَبْرِيلَةً، فَتَكُونُ مَا شَاءَ اللَّهُ أَنْ تَكُونَ، ثُمَّ يَرْفَعُهَا إِذَا شَاءَ أَنْ يَرْفَعُهَا. ثُمَّ تَكُونُ خِلَافَةً عَلَىٰ مِنْهَاجِ النُّبُوَّةِ. ثُمَّ سَكَّتَ».»

«Сизларнинг орангизда Аллоҳ хоҳлаганича пайғамбарлик давом этади. Сўнг Аллоҳ хоҳлаган пайтда уни кўтаради. Сўнг пайғамбарлик минҳожи асосида Халифалик бўлади ва у Аллоҳ хоҳлаганча давом этади. Сўнг Аллоҳ Ўзи хоҳлаганда уни кўтаради. Сўнг раиятига зулм ва адолатсизликлар етадиган подшоҳлик бўлади ва у Аллоҳ хоҳлаганча давом этади. Сўнг Аллоҳ Ўзи хоҳлаганда уни кўтаради. Сўнг золим-зўравон подшоҳлик бўлади ва у Аллоҳ хоҳлаганча давом этади. Сўнг Аллоҳ Ўзи хоҳлаганда уни кўтаради. Сўнг пайғамбарлик минҳожи асосидаги Халифалик бўлади. Кейин Пайғамбар ﷺ сукутга чўмдилар». (Баззор, Табароний ривояти ва ровийлари ишончли). Ибн Умар ﷺ ривоят қилган ҳадисдаги Росууллоҳ сифатлаган зотлар мана булардир:

«إِنَّ اللَّهَ عِبَادًا لَّيَسُوا بِأَنْبَيَاءَ وَلَا شُهَدَاءَ، يَغْتَطِئُمُ الشُّهَدَاءَ وَالَّذِيُّونَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ لِفَرْحَمْ مِنَ اللَّهِ تَعَالَى وَمَجْلِسِهِمْ مِنْهُ فَجَنَّا أَعْرَابِيًّا عَلَى رُكْبَتَيْهِ، فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، صِمْعُهُمْ لَنَا وَجَلْمُهُمْ لَنَا. قَالَ: قَوْمٌ مِنْ أَفْنَاءِ النَّاسِ، مِنْ نَزَاعِ الْقَبَائِلِ، تَصَادَقُوا فِي اللَّهِ وَتَخَابَوْا فِيهِ، يَضْعُ اللَّهُ -عَزَّ وَجَلَّ- هُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مَنَابِرٌ مِنْ نُورٍ، يَخَافُ النَّاسُ وَلَا يَخَافُونَ، هُمْ أُولَيَاءُ اللَّهِ -عَزَّ وَجَلَّ- الَّذِينَ لَا حَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزُنُونَ»

«Аллоҳнинг шундай бандалари борки, улар пайғамбар ҳам, шахид ҳам эмас. Улар Аллоҳга яқин бўлганлари ва Аллоҳ олдида муносиб ўринга эга бўлганлари учун уларга пайғамбарлар ва шахидлар ҳавас қилади. Шунда бир аъробий тиззалаб туриб, эй Росулуллоҳ уларни бизга сифатлаб беринг ва улар ҳакида айтинг, деди. Росулуллоҳ ﷺ айтдилар: Улар турли жой ва турли халқлардан бўлиб, ўз қабилаларидан ажралган бўлади. Улар Аллоҳнинг йўлида ўзаро дўстлашадилар ва Аллоҳнинг йўлида бир-бирини яхши кўрадилар. Аллоҳ Азза ва Жалла қиёмат куни уларга нурдан бўлган минбарларни тайёрлаб қўяди. Одамлар қўрққанида улар қўрқмайдилар. Улар Аллоҳ Азза ва Жалланинг дўстлари бўлиб, уларга ҳеч қандай хавф-хатар йўқ ва улар маҳзун бўлмайдилар». (Ҳоким «Мустадрак»да ишлаб чиқди). Фаолият қилар эканлар, Аллоҳнинг уларга нусрат, Халифалик ва ғолибликни ваъда қилганидан кўнгиллари хотиржам бўлган, Америка ва унинг барча иттифоқчилари Аллоҳнинг ваъдасини йўққа чиқаради, деган кўркувни билмайдиган, чунки Аллоҳ Субҳанаҳу ва Таоло Ўз қуллари устида Қаҳҳор бўлиб, Ўз ишида ғолиблигини, аммо аксар инсонлар буни билмасликларини тушунадиган инсонлар мана шулардир.

Бугунги кунда мусулмонлар ҳакиқий исломий уйгониш муҳитида яшамоқдалар. Яхлит Исломий, яъни Халифалик давлатисиз уйғониш мукаммал бўлмаслигини билмоқдалар. Аллоҳнинг айни курашдаги ажиб макрини қарангки, У Зот мусулмонларга бу курашга киришишни буюрган бўлса, бир вақтнинг ўзида, Фарб ҳам мусулмонларга ва уларнинг динига бўлган душманлигидан уларни урушга тортмоқда... Лекин Фарбга Исломни ғолиб бўлишини олдини олишга бўлган шунча уринишлари ҳаргиз фойда бермайди. Бу курашдаги олов қизигандан қизимоқда, унинг вулқони портлаб, ҳўлу қурукни баробар ёқажак, албатта. Аммо мусулмонларга нисбатан олсак,

улар курашни ўзлари учун сув ўлароқ туймоқдалар, эртага унинг булоқ мисол портлаб чиқишини ва Аллоҳ у билан ўлик ерларни тирилтиришини интизорлик билан кутмоқдалар. Аллоҳ Таоло айтади:

﴿يُرِيدُونَ أَن يُطْفِعُوا نُورَ اللَّهِ بِأَفْوَاهِهِمْ وَيَا بَأَنَّ اللَّهَ إِلَّا أَن يُتَمَّمَ نُورُهُ وَلَوْ كَرِهَ الْكَفَرُونَ ﴾ هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَىٰ وَدِينِ الْحَقِّ لِيُظْهِرُهُ عَلَى الْأَلْدِينِ كُلِّهِ وَلَوْ كَرِهَ الْمُشْرِكُونَ﴾

«Улар Аллоҳнинг нурини оғизлари билан ўчирмоқчи бўладилар. Аллоҳ эса, йўз нурини – гарчи (кофирилар) хоҳламаслар-да – албатта тўла ёйини истайди. У (Аллоҳ) йўз пайгамбарини ҳидоят ва ҳақ дин билан – гарчи мушириклар хоҳламасалар-да – барча динлардан голиб қилиши учун юборган зотдир» [Тавба 32-33]

Бугун Фарб мусулмонларни ўзгартириш ясаш қиин, амри маҳол иш, дея умидсизликка туширишга уринаётган бўлса-да, бироқ биз буни кўриб турибмиз. Инша Аллоҳ, Ислом тонги отишини ўз кўзларимиз билан яқинда кўражакмиз. Аммо масала сабр, бир соатлик сабр масаласидир. Зеро, фармон яқинлашиб қолди. Аллоҳ Таоло бундай деган:

﴿أَتَيْ أَمْرُ اللَّهِ فَلَا تَسْتَعْجِلُوهُ سُبْحَانَهُ وَتَعَلَّى عَمَّا يُشَرِّكُونَ﴾

«Аллоҳнинг фармони келиб қолди. Бас, сизлар (эй мушириклар), уни шоштирмай қўя қолинглар. (Аллоҳ) уларнинг ширкларидан пок ва юксакдир» [Наҳл 1] □

**ХАЛИФАЛИК ДАВЛАТИНИ МУВАФФАҚИЯТСИЗЛИККА
УЧРАТИШ УРИНИШЛАРИ ЮЗ БЕРСА, ХАЛИФАЛИК УЛАРНИ
ҚАНДАЙ БАРБОД ҚИЛАДИ? (2)**

Саир Салома (Абу Молик)

Биз қандай иш олиб бориш хақида умумий суратда тавсия бермоқчимиз. Шуни айтиб ўтиш керакки, Халифаликни бошқарадиганларнинг (яъни, халифа ва унинг ёрдамчиларининг) фикри бизницидан ёрқинроқ бўлади. Шунингдек, ўша пайтдаги халқаро воқелик ҳам ўйлаганимиздан кўра уларга тушунарлироқ бўлади. Шунинг учун тавсияларимизни қўйидаги умумий суратда баён қилиб ўтамиш:

1 – Одамлар учун чиқарилган энг яхши Уммат ўз ҳақини бошқалардан сўраб олмайди ва уни сувиистеъмол ҳам қилмайди. Одамлар учун чиқарилган энг яхши Уммат бошқа халқларнинг ортидан судралиб юришга, заиф ва мулки топталган бўлишга рози бўлмайди. Балки у инсониятга энг яхши рисолатни етказади. Зоро, Умматни бор кучи билан Farb ҳазорати ҳукмронлигига қарши туришга айни шу рисолат яроқлидир.

2 – Фикрлар қайси умматда бўлмасин, агар у ёш, навқирон уммат бўлса ўз ҳаётида эришган энг катта бойлик ва агар илгаридан ёрқин фикр юритиб келган кўхна уммат бўлса, кейинги авлод ўз аждодларидан олган энг катта тухфа ҳисобланади. Моддий бойликлар, илмий кашфиётлар, саноат соҳасидаги ихтиrolар ва шу кабиларнинг фикрларга нисбатан тутган мавқеи анча паст бўлиб, уларга эришиш ҳам, уларни сақлаб қолиш ҳам фикрларга боғлиқдир. Чунки агар умматнинг моддий бойлиги йўқ қилинсаю, лекин уммат фикрий бойлигини сақлаб қолган бўлса, моддий бойликни тезда тиклаб олиш мумкин. Аммо агар уммат моддий бойлигини сақлаб қолган бўлсаю, лекин фикрий бойлигидан айрилган бўлса, у ҳолда бу бойлик ҳам тез орада кўйдан кетади ва уммат қашшоқлик ҳолатига тушиб қолади.

Шунингдек агар уммат фикрлаш тариқатини йўқотмаган бўлса, ўзи кашф қилган, бироқ кейинчалик йўқотган кўпгина илмий ҳақиқатларни қайта қўлга киритиши мумкин. Аммо агар самарали фикрлаш тариқатини йўқотган бўлса, у ҳолда уммат тезда қолоқлашади ҳамда ўзи эришган кашфиёт ва ихтиrolардан ҳам маҳрум бўлади. Шунинг учун энг аввало фикрларга қаттиқ эътибор бериш лозим, кейин шу фикрлар асосида ва фикрлашнинг самарали тариқатига таяниб моддий бойлик қўлга киритилади ва

илмий кашфиётлар, саноат соҳасидаги ихтиrolар ва шу кабиларга эришишга ҳаракат қилинади¹.

Шубҳасизки, фикр қуролдан кучлидир. Чунки Совет Иттилоқи куввати энг чўққига чиққан пайтида – бутун ер юзини вайрон қилиб юборишга етарли қуролларга эга бўлса ҳам – унинг пойdevори бўлган фикрий система қулаши билан қисқа вақт ичидан ўзи ҳам қулади. Чунки у ердаги халқларнинг ушбу фикрий пойdevорга бўлган ишончига путур етган эди. Росулулоҳ عليه السلام эса, Мадинада фикрий пойdevорга асосланган давлатни тикладилар. Ҳолбуки, ўша пайтда Мадина ҳеч қандай технология ва қуролларга эга эмас эди. Ўн йил ўтиб-ўтмай бу давлат ўша пайтдаги энг буюк империяларга хужум қилди. Тахминан ўн йил ичидан Форс империясига барҳам берди. Шомда Византия империясини мағлубиятга учратди. Шундан келиб чиқиб айта оламизки, ҳар қандай давлатнинг биносини тиклашда энг муҳим ва кучли таянч фикрий асосдир. Исломий давлатнинг фикрий асоси, шу жумладан исломдаги фикрий кувват унинг ғалабасига кафилдир.

З – Кофир Ғарб Умматнинг динини ўзгартиrolмади, динига бўлган ишончини сўндиrolмади ва унга бошқа альтернативни бера олмади. Чунки Уммат Мисрда илмонийларни инкор қилди, Покистон ва Бангладешда эса, уларга фасод манбаи сифатида қарамоқда. Минтақадаги барча илмоний режимлар армия кучи ва малайларга таянмоқда. Америка Ислом юртларига илмонийликни экспорт қилишда муваффакиятсизликка учради. Факат илмонийликнинг турк модели бундан мустасно. Чунки, Ислом либосини кийган бундай илмонийликка алданган мусулмонлар – шу йўл билан Ислом даражама-даражажа татбиқ этилади, деб ўйлашмоқда. Лекин илмонийликнинг ўзи очиқ муваффакиятсизликка юз тутди. Маълумки, ҳар қандай давлат учун фикрий асос зарурдир. Кофир Ғарб исломий оламдаги давлатлар учун фикрий асосни вужудга келтиришда муваффакиятсизликка учради. Демак, Умматдаги мустаҳкам фикр асосига қуриладиган Исломий давлатнинг тикланишини олдини олиш лойиҳаси ҳам барбод бўлди. «Бунга далолат қилаётган ишоралар шуки, исломий юртларда тарғибот ва ташвиқот қилинаётган куфр қонунлари ва фикрларига исломий бўёқ берилмаса мусулмонлар қабул қилмаяпти. Шунингдек, ўз динини

(1) Тақийюддин Набаҳонийнинг Исломда иқтисод низоми муқаддимаси.

арzon пулга сотган имомлар бу қонунларга ривож бермаса мусулмонлар уларни қабул қилмаяпты»¹.

4 – Вақти келган Ислом мағкурасидан күра кучли мағкура йүк²: Американинг собиқ президентлари Никсон, Форд ва Рейганларнинг катта маслаҳатчиси лавозимида ишлаган Патрик Бьюкенен ёзган ва 2006 йил 23 июнда «Урушдан воз кечиш ташкилоти» чоп этган «Фурсати келган ғоя» номли мақолада шундай дейилади: Бугун Ислом тирилмоқда ва Гарбнинг қаттиқ қаршилигига қарамай, мусулмонлар орасида исломий бошқарув тушунчаси мустаҳкам ўрнашмоқда... Ёзувчи мақолада Американи мусулмонлар билан бўладиган муомалада янги сиёsat қўллашига чақириб, шундай дейди:

Британиялик ёзувчи Беллок насронийлик Европада ўлим холатида деганда тўғри айтган эди. Чунки Ислом ўтмишда бўлганидек йигирма биринчи асрни тебратади. Америка қўшинлари Ироқдаги ҳокимиятга қарши чиққан суннийлар, шиа мужоҳидлари ва жангариларига қарши курашар экан ҳамда Аллоҳга илтижо қилиб қонунга қарши чиқаётган толибонларга қарши курашар экан, хаёлимиизга Виктор Гюгонинг ушбу гаплари келади: «Фурсати келган ғоя қархисида ҳеч қандай қўшин бардош бера олмайди».

Ёзувчи ўз сўзида давом этар экан, шундай дейди: «Кўпчилик қарши чиқаётган бу фикр мустаҳкам ўрнашаётган фикрdir. Бу фикрни қабул қилганлар ёлғиз яратувчи (Аллоҳ) бор ва (Мухаммад) унинг элчиси деб ишонишади. Шунингдек, жаннатга олиб борадиган ёлғиз йўл Ислом ёки Қуръонга итоат қилишdir, Раббоний жамият шариат билан, бошқача айтганда Ислом қонуни билан бошқарилиши лозим, деб ишонишади. Улар муваффақиятсизликка олиб борган бошқа йўлларни синааб кўрганларидан кейин яна Ислом кўргонига қайтдилар. Исломий имоннинг сабри ҳақиқатда ажойибdir».

(¹) Масалан, бугунги кунда исломий юртларда демократия «Подшоҳникини подшоҳга бер, Аллоҳникини Аллоҳга», «конун чиқарувчи Аллоҳ Таоло эмас, балки инсондир» деган мазмунни ўз ичига олади, деган эътиборда ривожланмайди. Балки, полициячи режимлар жорий қилган репрессив қонунларни бекор килади ва у «шўро»га асосланган сиёсий системадир, деган эътиборда ривожланди. Шунга кўра, исломий юртларда демократияни ривожлантиришга ташвиқот қилиш ва бу юртларга уни экспорт қилиш унинг асл моҳиятидан ҳоли бўйлан куруқ лафзга ташвиқот қилишни ҳамда куруқ лафзни экспорт қилишни англатади. Гарчи мусулмонлар демократияни қабул қилган бўлсалар ҳам Исломдаги адолатга мувоффик келади, деган эътибордагина қабул қилдилар. «Исломий оламдаги жамоатчилик фикрининг йўниалиши». Д. Моҳир Абдулжавод, Ал-Ваъй журнали 93 сон, 1994 йил, январ.

(²) Душманингни таниб ол: «Ислом бошқаруви» фикрати мусулмонлар ўртасида мустаҳкам ўрнашмоқда. Ал-Ваъй журнали 234-235 сон.

Охирги икки аср мобайнида Усмоний Халифалик мағлубиятга учраб, Мустафо Камол даврида Халифалик қулатилған бўлса-да, шунингдек Ислом Ғарб бошқаруви остида қолиб кетган бўлса-да, Ислом яна хаёт майдонига қайтди. Ёзувчи ўз мақоласини ушбу сўзлар билан якунлайди: «Америка бизга нисбатан ғайриоддий ишга айланаб колган бир нарсани яхши тушуниши лозим. Бугун Покистондан бошлаб Мағриб давлатларигача аксарият одамлар бизни яхши одамлар эмас, деб билишади. Агар исломий бошқарув ришталари мусулмонларни бирлаштирадиган бўлса, ер юзидағи хеч қандай куч унинг қаршиисида туралмайди. Шундай экан, биз янги сиёсатга муҳтожмиз¹».

5 – Биз бу каби маъноларни катта Жорж Бушнинг баёнотларида ҳам топамиз. Америка буюклиқ борасида энг баланд чўққига чиқиб, Ироққа қарши урушга киришни истаган пайт Саддам Ҳусайн ўзининг баёнотларида Исломга алоқадор айрим нарсаларни айта бошлади. Масалан, у Саудиядаги муқаддас жойларга ишора қилиб, улар устидан Америка хукмронлик қилаётганини айтди. Шунингдек, мусулмонлар ва арабларни Америкага қарши чиқишига чақирди. Натижада Буш саросимага тушиб қолди. Бу нарса Бушнинг 1990 йил 15 июль мудофаа вазирлигига қилган чиқишида ўз аксини топди. Буш ўшандада шундай деган эди: «Американинг Кўрфаздаги ишлари Ироқ тасвирлаётганидек дин, манфаат ва сакофий бўлинишларга алоқаси йўқ». Буш ўз сўзида давом этади: «Саддам буни арабларнинг коғирларга қарши жиҳоди, деб даъво қилмоқда... Ваҳоланки, унинг ўзи юритидаги эркаклар, аёллар ва болаларга қарши заҳарли газни қўллади. Шунингдек, ярим миллиондан ортиқ кишини ёстигини қуритган Эрон урушини келтириб чиқарди». Буш қўшимча қилиб шундай дейди: «Саддам бошқа мусулмонларга қарши бошлаган уруши сабабли бойларни қашшоққа айлантирид». «Саддам буни араблар билан Америкаликлар ўртасидаги кураш қилиб кўрсатмоқда. Ҳақиқат эса, биз араб биродарларимизга ёрдам беришга ҳаракат қилаётган пайтда Саддам араб халқига хатар туғдирмоқда». «Саддамга қарши урушда биз ёлғиз эмасмиз, балки Ироқ атрофидаги мусулмон ва араб давлатлари биз билан биргадир».

Бушнинг ушбу баёнотлари Америка ва Ироқ ўртасидаги қаршилик Америка ва араблар ўртасидаги қаршиликка айланаб кетишидан қўрқанини кўрсатиб турибди. Бундан ҳам

(1) An Idea Whose Time Has Come? Patrick J. Buchanan.

қүрқинчлироғи Америка ва мусулмонлар ўртасидаги қаршиликка айланиб кетишидан қүрқаннини күрсатып турибди. Шунинг учун у ўз нутқида араб ва мусулмонлар каби сүзларни бир неча марта тақоролаб, Американи араб ва мусулмонларнинг дүсти хамда Ироқни араб ва мусулмонларнинг душмани қилиб күрсатышга ҳаракат қиласы¹.

6 – Тарихда мусулмонларга қарши қонли урушга кирғанлар исломий ақиданинг құвватини ва унинг моддий кучга бўлган таъсирини билишмаган. Шунинг учун улар мусулмонларни енгишда ўзларидаги моддий кучнинг кўплигига таянишган. Лекин уларнинг моддий құввати қанчалик кўп бўлмасин, мусулмонларнинг сони оз ва заиф бўлмасин мусулмонлар ғолиб чиқаверган. Уларнинг моддий құвватда кучлилиги жанг майдонида фойда бермаган ва нусрат ҳар доим мусулмонлар томонида бўлган. Мушрикларнинг Росууллоҳ билан бўлган ҳолати хамда Форс ва римликларнинг саҳобалар билан бўлган ҳолати шундай бўлган эди. Мўъта жанггида уч мингта мусулмон жангчилари икки юз минг римликларга қарши уришди. Ярмук жангидаги эса мусулмон жангчилар 36 мингта бўлса, римликлар 240 мингта эди. Бундан ташқари уларнинг курол, химоя ва ҳарбий тайёргарлиги мусулмонларнидан устун эди. Форсни фатҳ қилишда 18 минг мусулмон жангчи иштирок этди. Уларнинг қаршиисида бирорта байроқ дош бера олмади. Форс шаҳарлари бирин-кетин қулади. Қодисия жангидаги мусулмонлар сони 30 минг бўлса, форслар 200 мингтани ташкил қиласы.

Унда мусулмонлар ғолиб чиқдилар. Мусулмонлар Форс империясини ҳижрий 11 йилдан 23 йилгача тўла мағлуб этди. Мусулмонлар фақат иккита жангда мағлубиятга учради. Улардан бири салибчилар билан бўлган жангдир. Мусулмонлар унда кейинроқ яна ғалаба қилган бўлсалар-да мағлубиятга учраган эдилар. Иккинчиси эса, ўн тўққизинчи асрдаги мағлубият бўлиб, унда биринчи жаҳон уруши уларнинг мағлубияти билан ўз ниҳоясига етди.

7 – Бу ерда айтиб ўтиш лозим бўлган ҳақиқат шуки, Америка исломий оламга қарши урушга кирап экан, бу уруш уни тамом қиласы ва катта қарзларга ботирди. Американинг Ироқ урушига сарфлаган харажати 3 триллион долларга етган. Бу ҳақда иқтисод соҳасида Нобел мукофоти лауреати Жозеф Стиглиц шундай дейди: «Шу нарса аниқки, Американинг Ироқка килган уруши катта хато

⁽¹⁾ Ал-Ваъй сўзи: «Америка Исломдан қўрқмоқда» 41 сон.

бўлган. Бу урушда 4000 Америка аскари ҳалок бўлди, 58000та аскар турли жароҳатлар олди ва хатарли касалликларга йўлиқди. Афғонистонда эса 7300та аскар турли жароҳат ва хатарли касалликка чалинди. Урушдан қайтган юз минглаган аскарлар турли ақлий ва руҳий касалликка чалинган. Уларнинг ярмидан кўпроғи сурункали касалликка йўлиқкан¹. Афғонистон урушига Америка бюджетидан ҳар йили 45 миллиард доллар сарфланган. Би-Би-Си радиоси айтишича: «Энтони Кордесман раҳбарлик қиладиган стратегик тадқиқот маркази ҳисоботига кўра, Афғонистон урушига кетган сарф харажат (келгуси йилни қўшиб ҳисоблаганда) 841 миллиардни ташкил қилган. Яна бошқа бир ҳисоботда келишича бу кўрсатгич 2017 йилдаёқ бир триллиондан ортиб кетган. Бу уруш яқин ўртада тугаши кузатилмаяпти. Америкада жойлашган Браун университетида «уруш харажатлари» лойиҳаси координатори Нета Крофорктнинг айтишича, Американинг 2001 йилдан бери Ироқ, Афғонистон ва Покистон урушларига сарфланган харажатлари 5 триллионга яқинлашиб колган. Шундан 2 триллиони Афғонистонга сарфланган ва яна сарфланиши куттилмоқда².

8 – Америка Ироққа қарши урушга кирап экан, кўнгилли урушга борадиганларни топа олмагач, катта сондаги ёлланма аскарларни сафарбар қилди. У Ироқ урушига 200 минг ёлланма аскарларни жалб қилди³. Америка бу ишни Triple, Corp, Dyn, Blackwater USA, Eriny and Armor Grup, Canopy ширкатлар орқали амалга оширди. Ёлланма аскарларнинг асосий қисми АҚШ фуқароси бўлмагани учун Америка улар томонидан жиноятлар содир этилишини тўхтатолмади, уларнинг юриш-туришини тартибга сола олмади ва уларнинг садоқат билан хизмат қилишига эриша олмади. Улар Америкадаги мигрантлар бўлиб, хукумат уларга ўша пайтда шароитларини яхшилаш ҳақида ваъда берган. Лекин урушдан қайтгач, хукумат улардан бош тортган. Натижада, улар соғлигини йўқотдилар, руҳий ва молиявий муаммоларга йўлиқдилар. Сенат аъзолари томонидан чиқарилган ҳисоботга кўра, Америка урушларига сарфланадиган харажатлардан ёлланма аскарларни сафарбар этаётган ширкатлар 40 % фойда кўради. Шу каби харажатлардан давлатнинг қарзи 20 триллиондан ортиб кетган.

(¹) Уч триллион доллар сарфланган уруш: Ироқ урушининг ҳақиқий қиймати. Жозеф Стиглиц.

(²) Афғонистондаги АҚШ урушининг энг юкори тан-нархи, Би-Би-Си 2017 йил 22 август.

(³) The Mercenary Revolution: Flush with Profits from the Iraq War.

Американиң исломий оламга қилған ҳар қандай уруши унинг ҳарбий қудратининг 20 % қисқаришига кафилдир. Бу эса, у билан Россия ва Хитой каби рақиблари ўртасида күч борасидаги масофани камайтиради. Шунингдек, унинг қудратини синовга боғлиқ қилиб қўяди. Америка қанча ҳаракат қилмасин исломий оламга қилған хужумидан зарар кўрган ҳолда чиқади. Шунинг учун у Шомга қарши урушда Эрон, Россия ва Туркиядан ёрдам сўради. Натижада, Россия Шомда гуруҳлар ва ИШИД каби ташкилотларга қарши курашда унга ёрдам берди ва хўлу қуруқни ажратмай вайрон қилди. Лекин Россия ҳақиқий Исломий давлат билан юзма-юз келганида вазият бошқача бўлади.

9 – Америка Эронга унинг ядрорий программаси туфайли зарба бериши ҳақида гапирган пайт машхур журналист Сеймур Херш¹ ушбу урушда қўлланадиган вариантларни ўрганиб чиқди. Сўнгра ҳарбийлар ва стратеглар билан маслаҳатлашгандан кейин ҳаводан бериладиган зарба узил кесил натижа бермаслигини, шунинг учун қуруқликдан хужум бўлиши лозимлигини айтди. У бир қанча урушларни ўрганиб чиқиб, ҳаво кучлари ҳар қанча кучли бўлмасин ҳаво хужумларининг ўзи масалани ҳал қилмайди, дея хулоса қилди. Унга кўра, исломий олам ичкарисига қуруқликдаги кучларни юбориш ҳам Америка учун узил кесил натижа бермайди.

10 – Америка Ироққа қарши урушга кирган куни ўзи билан 23та давлатни олиб кирди. Тайёргарлик олти ой давом этди. Агар исломий оламдаги Саудия ва Қувайт каби давлатлардаги базалар томонидан логистик ёрдам бўлмагандан мұваффақиятга эришмаган бўлар эди. Буларнинг барчаси мусулмон ҳокимлардан иборат Ғарб малайларининг ёмонлигидандир. Лекин Аллоҳнинг ҳоҳиши билан Халифалик тиклангач бу картон режимлар домино тошлари каби қулайди. Чунки улар ўта мўрт ва таянчи йўқ режимлардир. Шунинг учун Америка узил кесил урушга кириш учун бошланиш нуқтасини топиши қийин кечади. Исломий давлатни йўқ қилиш учун қиладиган ҳаракатида ҳам шу аҳвол кузатилади.

11 – Зааркунанда давлатчалар қуролланиш соҳасига улкан маблағлар сарфламоқда. Бу ерда Туркия ва Покистон каби улкан кучга эга бўлган давлатлар ҳам мавжуд. Қўшиннинг табиати шуки, улар буйруққа итоат қилиш руҳида тарбияланган бўлади. Шунинг учун биз қўшин раҳбариятидаги малай синфни кетказиб, исломий ақида соҳиби бўлмиш Уммат вакили бўлган холис зобитлар табақасидан ёрдам сўрашимиз лозим. Чунки оддий одамларни

(1) The Iran Plans, Our Men in Iran[®], Iran And the Bomb, Shifting Targets, the next act, last stand.

ўзгартыришдан қүшинни Уммат фойдасига ўзгартыриш осон бўлади. Чунки қўшин холис табакадан келган буйруқларга лаббай деб жавоб беради. Ракета ва самолётларга қарши тизимга эга ва ҳарбий соҳа вакиллари бўлмиш зобитлари бор давлатларни ҳаводан зарба бериш билан енгиш ва босиб олиш осон эмас. Исломий оламдаги Бағдод, Қохира, Истанбул ва Исломобод каби шаҳарларни босиб олиш саёҳат сафари каби осон иш эмас. Яна бир бор такрорлайман, йиртилиб увадаси чиқиб кетган режимларни Исломий давлатга таққослаш нотўғридир.

12 – Исломий Уммат шу дараҷада улкан бойликларга эгаки, бутун олам унинг баҳридан ўта олмайди. Шунинг учун улар Халифалик тикланишини олдини олиш учун унга қарши уруш қилишяпти. Халифалик тиклангач, у мана шу бойликларни оламдан тўсиб қўяди, натижада иқтисодий инқироз бошланади ва Фарбда ҳаёт издан чиқади. Фарбдаги ҳукуматлар ҳалқ томонидан босимга учрайди. Натижада, Халифалик ушбу энергия эвазига муҳим стратегик иттифоқлар тузади. Рақиб лагер иккига бўлинади. Тажовузкор қисмiga оғир шартлар қўйилади. Қитъалараро ширкатлар билан заводлар ва тадқиқот марказлари қуриш, керак нарсалар сотиб олиш борасида битимлар тузади. Натижада, оғир саноат ва технология кириб келади.

13 – Исломий ҳалқлар уларнинг устига турли балолар ёғдираётган ҳокимлари ва режимларидан кутилиш учун ҳаракат қилмоқда. Ўзлари бошдан кечираётган ёмон аҳволлардан ҳалос бўлиш учун ҳаракат қилмоқда. Улар режимларни қулатиш учун пайт пойлаб, ўпирилиб тушишини исташмоқда. Мана шу умид билан ўзгаришни кутишмоқда ва яхлитлик қувват манбаидир, деб билишмоқда. Қачон ушбу режимлар қуласа, сиз бу режимларни қайта тиклаш учун курашадиган кимсани топа олмайсиз. Шунингдек, Умматни коғир Фарбга яна қайта қарам бўлиб қолмаслик учун бирлашганини кўрасиз. Мана шулардан келиб чиқиб айта оламизки, ушбу режимлар ўта мўрт, нозик ва қулаши енгилдир. Шунинг учун Исломий давлат жадаллик билан кенгаяди ва улкан стратегик масофаларни эгаллайди. У жанг қилиш осон бўладиган битта юрт пойтахтида чекланиб қолмайди, балки қисқа вақт ичида бепоён давлатга айланади. Бу каби давлатга қарши урушга кириш осон ва енгил бўлмайди. Бугун мусулмонлар ўз юртларидаги мавжуд режимлар билан ҳамдард эмаслар. Чунки бу режимлар улар устига мажбур ўрнатилган ҳамда уларнинг ақида ва шариатларига қаршидир. Бу режимлар мусулмонларнинг ишларини бошқариш ўрнига уларни азобламоқда. Уларни ҳимоя

қилиш ўрнига, зулм құлмоқда, хорламоқда ва овозларини үчирмоқда.

Мусулмонларнинг Исломий давлатларига нисбатан тутган позицияларини уларнинг коғир давлатлар ва мавжуд зулмга нисбатан тутган позицияси билан таққослаш нотүғридир. Агар давлат тикланғандан кейин ҳам мусулмонларнинг позицияси буғунгидек бўлиб қолаверса, демак у давлат номи исломий бўлса ҳам исломий давлат ҳисобланмайди. Чунки у давлат бир полициячи давлат бўлиб, ўзини нафақат хорижий давлатлардан, балки ўз халқидан ҳам ҳимоя қилиши лозим бўлиб қолади.

Халқи ўз бағрига оладиган давлат ҳокими қулаши билан қулемайди. Чунки ундаги ҳар бир шахс ўз масъулиятини тушунади ва ўз позициясидан туриб уни ҳимоя қиласи. Росууллоҳ бу ҳақда шундай дейди: «Сен Ислом чегараларидан бўлган бир чегара устида посбонсан. (Душманлар) сен томондан кириб келмасин». Бу жангдаги аскар кабидир, агар байроқ кўтарувчи қулаб тушса, шу ондаёқ бошқаси уни кўтаради. Умматнинг ўз давлати атрофида жипсланиши, ўз масъулиятини хис этиши, уни тақдирий масала сифатида ушлаши ва унинг йўлида жон олиб, жон бериши Исломий давлатнинг ўз йўлида бардавом этишига кафилдир.

Американинг сабиқ президенти Рачард Никсон 1992 йилда «Америка ва тарихий фурсат» номли китоб ёзган. Никсон унда Фарб назарини ушбу ҳақиқатга қаратади: «Исломий оламда иккита муштарак элемент мавжуд: Исломий дин ва сиёсий бекарорлик муаммолари. Ислом нафақат дин, балки буюк ҳазорат асосидир. Биз исломий оламни яхлит вужуд деб айтар эканмиз, унда ягона сиёсий марказ бор демоқчи эмасмиз. Балки у ердаги халқлар сиёсий ва сақофий йўналишда ҳамкордир. Бу йўналишларнинг манбай эса исломий ҳазоратдир. Исломий оламдаги юртлар ўртасида фарқ бўлишидан қатъий назар, бу юртларда бир вақтда бир-бирига монанд сиёсий ишлар амалга оширилади. Эътиқод ва сиёсатдаги мана шу яхлитлик мустахкам бўлмаса-да, бироқ ҳақиқий бирдамликни пайдо қиласи. Исломий оламнинг қайсиидир қисмида хатарли ҳодиса рўй берса, унинг бошқа жойларида акс садоси эшитилади».

14 – Халққа туртки берсанг ҳаракатга келади, деган гап нақадар тўғридир. Шундан келиб чиқиб айтамизки, тикланажак давлат назоратчилари Умматни имкон қадар кучли ва жадал тарзда ҳаракатга келтиришлари зарур. Халифалик тикланишидан олдин даъватчилар қўлида ахборот ва тарғибот воситалари бўлмайди. Шунинг учун уларнинг бу соҳадаги таъсири чекланган бўлади.

Аммо Халифалик тикланғач, бу воситалар уларнинг қўлида бўлади. Шунинг учун улар Умматни тайёрлаш ва уларга куч бериш учун мана шу воситалардан фойдаланиши лозим. Чунки Аллоҳ ўз ишига ҳукм қилгунича уйқу ва роҳат билмай фаолият қилиш лозим. Исломий Уммат тикланажак давлати билан вақт ўтган сари илдамлаб боради.

15 – Америка ўз иттифоқчилари ва малайлари билан Халифаликни қулатиш учун ҳарбий юриш қилган кун нафақат исломий қўшинга йўлиқади. Балки Уммат қўшин билан бирга душманга қарши курашга отланади. Тартиблашган қўшин ва Уммат халқ уруши ва партизанлар уруши орқали уларга қарши курашади.

Мана шу тасаввур Халифалик давлати назоратчиларини Халифалик тикланган ондаёқ қуйидаги ишларни қилишга шошилишларини вожиб қилади:

а) Уммат ичидағи қурол кўтаришга яроқли барча кишиларни халқ ва партизанлар уруши услубларига тайёрлаш. Шунингдек, уларни имон, сабр, фидокорлик, шаҳидлик ва қочмаслик каби фикрлар билан кучайтирадиган ҳамда халққа урушда керак бўладиган турли услубни ўргатадиган доимий курсларга боғлаш.

б) Тайёргарликдан ўтганларнинг барчасига қурол тарқатиш ва барча жамоаларни халқ етакчилигига боғлаш.

в) Мунтазам армияни кучли ва жадал равишдаги имон, фикр ва шаҳидлик кабилардан дарс ўтадиган курсларга бириктириш. Токи уларнинг нафсијаси ва тайёргарлиги мўмин мужоҳиддан талаб қилинган даражада бўлсин.

г) Халифалик бошқаруви остида бўлмаган Уммат вакилларини ўша бошқарув остига келишга даъват қилиш. Токи давлат уларни ҳам Халифалик ғалаба қилиши учун тайёргарликдан ўтказсин. Улар бу ишларни Халифалик давлати ичкарисида амалга оширадими ёки бошқа жойдами бунинг фарқи йўқ.

д) Исломий оламнинг, шу жумладан бутун дунёning турли бурчагига зудлик билан жўнатилиши керак бўлган малакали гурухларни тайёрлаш. Бу гурухлар ўзлари жўнатилган жойда туриб Халифаликни қўллаб-куvvatлаш учун топширилган ишни бажарадилар.

Давлат буларнинг барчасида замондан олдинда бўлиши лозим. Токи душманлар томонидан ҳарбий аралашув содир бўлмасин.

16 – Бундай муҳитда бутун оламнинг кўзи Халифалик ва оламнинг у ҳақдаги позициясига қаратилган бўлади. Шунингдек, оламдаги мусулмонларнинг туйғулари Халифаликлари билан

бирга бўлади. Улар Халифалик йўлида жонини беришга тайёр бўлади. Шунинг учун Халифалик давлати ушбу исломий туйғудан яхши фойдаланиши лозим. Биз Франция ва Данияда бўлиб ўтган карикатура воқеасида мусулмонларнинг реакциясини ва бу нарса исломий оламга ўт ёққанини кўрдик. Бу нарса исломий оламдан бошқа жойлардаги Farb манфаатларига хатар солади.

17 – Ислом ва куфр ўртасидаги бу каби ҳал қилувчи жангда бетараф бўлиб қараб турадиган бирор шахс ёки ҳаракат ёки жамоа бўлиши тасаввурга сифмайди. Ҳатто Исломий давлат ташқарисида ҳам Кўрфаз урушида бўлгани каби ўзларини Америка ва Farbга тобе эканликларини кўрсатадиган мусулмон уламолари бўлиши тасаввурга сифмайди. Шунинг учун Америка ва унинг иттифоқчилари исломий Умматни яхлит турганини ҳамда ўз дини ва давлатини ҳимоя қилиш учун жон беришга тайёр эканини кўргач, бевосита агрессия қилиш ўрнига иқтисодий қамал ёки шунга ўхшаш ишларни қилишга ўтиши мумкин. Лекин исломий давлат бутун олам муҳтож бўлиб турган энергия манбаларини эгаллаб турар экан, қамал қилиш ҳам осон кечмайди. Шунинг учун Уммат ҳарбий жангга киришдан олдин галабани нақд қилиб қўйган бўлади. Агар Америка жангда энг чўққига чиқиб олса ҳам, Халифалик қуламайди. Умматнинг сабот билан туриши душман давлатларни ва уларнинг малайларини мағлуб қиласи.

Уммат ҳарбий жангга киришдан олдин галабани нақд қилиб қўйган бўлади. Агар Америка жангда энг чўққига чиқиб олса ҳам, Халифалик қуламайди. Умматнинг сабот билан туриши душман давлатларни ва уларнинг малайларини мағлуб қиласи. Уммат ҳеч қачон кофиirlар томонидан мусулмонларга ҳоким қилиб тайинланган малайлар билан ҳамкорлик қилмайди. Агар Америка ўз армиясидан унга қўриқчи тайинласа, Уммат унинг ўзини ва қўриқчисини чумчуқ овлагандек овлайди. Натижада, кофиirlар қувилган ҳолда чиқиб кетишади.

18 – Ким Аллоҳга ёрдам берса, албатта Аллоҳ унга ҳам ёрдам беради. Аллоҳ Таоло мўминларга нусрат бериб уларни халифа қилишни, ўз динини ғолиб қилишни ваъда қилган ва Аллоҳнинг ваъдаси ҳақдир. Аллоҳ кимга нусрат берса, унинг устидан ҳеч ким ғолиб бўла олмас.

﴿وَيَوْمٍ يُرْجِعُ الْمُؤْمِنُونَ ﴿١﴾ بِئَصْرَ اللَّهِ يَنْصُرُ مَنْ يَشَاءُ وَهُوَ أَعْزِيزُ الرَّحِيمِ﴾

«Ўша кунда мўминлар Аллоҳнинг нусрати сабабли шодланурлар. (Аллоҳ) Ўзи хоҳлаган кишига нусрат қилур. У қудрат ва раҳм-шафқат эгасидир» [Рум 4-5]¹ □

(¹) Уммат Халифаликка қайтиш сафарида қаерга етиб келди? Ал-Ваъй 75 сон. Матнга анча ўзгартиришлар киритилди.

ДАВЛАТНИНГ КУЧЛИ ЁКИ ЗАИФ БЎЛИШИННИНГ ГЕОГРАФИК ОМИЛЛАРИ

Бошланғич қисқа тадқиқот (2)

Абулҳамид Абдулҳамид

Давлатнинг нуфузли, обрў-эътиборли давлатга айланиши Умматнинг давлатга бўлган ишончига боғлиқ. Агар Уммат давлат ичкариси ва ташқарисидаги истакларини рўёбга чиқара олса давлатга нисбатан ишончи шаклланади. Шунинг учун давлат Умматга ўз истакларини амалга ошириш имконини берадиган қувватга эга бўлиши керак... Мен ушбу мавзуга йигитлар эътиборини тортиш учун уни геосиёсий китоблардан олиб қисқача баён қилдим. Умид қиласманки, ушбу қисқача баён келгуси теран тадқиқотлар учун қўлланма бўлиб қолади.

Биз олдинги сонда давлатнинг кучли ёки заиф бўлишининг учта омилини кўриб чиқсан эдик. Бу омиллар: Давлатнинг географик ўрни, майдони ва шакли. Ушбу сонда рельеф (ер юзасининг тузилиши), текисликлар, тоғлар, табиий ресурслар, иқлим ва иқтисодий омилларни кўриб чиқамиз.

4 – Рельеф (Ер юзасининг тузилишлари)-текисликлар

Кўп давлатларда текисликлар, тоғлар, тепаликлар, водийлар, анхорлар ва соҳил бўйи текисликлари каби ер юзасининг турли хил кўринишлари мавжуд. Майдони қишлоқ хўжалигига мос бўлган паст текисликлардан ташкил топган Голландия ва Дания каби давлатлар ҳамда асосий майдони тоғлар ва тепаликлардан ташкил топган Норвегия каби давлатлар оз.

Ер сатҳи тузилишларидан ҳар қандай турининг алоҳида хусусияти бор бўлиб, бу нарса босқинчилар хужумидан ҳимояланиб қаршилик кўрсатишда ёки бунинг аксида, яъни хужум қилишда қўл келади. Бунга Шом юртларини мисол қилиш мумкин. Шом юртларининг шимолдан жанубгача чўзилган текисликлари тарих давомида босқинчилар тарафидан бу юртларнинг босиб олинишига қулайлик яратган. Европа шимолининг, шу жумладан Польшанинг кенг текислиги Европа жанубидаги марказий тоғли минтақалардан хужумга учраган. Чунки давлатларнинг чегараларида тоғлар, водий ва анхорлар каби табиий тўсиқларнинг йўқлиги уларнинг босиб олинишига қулайлик яратади.

Майдони текисликлардан иборат бўлган минтақалар тинч вақтларда иқтисодни жонлантириш учун фойдали, қулай транспорт тармоғи билан таъминлайди. Бундай минтақалар у ерларда яшовчи аҳоли учун энг фойдали ер майдони ҳисобланади. Шунинг учун

хам, одатда бундай жойлар аҳоли билан тўлган бўлади. Агар текисликларга эга бўлган миңтақалар иқлими қишлоқ хўжалиигига мос бўлса ҳамда у ерларда ёмғир етарли даражада ёғса бу текисликлардан қишлоқ хўжалигида фойдаланиш орқали дунёни озиқ-овқат маҳсулотлари билан таъминлаш мумкин бўлади. Аммо, бу текисликлар кенг майдонни эгаллаган бўлсаю, бироқ у ерларда ёмғир етарли даражада ёғмаса етиширилган маҳсулот оз бўлади ва бу жойларда аҳоли оз бўлса ҳам етиширилган маҳсулот уларга етарли бўлмайди. Бунга Россия ва Канаданинг текисликларини мисол қилиш мумкин. Чунки, у ерларда совуқ қаттиқ бўлгани учун қишлоқ хўжалиги маҳсулотларини етишириш имконсиздир. Йил давомида ёмғир кам ёғадиган Ливия ва Мисрнинг текисликлари ҳам бунга мисолдир.

Майдони текисликлардан иборат бўлган миңтақаларда анҳорлар, ботқоқликлар ва водийларнинг бўлиши хужум қилаётган душманни саросимага солиб қўядиган табиий ҳимоя омилидир. Украина нинг текисликлардан иборат бўлган ерлари анҳорлар, чукур водийлар ва ботқоқликларни ўз ичига олгани учун иккинчи жаҳон урушида немис кучларининг илдамлаши олдида табиий тўсиқни тамсил этган. Баъзи давлатлар учун текисликлар, хусусан соҳил бўйи текисликлари фаолият маркази вазифасини ўтайди. Чунки бу текисликлар давлат кучларининг мослашувчанлигини таъминлайди.

Ёмғирга бой серҳосил текисликлар аҳолининг зичлиги билан ажralиб туради. Бундай жойларда ҳаракат қулай бўлгани учун савдо алмашинуви ва фикрларнинг ўзаро уйғунлашуви тез бўлади ҳамда бегона фикр ва қарашларнинг тарқалиши осон бўлади. Бундан ташқари наслларнинг аралашиб кетиши ҳам осон бўлади. Масалан, Шом юртларида тарих давомида юз берган босқинлар натижасида насл-насаб ва маданиятлар аралашиб кетган. Араб яrim ороли эса, бунинг аксидир. Чунки, араб яrim ороли доим ташки таъсирлардан узоқ бўлган.

5 – Тоғлар

Тоғлар давлат ҳудудини ҳимоя қилишда доим кучли омил бўлиб келган. Самолёт ва ракета каби қуролларнинг ривожланиши натижасида тоғлар ўз аҳамиятини анча йўқотган бўлса-да, бироқ, душман ҳаракатини кузатиш учун радар станцияларини ўрнатишида ҳозир ҳам тоғлардан фойдаланилмоқда. Маълумки, Сурия жанубида жойлашган Жўлон тепалигидаги Шайх (Хермон) тоғи чўққилари барча қўшни миңтақаларни назорат қилишда стратегик аҳамиятга эга. Шунинг учун Америка Ҳофиз Асаднинг ўттиз йил давомида Жўлонни яхудийларга топширишини тақиқлаб келди.

Чунки у, БМТ кучлари, дея номланган кучларни жойлаштириш орқали Жўлонни бевосита ўзи назорат қилишни истади. Бироқ, яхудийлар Американинг ушбу режасини билганлари учун Жўлонни Сурия режимига қайтариб беришмади.

Тоғли минтақаларда яшайдиган аҳолини марказларга боғлаш учун транспорт тармоғини барпо қилиш жуда қийин. Лекин, агар тоғлар ўрмонлар билан қопланган бўлса, муҳим наботот бойлигига манба бўлиши ҳам мумкин. Чунки ушбу ўрмонлар дараҳтидан баъзи саноатларда фойдаланилади. Шунингдек, ўрмонлар йиллик (мавсумий) ёмғирлар миқдорини оширишда ҳам муҳим рол ўйнайди.

Майдони тоғли минтақалардан ташкил топган Швецария, Непал ва Бутан каби давлатлар бор. Швецария Люцерн кўли билан ўралган тоғли минтақада жойлашган. Бу давлатнинг бундай жойлашуви уни табиий ҳимоя билан таъминлайди ва унга муҳим стратегик аҳамиятга эга бўлган савдо йўлини назорат қилиш имконини беради. Унинг бу йўл устидан назорат қилиши биринчи ва иккинчи жаҳон уруши даврида Европа давлатларини уни нейтраллаштиришга мажбур қилган. Непал ва Бутан давлатлари баланд Гималай тоғ тизмалари билан чегараланган бир қатор водийларни ўз ичига олади. Бу тоғ тизмалари уларни жанубдаги хинд текисликларидан ажратиб туради. Тоғли минтақалар савдо фаолиятига ва одамларнинг ҳаракатига тўсиқ бўлади. Шунингдек, тоғли минтақаларда қишлоқ хўялиги ерлари бўлмайди ва кўпроқ у ерларда аҳоли зичлиги паст бўлади.

Тоғлар битта давлат одамлари ўртасидаги боғланишга ҳам тўсиқ бўлади. Ғарб томондан Тинч океани бўйида жойлашган қояли тоғларни ўз ичига олган Америка давлатларини бунга мисол қилиш мумкин. Ушбу қояли тоғлар жуда узун бўлиб, шимол томондан Канададан бошланиб ҳатто жанубдаги Чилигача етиб боради. Ушбу давлатларда яшовчи соҳил бўйидаги аҳоли билан шарқий минтақалар аҳолиси ўртасида ўзаро боғланиш жуда қийин.

Тоғлар марказий ҳукуматга қарши бош кўтарган кўзғолончи ва исёнчилар учун табиий бошпана ҳамда марказ вазифасини ўтайди. Чунки, тоғ шароити енгил қуролларга ҳамда жангда «зарба бериб коч» қоидасига таянган партизанлар урушига мос бўлади. Гречия, Югославия, Италия ва Франция жангчилари немис босқинчиларига қарши партизанлар урушида ўз юртларидаги тоғлардан фойдаланишган. Жанубий Вьетнамнинг шимолий ва марказий қисмидаги жангчилар ҳам америкаликларга қарши урушда ўрмонлар билан қопланган табиий тоғлардан фойдаланишган. Тоғлар танклар ҳаракати учун нолойик бўлиб, уларни фақат хаво

хужуми билангина эгаллаш мумкин. Тоғларнинг салбий томонларидан бири шуки, тоғ қияликлари ҳаракатни қийинлаштиради ва душманни кузатиш имкониятларини камайтиради. Бундан ташқари тоғларда радио алоқа яхши бўлмайди.

6 – Табиий ресурслар

Ер рельефини ташкил этган тоғ жинсларининг кимёвий таркиби бир-биридан фарқ қилгани, минтақаларнинг экваторга яқин ва узоқлигига, шунингдек, денгиз сатҳидан баланд ва пастлигига қараб иқлими ҳам ҳар хил бўлгани сабабли ер юзидағи минтақаларнинг тупроғи ҳам бир-биридан фарқ қилади. Бинобарин, ўсимлик дунёси, ҳайвонот олами хилма-хил бўлади ҳамда давлатлар эга бўлган қуруқлик ва денгиз бойликлари, табиий ресурслар бири бошқасидан фарқ қилади.

Давлатнинг майдони қанчалик катта бўлса, табиий ресурслар тури шунчалик кўп бўлади. Қўшма Штатлар ва собиқ Совет Итифоқининг майдони давлат учун керакли табиий ресурсларнинг деярли барча турларини ўз ичига олган. Бирок, саноатнинг ривожланиши ҳамда замонавий саноат учун керакли хом ашё саноатлашган давлатлар ерларида етарли бўлмагани сабабли бу давлатлар хом ашёни, биринчи навбатда нефтни хом ашёга бой турли давлатлардан импорт қилишга мажбур бўлди. Табиий ресурсларга бой бўлган ушбу ривожланмаган давлатлар саноат қуроллари, автомобиллар ва ҳарбий техникани сотиб олиш учун хом ашёни экспорт қиладилар. Сотиб олинган ушбу қуролларнинг баҳоси экспорт қилинган хом ашёнинг баҳосидан жуда юқори бўлди. Бу билан ушбу давлатларнинг савдо баланси доим зиёнда бўлади. Давлатнинг ёлғиз хом ашёга таяниб қолиши уни ташқи бозорга қарам қилиб қўяди.

7 – Иқлим

Мўътадил иқлим инсон фаолияти самарадорлигини оширишда муҳим роль ўйнайди. Бинобарин, у давлат қувватини оширишга ҳам ёрдам беради. Ўрта ер денгизи минтақасининг мўътадил иқлими қадимдан буюк маданиятларни яратишга ёрдам берган. Совуқ, нам иссиқ ва қуруқ иссиқ минтақалар инсон фаолиятини чеклайди ва бу давлатнинг заиф нуқтаси хисобланади.

Иқлим давлат аҳолисининг жойлашишида муҳим роль ўйнайди. Бразилия аҳолисининг нотекис жойлашганлиги аҳолининг жойлашувида иқлимининг таъсир қилишига мисолдир. Аҳоли сони 210 миллионга етган Бразилия аҳолисининг 90 % шарқий ва жанубий минтақаларда яшайди. Бу минтақаларда аҳоли зичлиги

ҳар квадрат километрда 20 кишиданга тўғри келади. Шимолий ва фарбий минтақаларда эса, аҳоли зичлиги паст бўлиб, ҳар квадрат километрда бир кишиданга тўғри келади. Чунки у ерларда тропик ўрмонлар қалин бўлгани учун йил давомида намлик ва иссиқлик даражаси юқори бўлади.

Австралияга келсак, унинг шимолий қисми экваториал ва субтропик минтақада жойлашган. У ерда намлик ва иссиқлик даражаси юқори, аҳоли зичлиги паст. Жанубий қисмининг ҳарорати эса яхши. Лекин ёмғирнинг кам ёғиши қишлоқ хўжалигига, бинобарин, аҳоли жойлашувига салбий таъсир қиласди. Иссиқ ва қуруқ саҳроларни эгаллаган Австралия марказига келсак, у ерда деярли аҳоли яшамайди. Чунки, аҳоли зичлиги ҳар беш квадрат километрда бир кишидан ошмайди. Бу ҳудудда Европа мустамлакачилари амалга оширган геноциддан омон қолган туб аҳолининг қолдиқларигина яшайди. Австралиянинг мўътадил бўлган шарқий ва жануби шарқий қисмига келсак, у ерларда 25 миллионга етган аҳолининг ўндан тўққизтаси яшайди.

Совуқ қутб минтақаси (Арктика) кит ва тюленъ каби денгиз ҳайвонларига бойлиги билан ажralиб туради. Бироқ у ер қишлоқ хўжалигига ҳеч қандай аҳамиятга эга эмас. Бироқ, Швеция шимолида топилган темир, Аляскадаги олтин ва нефт каби кон бойликларининг топилиши билан Арктика стратегик аҳамиятга эга жойга айланди. Бундан ташқари, қутбнинг жойлашуви – агар ҳаво йўли орқали учиб ўтиладиган бўлса – қитъалар ва давлатлар ўртасидаги масофани қисқартиради. Масалан, Осло билан Нью-Йорк ўртасидаги анъанавий йўлни самолётда босиб ўтиш учун 50 соат учиш керак бўлади. Агар Қутб йўли орқали босиб ўтилса бу вактни 24 соатга қисқартириш мумкин. Ҳаво кучлари ва ракеталарнинг ривожланиши билан қутб минтақаси стратегик таянч нуқтасига айланди. Москва билан Нью-Йорк ўртасидаги масофа 7516 километрга етади ва бу масофа ўрта масофага учадиган ракеталардан фойдаланиш учун етарлидир.

Қутб минтақаси ўзининг совуқ иқлими сабабли кучли давлат учун яхши замин бўлолмайди. У ерда ҳалқаро сиёsatда аҳамиятга эга бўлган давлат ва маданиятлар барпо бўлмаган. Бироқ, у жой ҳам Россияга ва ҳам Америкага яқин бўлгани учун у ерга ҳукмронлик қилувчи давлат мухим стратегик афзалликка эга бўлади. Агар бир кун келиб, буюк давлатлар ўзгарса бу минтақа ўзининг стратегик аҳамиятини йўқотади.

Тропик минтақалар ҳақида ҳам айни шу гапни айтиш мумкин. Чунки, у ерда йил бўйи қурғоқчилик фасли бўлмасдан доим иссиқ

ва намлик юқори даражада бўлгани сабабли у жойлар яшаш учун яроқсиздир. Бундан ташқари ҳавоси нафасни бўғувчи бўлгани ҳамда давомий ёмғир туфайли тупроғи озуқасиз бўлгани учун керакли ўсимликларни етишириш имконсиздир. Иссиклик ва намлиги меъёрида бўлган баланд тоғли зоналар ҳам бор. Бироқ бу тоғлар кичик майдонларни эгаллагани боис, кучли давлатларни барпо қилиш учун етарли эмас.

Йилнинг маълум даврида ҳавоси иссиқ ва нам бўлган, бунинг ортидан қуруқ фасл келадиган Ҳиндистон, Филиппин, Куба ва Ҳинди Хитой каби минтақаларга келсак, у ерларда шароит қишлоқ хўжалигига мос бўлгани учун аҳоли зич яшайди.

Майдони 3.23 миллион квадрат километр, аҳолиси 1.32 миллиардни ташкил этган Ҳиндистонда мавсумий ёмғирлар бўлгани учун йилда икки марта ҳосил йиғишириб олинади. Қишлоқ хўжалиги маҳсулотларини етиширишнинг биринчи мавсуми ёз-куз мавсуми бўлиб, унда май ойида уруғ экилади, октябр ва ноябр ойида ҳосил йиғишириб олинади. Иккинчи мавсум қиши мавсуми бўлиб, унда ноябрда уруғ экилади, май ойида йиғишириб олинади.

Уруш вақтларида иқлимининг таъсири аҳамиятлидир. Шунинг учун мавсумий иқлимга эга бўлган минтақаларда давлатлар ёғингарчиллик мавсумида ўзаро жангга кирмайдилар. Чunksи, ҳарбий техника ва танклар бўш юмшоқ ерда керакли мослашувчанлик билан юролмайди. Ҳатто ҳаво кучлари ва ҳаво мудофааси амалиётларига ҳам об-ҳавонинг булутили ва ёмғирли бўлиши тўқсингиллиқ қиласди. Шунинг учун араб давлатлари билан (Истроил) ўртасидаги урушлар асосан ёз фаслида бўлган. Турк танклари ҳам ўша ёмғирли кунларда Африн минтақасига кирмаслиги керак эди. Бундан ташқари қишлоқ хўжалиги маҳсулотлари ёз бошида пишади ва ҳарбий кучлар етарли озиқ-овқат билан таъминланиши учун бу маҳсулотлар жанглар бошланишидан олдин йиғишириб олиниши керак.

Жангчиларга яхши озиқ-овқат ва муносиб кийим-кечак етказиб бериш учун ҳукумат идоралари уруш вақтларида иқлим шароитини эҳтиборга олишлари керак. Чunksи, жангчилар қулай шароитда фидокорона жанг қилишлари учун озиқ-овқат ва кийим-кечак билан яхши таъминланиши лозим. Саҳро минтақаларидағи жангчиларнинг эҳтиёжлари иссиқ ва ёмғирли минтақалардаги, шунинг совуқ корли минтақалардаги жангчиларнинг эҳтиёжидан фарқ қиласди. Ботқоқликлар ва анхорлар жойлашган

минтақалардаги жангчиларнинг эҳтиёжлари ҳам тоғли минтақалардаги жангчиларнинг эҳтиёжидан фарқ қиласди.

Катта давлатлар ўз кучлари иқлим шароити қандай бўлишидан катъий назар дунёнинг исталган нуқтасида жанг қила олиши учун тайёрлайди. Кутб минтақасида жойлашган ҳарбий базалардаги америкалик аскарларнинг озиқ-овқати ва кийими Ҳинд океанида жойлашган Диего Гарсия базасидаги аскарларнинг кийими ва озиқ-овқатидан фарқ қиласди. Шунингдек, жануби шарқий Осиё давлатларига таҳдид солаётган еттинчи флотдаги денгизчиларнинг кийим ва озиқ-овқатидан ҳам фарқ қиласди. Рус ерларига кирган икки армия, яъни Наполеон давридаги француз армияси ва Гитлер давридаги немис армияси Россиядаги иқлим шароитини ҳисобга олмагани учун ёмон иқлим шароитига дуч келишган. Алал оқибат бу шароит уларнинг мағлубиятига сабаб бўлган.

Ўз ҳудудидан ташқарида ҳарбий амалиётни амалга оширмоқчи бўлган давлат раҳбарлари жанглар содир бўладиган жойнинг иқлим шароитини эътиборга олишлари керак. Италиянинг 1935 йили Ҳабашибистонга ҳужум қилиши бунга ёрқин мисолдир. Чунки Италия ёз фаслида, Нил тошқинига боғлиқ бўлган ботқоқлик кунларда ҳужум қилмасдан қиш кунларида ҳужум қилган. Чунки, қиш кунлари ер қаттиқ бўлиб тош бостирилган йўллар ташқарисида бўладиган ҳарбий амалиётларда танклар ҳаракатига мос бўлади.

Жангчи тиббий ва руҳий жиҳатдан кулай шароитда жонбозлик кўрсатиб жанг қилиши учун раҳбарлар жанглар вақтини ва майдонини белгилашлари керак. Бу эса, душмандан ташаббус тизгинини олиш ва жангчини барча қулай шароитлар билан олдиндан таъминлаш орқалигина амалга ошади.

8 – Иқтисодий омил

Иқтисодий омил асосий таянч бўлиб, давлат ўз кучларини ташкил қилишда унга таяниши керак. Бунга эришиш учун давлат майдони табиий ресурсларга бой бўлиши лозим. Буни майдони катта бўлган давлатларгина амалга ошира олади. Чунки катта майдон турли тупроқ, иқлим ва геологик таркибларни ўз ичига олган бўлади. Россия, Америка, Австралия ва Хитой давлатлари маълум даражада бундай ресурсларга бойдир. Агар давлат ўзидағи ресурслардан фойдаланишга имкон берадиган илмий ва техник тараққиётга эришмаган бўлса, хом ашёдан ташкил топган бундай ресурсларга бой бўлишининг ўзи етарли бўлмайди. Шунинг учун давлат саноатни кучайтириш принципига асосланган кучли саноат сиёсатини олиб бориши лозим.

Кўшма Штатларнинг темир, мис, платина, қалай ва уран каби асосий металларни импорт қилиши кундан-кунга ўсиб бормоқда. Асосий металлар масаласи АҚШ сиёсатида шу даражада аҳамиятли ишга айландики, ҳатто бу масала нефт масаласи каби аҳамиятли масалага айланиши ҳам мумкин. Американинг геология институти огоҳлантириб айтганидек, агар нефть истеъмол қиласиган машина ва двигателларни ишлаб чиқариш тўхтаб қоладиган бўлса, нефтнинг хеч қандай қиймати қолмайди. Металлар масаласининг аҳамиятли масалага айланиши Американинг Африка жанубида пайдо бўлган ирқчи режимга нисбатан тутган позициясига ойдинлик киритади. Кўшма Штатлар у ердан уран, хром (қаттиқ металл) ва платина импорт қилгани учун ирқчи режим томонга ўтиб олди. Аммо Евropa ва Американинг нефтга муҳтожлиги ҳақида айтилган гаплар ҳамда Араб Кўрфазидаги энг яхши соғин сигир ҳақида улар айтган хикоя шунчаки айтиб қўйилган сиёсий гап бўлиб, уларни баён қилиб ўтишга ушбу қисқа бошланғич тадқиқот торлиқ қилади.

Булар катта давлатлар ҳақида айтилган гаплардир. Энди, майдони кичик ва аҳолиси оз давлатларга келсак, бу давлатлар ҳар қанча кон бойликларига, ривожланган саноат қуролларига эга бўлса ҳам бу уларнинг буюк давлат ёки эътиборли кучли давлат бўлишига етарли эмас. Агар бу давлатлар бир кун келиб кучайса ҳам уларнинг қуввати ташки омилларга ва бошқа буюк давлатларга таянган бўлади. Уларнинг қуввати биринчи синовдаёқ йўқ бўлиб кетади. Бундай қуввати бугун (Истроил) давлати, дея номланган давлатнинг сохта қувватига ўхшайди. Агар катта давлат ўз саноати учун керакли ушбу материалларга эга бўлмаса, уларни ўз ҳудуди ташқарисидан халқаро алоқаларни ўрнатиш орқали импорт қилишга мажбур бўлади. Ушбу халқаро алоқалар унинг жон томири ҳисобланади. Бу ҳолатда у ушбу материалларни экспорт қилувчи давлатлар босимига, бундан ташқари материалларни импорт қилишда у билан ракобатлашаётган давлатлар босимига бўйсуниб қолади.

Давлат кучли бўлиши учун юқори даражада озиқ-овқат маҳсулотларини етиштиришни йўлга қўйиши ва етиштирилган маҳсулотлар тинчлик вақтида аҳоли эҳтиёжини етарли даражада, ортиғи билан қондириши лозим. Кризис ва урушлар юз берган вақтда озиқ-овқат захираси етарли даражада бўлиши учун қишлоқ хўжалигига яроқли ерлардан энг афзал суратда фойдаланиши керак. Чунки уруш пайтларида етиштирилган маҳсулотларнинг катта қисми жангчиларга кетади. Бундан ташқари баъзи дехқонлар

ўзларининг ҳарбий бурчларини ўташ мақсадида ўз иш жойларини ташлаб кетганлари учун дехқонлар сони ҳам оз бўлади.

Агар давлат ўз ерида етиширилган маҳсулотлар билан фуқароларини озиқ-овқат билан таъминлашга ожиз бўлса, бошқа давлатлар билан савдо алоқаларини ўрнатиш орқали ўз фуқароларини озиқ-овқат билан таъминлаши керак. Бошқа давлатлар билан савдо алоқаларини ўрнатиш шундай бир шарт билан бўлиши керакки, бу алоқалар давлатнинг суверенлигига ва сиёсий қарорларига таъсир қилмаслиги лозим. Агар давлат озиқ-овқат маҳсулотларида бошқа давлатларга қарам бўлиб қолса уни бевосита ҳарбий қувватни ишга солиш ёки бойкот қилиш орқали иқтисодий жиҳатдан қамал қилиш осон бўлади.

Бунга Англия яхши мисолдир. Чунки Англия ўзи учун керакли озиқ-овқат маҳсулотларининг ярмини ташқаридан келтиради. Шунинг учун уни денгиз ва ҳаводан қамал қилиш унинг таслим бўлишига олиб келади. Англия буни яхши анлагани учун ўзининг ҳаво ва денгиз флоти кемалар қатновини таъминлашга қодир бўлиши устида ишлайди. Германия биринчи ва иккинчи жаҳон урушида Англияга қарши мана шундай иш тутишга ҳаракат қилди. У сув ости кемаларини ишга солиб денгиз йўлини блокада қилди ва биринчи жаҳон урушида бу ишни амалга оширишда муваффакиятга эришди. Чунки у Британияга озиқ-овқат ташиш ҳаракатини фалаж қилиши натижасида унинг оролида деярли очарчилик бошланди.

Давлат ўз аҳолисининг сут ва гўштга бўлган эҳтиёжини қондириш учун чорвачиликни ривожлантириши керак. Шунингдек, балиқчиликни ривожлантириши ҳамда балиқ овлаб уни қайта ишлаш учун денгиз флотини тайёрлаши ҳам керак. Бундан ташқари, маҳсулотларининг ортиқчасини экспорт қилиш, керакли материалларни келтириш ҳамда бир давлатдан иккинчи давлатга сафар қилувчи йўловчилар ҳаракатини таъминлаш учун ўзининг ҳаво ва денгиз флотига эга бўлиши керак.

Ва ниҳоят, давлат ўз бутунлигини ҳамда вилоятларнинг пойтахтга боғланишини мустахкамлаш учун ўз худудида тош ётқизилган йўлларга ва темир йўлига эга бўлиши керак. Чунки, агар ички ёки ташқи хатар юз бергудек бўлса, бу йўллар ҳарбий кучларнинг ҳаракатини осонлаштиради ва тезлаштиради. Бундан ташқари, бу йўллар давлат аҳолисининг ўзаро боғланишини кучайтиради. Бу эса, жамоий рухни кучайтириб сепаратизм туйгуларини сўндиради. Сепаратизмни тугатиб давлат бутунлигини сақлаб қолиш имкониятлари етарли бўлгани учун сепаратистик ҳаракатларнинг муваффакиятга эришиши имконсиз ишга айланади. □

**ЭРДОГАН ЕТАКЧИЛИГИДАГИ ПРЕЗИДЕНТЛИК БОШҚАРУВИ
КУФР НИЗОМИ БҮЛИБ, УНИ ИНКОР ҚИЛИБ, БУ ТҮГРИДА
УНДАН ҲИСОБ ТАЛАБ ҚИЛИШ ФАРЗДИР
УНГА РОЗИ БҮЛИБ ЭРГАШИШ ВА УНИ НОТҮФРИ ИЗОХЛАШ
ЭСА, ҲАРОМДИР**

Абу Ҳанифа – муборак Фаластин

Кофиirlар турли хил макр-хийлалар билан ўзларининг сиёсий лойиҳаларини мусулмонлар оммаси хуш қўрадиган суратда кўрсатиш орқали халқларни алдашга устаси фаранг бўлиб кетишган. Бир қарасангиз, миллатчилик, бир қарасангиз, озодлик инқилоби, яна бир қарасангиз, қаршилик ҳаракати сингари услубларни ишга солишади... Мана, бугун ўнгимизда кофир Америка Туркияда бурни қулогигача илмонийлик боткоғига ботган бир режимни тақдим этмоқда. Уни шундай шиорлар билан ўрадики, алданган халқ уни исломий ёки Исломдан, деб ўйлаяпти. Бироқ унинг Исломга ҳеч қандай алоқаси йўқ.

Бошида бундан ўн олти йил муқаддам, Адолат ва Тараққиёт партияси Туркия сиёсий майдонига исломий қиёфада кириб келди. Буни Америка иқтисодий силкинишни пайдо қилиш орқали амалга ошириди. Ўшанда 2001 йилда Британия малайи Бюлент Эжевит даврида АҚШ Туркия Марказий Банкидан миллиардлаб долларларни чиқариб олган эди... Американинг бу қадами инфляция кризисига сабаб бўлди ва турк халқи иқтисодий ҳолатдан ғазабга келди. Америкага айни шу нарса керак эди. Чунки у, юртда кучли иқтисодий бекарорлик юзага келишини ва Англияпараст бўлган Эжевит билан армия айни кризисни жиловлашга ожизлик қилишини истади... Шундан сўнг сайловлар ўтказилиб, унга исломий қиёфадаги Адолат ва Тараққиёт партияси киритилди. Бу партия исломий шиорлар билан Туркиядаги мусулмонлар туйгусини забт этди ҳамда юртда бузгунчилик тарқатиш ва юртни бузиш билан изғиб юрган, мусулмонлар ақидасини ҳам, сақофатини ҳам, буюк Усмонийлар хотираларини ҳам инкор этган камолчилар устидан мисли кўрилмаган сондаги овоз билан ғолиб келди. Камолчилардан ғоят тўйиб кетган турк халқи Адолат ва Тараққиёт партиясини ўзларининг халоскори, деб ўйлаб, қўллаб-қувватлашди.

Хўш, бу халқ Мустафо Камол ва унинг илмоний гумашталари жаҳаннамидан қочиб, қалблари муштоқ бўлиб кутган оромни Эрдоган ва унинг «исломий» партиясидан топдими?!
Биз учун энг муҳими, аниқ-исботли нарса янада равшан бўлиши учун сухбатимизни бойитмоқ ва асл моҳиятидан бошламоқдир.

Шунингдек, ҳукмдорлардан хисоб сўраш мусулмонлар учун шаръан фарз ва сиёсий ҳуқуқ эканини ҳам таъкидламомиз даркор. Аллоҳ Таоло айтади:

﴿وَالْمُؤْمِنُونَ وَالْمُؤْمِنَاتُ بَعْضُهُمْ أُولَئِكَ يَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَاونَ عَنِ الْمُنْكَر﴾

آلمنکر

«Мұмін әмбебаптардың бир-бирларига дүстүрлар, маъруфға буюриб, мункардан қайтарадилар» [Тавба 71]

Үз-үзидан бир қанча саволлар туғилади: Эрдоганнинг ҳокимиятга келиши билан Ислом ёки унинг бир қисми бўлса ҳам ҳокимиятга келдими?! Эрдоган ҳокимиятга келишдан олдин ёки кейин Ислом ёки унинг бир қисмини ўзининг сиёсий дастурига киритганми аслида?! Эрдоган мен Аллоҳнинг барча шариатини ёки бир қисмини – юз йилдан кейин бўлса ҳам – ҳукмрон бўлиши учун ҳаракат қиласман, дея бирор марта баёнот берганми?! Туркия ичкарисидаги ёки ташқарисидаги мазлум мусулмонлар муаммосига ёрдам берганми?! Босқинчи яхудийларга, Америкага ёхуд Эртугрул авлодлари бўлган сultonлар ҳимоя қилиб келган юртларни босиб олган босқинчи кофир кучларга қарши бирор ҳақиқий ҳарбий ҳаракат ёки ҳаракатга ўхшаш нарса Эрдогандан кўринганми?! Бу ва бошқа жуда жуда кўп саволлар борки, улар Умматнинг ахволидан юраги ёнаётган ҳар бир мусулмонга тинчлик бермайди... Ҳар бир мусулмон бу саволларга ақлини қаноатлантирадиган, қалбига хотиржамлик берадиган тарзда жавоб олишни, шу орқали Аллоҳ Таолонинг

﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يُغَيِّرُ مَا بِقَوْمٍ حَتَّىٰ يُغَيِّرُوا مَا بِأَنفُسِهِمْ﴾

«Аниқки, то бирон қавм ўзларини ўзгартирганларича Аллоҳ уларнинг ахволини ўзгартирmas» [Раъд 11]

деган каломига амал қилган ҳолда ўзидағи нарсаларни ўзгартиришни истайди. Чунки мусулмонлар малай ҳукмдорлар этгини ушлаб, улардан яхшилик кутиб юрар эканлар, Аллоҳ Субҳанаҳу уларнинг ахволини мағлубиятдан нусратга ва хорликдан азизликка ўзгартириб қўймайди. Зотан, бу малай ҳукмдорлар уларнинг бошига бало бўлди. Улар Умматга саратондек ёпишиб, танасини кемирди, ривожланишдан узоқ вақт мобайнida тўхтатиб қўйди. Анави туллак Эрдоган раҳбарлиги остидаги турк режими ҳам, Умматнинг бутун танасига тошиб кетган күфр саратони иллатларидан бўлган бир бадбўй иллатдир. 2002 йилда Адолат ва Тараққиёт партиясининг ҳукумат тепасига

чикиши сиёсий ва ҳарбий камолчилар билан ўнлаб йиллар курашиш натижасида эришган Американинг ютуғидан бошқа нарса эмас... Бу мустамлакачи давлат Туркияда Исломни ёлғондан ўзига шиор қилиб олган бир партия қўли билан демократик ўйин олиб боришга, бир вақтлар тўрт аср мобайнида Ислом ва унинг давлатини ўз бағрида сақлаб келган кўхна бир ўлка устидан ҳукмронлигини ўрнатишга муваффақ бўлди.

Ҳизб ут-Тахрир ҳижрий 1428 йил 22 жумодул-аввал, милодий 2007 йил 8 июнда чиқарган савол-жавоб нашрасида бундай сўзлар келган:

(Армияга тўғридан-тўғри қарши чикиш қийин иш эканлиги ва параллел кучни вужудга келтириш хатарга тўла иш эканлиги Америкага аён бўлиб қолди. Шунинг учун бошқа бир услуб кўллаш фикрига тушди. Буни армияни «демократик» йўл билан узоқлатиб, ўз одамларидан бирини парламентдаги қўпчилик овоз билан ҳокимият тепасига олиб келиш орқали амалга ошироқчи бўлди. Шунда Американинг одами армия ҳукмронлигини чеклаб қўядиган конунларни чиқартишишга муваффақ бўлар эди. Шундай ҳам бўлди. Чунки Америка Эрдоган ва Гулни танлади. Иккови 28 феврал ходисасидан кейин «Фазилат» партияси сафидан чиқарилган ва ўз доиралари билан биргаликда фаолиятни бошлаб Эрдоган бошчилигидаги «Адолат ва Тараққиёт» партиясини тузишган эди. Эрдоганда ҳам Ўзандагига ўхшаш сифатлар бор эди. Чунки Эрдоган тариқатни тутган сўфий бўлиб, зохирдан қараганда унда исломий туйғулар кўзга ташланарди. Ваҳоланки, у илмонийдир ва Американинг содик одамларидан биридир. Эрдоган Истанбул шаҳар бошқармасига бошлиқ бўлганидан буён Америка етовида юра бошлаган. У ўзининг шеърий қасидаси сабабли армия томонидан юридик жиҳатдан таъқиб қилинди ва сиёсий жиҳатдан тазийик остига олинди. Бирок шунга қарамай, ўзининг американпаастлик фаолиятини ва шу йўналиш бўйича ишини давом эттириди.

Шундан кейин Америка Эрдоганни ҳокимият тепасига олиб келиш «саҳна»сини тайёрлашга киришди. Америка шу мақсадда 2001 йил 5-7 миллиард долларни Туркия марказий банкидан чиқариб олди. Асослари Ўзал даврида йўлга қўйилган иқтисодий имтиёзлар Америкага бу операцияни «хамирдан кил суғургандек» осонгина амалга ошириш имконини берди. Натижада Америка иқтисодий силкинишни вужудга келтирди ва одамлар норози бўла бошлади. Чунки Туркия лирасининг харид қуввати шиддат билан

жуда пасайиб кетди. Оқибатда одамларнинг Эжевит ва унинг хукуматидан норозиликлари кучайиб кетди.

Шундай қилиб 2002 йил 3 ноябрда муддатидан олдин сайловлар эълон қилинди. Унда «Адолат ва Таракқиёт» партияси кучли ғалаба қозонди. Айниқса бу партияning сайловолди тарғиботлари илмонийлик билан «бир чимдим» исломий нарса аралашмасидан иборат бўлгани учун у шундай ғалаба қозонди. Ўша «бир чимдим» исломий нарса жуда оз эканлигига қарамай, жозиба касб этиб, мусулмонлар оммасининг шу партияга овоз беришларига олиб келди. Чунки мусулмонлар армиядаги илмонийлар ва ғаламис камолчиларнинг Исломга бўлган кек-адоватларидан жуда тўйган эди. Шундай қилиб, «Адолат ва Таракқиёт» партияси ғалаба қозонди ва парламентдаги кўпчилик ўрин ўзиники бўлишини таъминлаб, бир ўзи хукумат тузди... Шундан сўнг Туркия ҳукумати билан Кўшма Штатлар ҳукумати ўртасида «муштарак қарашлар» деган ҳужжат имзоланиши билан кейинги қадам ташланди. Ўша ҳужжатга 2006 йил 5 июлда Абдуллоҳ Гул ҳамда Райс имзо чекди. Ҳужжат кенг кўламли ҳужжат эди. Америка ташқи ишлар вазирлигининг расмий сайтида 2006 йил 5 июлда тарқатилган ва кириш сўзи билан бошланган баёнотда бундай дейилган эди: «Биз регионал ва ҳалқаро мақсадлар: тинчлик ривожи, демократия, эркинликлар, фаровонликка оид қийматлар ва фикрлар борасида яқдил фикрдамиз». Шунингдек, ушбу кириш сўзидан кейин кенг кўламли режалар тўғрисида ҳам айтиб ўтилиб, жумладан бундай дейилган: Кўшма Штатлар ва Туркия қуйидаги барча масалалар бўйича баб-баробар ҳаракат қилиш мажбуриятини ўз зиммаларига олади: «Бутун Яқин Шарқда демократик йўл орқали тинчлик ва барқарорликни ривожлантириш». «Араб-Исройл курашини узил-кесил ҳал қилиш мақсадига қаратилган ҳамда Фаластин-Исройл курашини икки давлат куриш асосига таянувчи узил-кесил ечим билан ҳал қилиш кўзланган ҳалқаро саъй-ҳаракатларни қўллаб-куватлаш». «Бир бутун Ироқда барқарорлик, демократия ва фаровонликни ривожлантиришни қўллаб-куватлаш». «Эроннинг ядрорий программаси асосидаги дипломатик саъй-ҳаракатларни ва «5Р+1»ни қўллаб-куватлаш». «Қора денгиз миңтақаси, Кавказ, Ўрта Осиё ва Афғонистонда барқарорлик, демократия ва фаровонлик ўрнатишга биргаликда хисса қўшиш». «Кипр масаласи хусусида БМТ ҳомийлиги остида иkkala тарафни рози қиласиган кенг қамровли, мукаммал узил-кесил ечимни қўллаб-куватлаш ва Кипрнинг Туркияга қаралиши шимолий қисмига қарши жорий қилинган бойкотни бекор қилиш».

«Хилма-хил энергия манбалари ва қувурлар линиялари, шу жумладан Каспий денгизи орқали ўтувчи қувурлар линиялари орқали энергетика манбалари борасидаги хавфсизлик даражасини юксалтириш». «Атлантика океани минтақаси билан (Атлантика океани орқали) алоқаларни кучайтириш ва НАТО иттифоқида ўзгаришлар ясаш». «Терроризм ва унинг оқибатларига қарши, жумладан Курдистон Ишчилар Партиясига қарши кураш». «Оммавий қирғин қуролларининг тарқалишига йўл қўймаслик». «Одам савдоси, қурол-аслача ва наркотиклар контрабандасини тақиқлаш». «Динлар ва сакофатлар ўртасида ва ичида бир-бирини тушуниш, ҳурматлаш ва тақдирлаш даражасини юксалтириш»).

Шундай қилиб, Эрдоган Усмонийлар юртига раҳбарликни Америкадек бир куфрнинг боши ва капитализм уяси билан стратегик алоқа ўрнатиш орқали бошлади. Шу тарзда АҚШнинг Туркия ва Ўрта Шарқдаги манфаатлари учун айни стратегиядан қилча ҳам четга чиқмаган ҳолда хизмат қилди. Аммо бундан ҳам ёмони, Эрдоган айни бепул хизматни бир томонда бадбўй капитализм мабдаси билан унга эътиқод қилувчи давлатлар ичига фикрий ва сиёсий заифлик ўрмалай бошлаган, иккинчи томонда эса, мусулмон ўлкаларида сиёсий Ислом юлдузи тобора чараклай бошлаётган бир пайтда адo этди. Яъни, Эрдоган ва бошқалар олдида Аллоҳ Таолонинг

﴿يَأَيُّهَا الَّذِينَ إِمَّا مُنُوْا أَسْتَجِيبُ لِهِ وَلَلَّرَسُولُ إِذَا دَعَاكُمْ لِمَا تُحِبُّ كُمْ﴾

«Эй мўминлар, Аллоҳ ва Росули сизларни жон баҳи этувчи нарсага чақирап экан, уни қабул қилинглар» [Анфол 24] деган каломини қабул қилиш учун вазият тайёр қулай ҳолатга келган эди. Бироқ, Аллоҳнинг чақиригини қабул қилиш яримтаки ислом шиорларини кўтариб чиқиши билан ёки Аллоҳнинг динини ҳаёт, давлат ва жамиятдан бутунлай узоқлаштириш билан амалга ошмайди. Шундай қилиб, Ислом хоинлар қўлидаги қуролга айланиб, улар ўз мақсадларига эришиш йўлида ундан фойдаланадиган бўлиб қолди. Улар ҳар сафар исломий шиорлардан фойдаланиб? ўз мақсадларига эришиб олганларидан кейин Аллоҳнинг китобини, Умматнинг ақидаси ва шариатни бир четга улоктиришар эди.

Биз Туркия Эрдогани етакчилиги остидаги режимдан Аллоҳ Субҳанаҳу рози бўлгандек шаръий асосда ҳисоб сўрамоғимиз керак. Бу ҳисоб сўрашимиздан ақлларини нафс-ҳаволарига тобе қилган ҳамда ўзларига қарши тил бириктирувчилар чўпчагига лаққа тушган кимсалар рози бўлишадими-йўқми, бунинг аҳамияти

йўқ. Аммо Эрдогандан ҳисоб сўрашдан олдин, аввало Росууллоҳ Ҷининг ҳокимият тепасига қандай шаръий йўл билан етиб борганликларини аниқ билиб олмоғимиз керак бўлади. Чунки ушбу шаръий йўлга, ҳам ҳоким, ҳам маҳкум мусулмонлар эргашмоқлари шарт. Чунки у маъносиға ҳеч қандай ҳийла ишлатмаган ҳолда эргашилиш лозим бўлган шаръий аҳкомдир. Аллоҳ учун ростгўй бўлиб, Исломни кўтариб чиқсан ёки ўзига табаний қилган ҳар қандай исломий партия бунга амал қилиши шарт. Бу билан – гарчи коғирлар истамай, мусулмонларга итдек ёпирилишса-да – Аллоҳ динини ер юзида ғолиб қилишдан, шариатини ҳар қандай қонун ва йўлдан устун қилишдан, ҳокимиятни мусулмонларга беришдан бошқа нарсани умид қилмаслиги керак. Дарҳақиқат, Росууллоҳ Ҷининг Исломни икки даврда етказдилар: Макка ва Мадина даври. Макка даврида Ислом соғ фикрий ва сиёсий йўл билан олиб чиқилди. Бунда асосий эътибор жамиятда Ислом фикрларини мустаҳкамлашга, бир сўз билан айтганда, жамиятни ўзгартиришга қодир бўлган кучларнинг тушунча ва ўлчовларини ўзгартиришга қаратилди. Шу йўл билан бу кучлар динсиз тоғутлар ва залолат санамларига итоат қилиш ўрнига, Исломни табаний қилиб, уни ҳокимият тепасига олиб чиқишлари керак эди. Аммо мушриклар қалби кибр, саркашлиқ филофи билан қопланган эди, улар ота-боболардан қолган тоғутларини маҳкам ушлаб олишганди, Макка жамияти Ислом даъвати олдида дарвозаларини беркитиб олди... Ана шунда Пайғамбаримиз Ҷин ўз даъватларини бағрига оладиган бошқа жамиятни қидира бошладилар. Бу жамият шундай бўлиши керакки, ул зотнинг даъватларини эътиқод сифатида, жамият фарзандлари хатти-ҳаракатини белгилаб берувчи тушунчалар шаклида, инсонларнинг Роббилари билан, ўзлари билан ва бошқалар билан бўлган алоқаларини ҳалол ва ҳаром асосида тартибга солувчи ўлчовлар тарзида қабул қилсин, Ислом фикрлари мусулмонларнинг чин дилдан таслим бўладиган қаноатларига айлансин. Шундай қилиб, ансорий Ҳарлар иккинчи Ақаба байъатида Исломга нусрат бердилар... Фикрат ва тарикат, яъни, ақида ва аҳкомлар жиҳатидан, зид келувчи барча қонун ва йўллар устидан Аллоҳнинг дини устувор бўлиши учун Исломга ҳукмронлик дарвозаларини очиб бердилар. Ушбу иккинчи Ақаба байъати бўлган дарадан Ислом давлати балқиб чиқди. Аллоҳ Таоло Ўзининг Росули Ҷинга Мадинаи Мунавварани ҳижрат диёри бўлмиш Ислом давлати қароргоҳи сифатида кўрсатди. Натижада, ҳижрат амалга ошди, Ислом давлати барпо этилиб, исломий

жамият қурилди. Мадинаи Мунавварада Ислом давлати барпо этилиши билан мусулмонлар Мадина даврига ўтдилар. Бу – Исломни бутун инсонларга етказиш даври эди. Аммо бу давр Исломнинг нафақат фикрий қуввати, балки шу билан бирга, давлат қудрати ва ҳайбатининг ҳам даври бўлди. Умуман олганда, Макка даврида исломий даъват мусулмонлар учун бир сиёсий вужудни, яъни, Ислом давлатини барпо қилишга қаратилган экан, демак, Исломни мана шундай ҳолатда етказиш Ислом шиорларини кўтариб чиқаётган исломий сиёсий хизбнинг фаолиятларига тааллукли Ислом тариқати ва Исломнинг хитоби ҳисобланади. Чунки Ҳизб Исломни шиор қилиб кўтариб чиқди ҳамда ўзини Ислом аҳкомларини ҳокимият тепасига олиб чиқиш учун исломий даъватни ҳақиқий равишда етказиши зиммасига олган бир исломий ҳизб эканини эълон этди. Исломни мусулмонларнинг туйғусига тегиши учунгина кўтариб чиқкан ҳизб бўлмади. Зеро, баъзи ҳизблар золим подшоҳлар зулми остидаги баҳтсиз ҳаётдан кутулиш учун умид кўзларини тиккан мусулмонларни туйғусидан фойдаланиб, ҳокимиятга фақат ўзи чиқиб олади, Исломни эса ўзи билан олиб чиқмайди, балки мусулмон ва файримусулмонлар учун динсиз илмонийлар берган эркинликларни ўзи билан бирга олиб чиқади.

Шунга биноан, Макка ва Мадина даврида Росууллоҳ ғәнинг даъватни етказишдаги тариқатларидан истинбот қилинган куйидаги кенг кўламли лойиха ўртага чиқади: Макка даврида давлат барпо этиш учун фаолият қилинди, Мадина даврида давлат барпо этиб, Исломни мусулмон жамиятида амалда татбиқ этиш учун фаолият қилинди. Демакки, ўзгартириш йўлида фаолият қилаётган сиёсий партиялардан ҳамда мусулмон юртлардаги бошқарув тизимларидан сиёсий жиҳатдан хисоб сўрашимиз учун, аслида, мана шу кенг кўламли лойиҳани асос қилиб оламиз. Бу бошқарув тизимларидан бири Туркиядаги президентлик тизимиdir:

1 – Ислом ақида ва ҳаёт минҳожидир. Уни Аллоҳ барча ақида ва қонунчилик устидан ҳукмрон бўлиши учун Ўз Росули ғәга нозил қилди. Ул зотдан кейинги мусулмонларга эса, ушбу ҳукмронликни рўёбга чиқариш вазифаси юкланди.

2 – Ислом билан күфр бир-бирига ҳаргиз қўшилмайдиган муҳолифдир. Ҳар қандай шароитда ҳам улар ўртасини қўшишга ўрин йўқ. Бу ҳар бир замон ва маконда тавҳид ақидасига зид келувчи ҳар бир мабда ёки мафкурага тегишлидир. Зеро, бутпарастлик, насронийлик, яхудийлик, капитализм, социализм,

ватанпарварлик, миллатчилик... кабиларнинг барчаси куфр ёки куфрининг бир қисми бўлиб, Ислом ўз ақидаси ва тузуми билан уларнинг барчасига зиддир.

3 – Ислом давлати, яъни Халифалик давлатининг мавжуд бўлиши ва барча мусулмонлар учун сиёсий вужуд сифатида давом этмоғи бир шаръий вожиб бўлиб, уни бекор қилиш ёки татбиқ этишда эътиборсизлик қилиш ҳаромдир. Шунингдек, Халифалик давлати шундай бир заруратки, башариятни Аллоҳ Таолога қуллик қилишини муқаддаслаштириш асосида инсон қадр-қиммати юксалишини кафолатлади.

4 – Ислом билан куфр ўртасидаги фикрий ва моддий кураш, то қиёмат кунигача тўхтовсиз давом этувчи ўзгармас қонун бўлиб, бу кураш оловини ҳаргиз ўчириш мумкин эмас. Чунки хўжайнлик ё Исломга ёки ундан бошқасига бўлади.

5 – Яхудийлар, насронийлар, хиндулар ва бутпарастлар дохил кофирлар, буларнинг барчаси кофирлар бўлиб, Исломга душманлик қилишади ҳамда ўзларининг мустамлакачи давлатлари орқали барча воситани қўллаб, Исломни йўқ қилишга уринишади.

6 – Исломни ҳокимият тепасига олиб чиқиш тариқати албатта Исломнинг ўзидан олинмоғи керак. Исломни демократик сайловлар билан олиб чиқиш тариқати ҳаром йўл бўлиб, Ислом бу орқали ҳокимииятга чиқмайди, фақат исломчилар чиқади, холос.

7 – Ҳокимииятни тўла инқилобий равишда қўлга киритилган пайтда ислом аҳкомлари зудлик билан бевосита, қисман эмас, тўла-тўқис татбиқ этилмоғи керак. Шариатни четга чиқариш ёхуд даражама-даражалик, деган сохта дастак остида уни кечикириш шундай бир гунохи азим ва оғир жиноятдирки, албатта Аллоҳ Таалонинг ғазабига ҳақли бўлади.

8 – Мусулмонлар бошқалардан фарқли ягона Умматдирлар. Ватанпарварлик, миллатчилик ва ирқчилик асосида улар ўртасини сиёсий чегаралар билан бўлмоқ мумкин эмас. Мусулмон юртларни Халифалик давлати байроби остида битта сиёсий бирликка қўшиш фарз, бунга қарши чиқиш эса, ҳаромдир.

9 – Мусулмонларга, бутун мусулмонларга нусрат-ёрдам бериш ҳам мусулмонларнинг, ҳам ҳукмдорларнинг бурчидир. Аммо ҳукмдорлар учун мукаррап бурчидир. Мусулмонларга нусрат бермай, уларни ёлғиз қўйган ҳукмдор Аллоҳ, Росули ва мўминларнинг хоини ҳисобланади.

10 – Кофирлар ва уларнинг гумашталарини дўст тутмоқ, уларнинг ҳарбий коалицияларида қатнашмоқ, сиёсий режаларини ижро этмоқ, манфаатларини рўёбга чиқармоқ ҳамда мусулмонлар

устидан хукмрон бўлишларига сабаб бўлувчи ҳар қандай ишни қилмоқ ҳаромдир, Ислом ва мусулмонларга қарши жиноятдир.

Мана шуларнинг барчасидан сўнг айтишимиз мумкинки, Адолат ва Тараққиёт партияси бошиданок Исломни тўғри тушунмаган. У Туркияда туб ўзгариш ясаш ҳамда бу юртни кофир ва уларнинг илмонийларига тобеликдан кутқариб, қайтадан Ислом кўргони ва Халифалигига киритиш мақсадида уюшмаган. Йўқ, бу партия Туркия устида Англо-Америка ўтасидаги халқаро кураш аланга олган бир вазиятда ташкил топди. Бунинг тафсилоти шуки, ўтган асрнинг саксонинчи йилларида Америка одами Турғут Ўзал Она Ватан партиясини тузган эди... Бу билан мусулмонларга ўзини раҳм-шафқатли қилиб кўрсатаётган ушбу партиянинг армиядаги инглизлар малайлари учун хавфли экани намоён бўлди. Натижада, Британия Масъуд Йилмазни Она Ватан партиясига раис қилиб олиб келди ва партиядан Ўзал одамларини чиқариб ташлади. Камолчилар бу партияни ўзларининг илмонийликларига мойил бўйшини таъминлашди. Бунинг муқобили ўлароқ, Она Ватан партиясидан қувилган унсурлар Ўзал ва Америка билан дўстлашиб, исломийликка мойил бўлгандар учун Нажмиддин Эрбаканнинг Рафоҳ партиясига қўшилишди. Эрбаканнинг ўзи Британия одамларига яқин бўлишига қарамай, унинг партияси таъсири кучайиб, партия ичida Америка тарозиси оғир келди. Бунинг натижасида, (америкапараст Тансу Чиллиер хонимнинг Мустаҳкам Йўл партияси билан Эрбаканнинг Ўзал унсурлари киришидан таъсирланган Рафоҳ партиясидан ташкил топган) коалиция ҳукумати Америка томонидан бошқарилаётгани кўзга ташланиб қолди. Ана шунда армия Американинг ҳокимиятни – худди Ўзал даврида бўлгани каби – қайта қўлга олиши мумкинлигидан чўчиб қолди. Шу боис ишга армия аралashiб, коалицион ҳукуматга якун ясади ва ҳокимиятни қўлга олди. 1997 йил 28 февралда бўлган бу воқеа тарихда «8 феврал ҳаракати» номи билан кириб келди. Кейин Англия одамлари Рафоҳ партиясига қасд қилиб, уни тарқатиб юборишга муваффақ бўлди. Сўнг, Американинг бутун командаси бу партия сафидан чиқариб юборилгач, Фазилат партияси номи билан қайта тузилди. Америка командаси хоҳ Рафоҳга Ўзал партиясидан келиб қўшилганлар бўлсин ёки аслида рафоҳчилардан иборат бўлсин, фарқсиз, ҳаммалари Америкага эргашган кимсалардир. Абдуллоҳ Гул ва Эрдоган каби. Бу иккиси ишни Американинг қўллаб-қувватлови билан Адолат ва Тараққиёт партиясини тузиш билан бошлишди ва

ниҳоят иккаласи биргаликда бу партияни ҳокимият тепасига олиб келишиди. Бу 2002 йилдаги сайловлар орқали бўлди.

Адолат ва Тараққиёт партияси сиёsat майдонига бошиданоқ Ислом асосида киришмади, Исломни кенг тушунча билан қабул қилмади. Яъни, худди Росулуллоҳ ﷺ Макка даврида қилганлари каби, Исломни ҳокимият тепасига олиб чиқиш мақсадида исломий даъватни етказмади. Даъват сиёсий равишда, муайян шаръий тариқат билан тартиблашган шаклда етказилиб, исломий сиёсий вужуд (Ислом давлати)ни барпо қилишга етиб бориши керак эди. Зотан, бундай ҳолат даъват саҳнида фаолият қилаётган исломий ҳаракатларнинг мусибатидир. Чунки улар Исломни мавхум-коронги умумий шаклда ўртага олиб чиқишаپти, эҳтиросга берилган, амалдан узоқда ва Ислом аҳкомлари билан тартиблашмаган шаклда ҳаракат қилишаپти. Лекин аччиқ-заққум натижадан бошқа нарсага эришилмаяпти... Чунки исломчилар ҳокимиятга ўз одамларини олиб чиқишаپти-ю, бироқ Исломдан ҳеч нарса ҳокимиятга келмаяпти! Гап Росулуллоҳ ﷺнинг ўзгартиришдаги тариқатларига зид ҳаракат қилувчи Адолат ва Тараққиёт партияси ҳақида бормоқда. Зид ҳаракат қилиши шу ердаки, ҳокимиятга ўзи етиб келди, аммо ўзи билан Исломни олиб келмади. Бугунги мутакаббирлар исташса-исташмаса-да, ҳатто Исломни бир қисмини бўлса ҳам татбиқ қилмаяпти. Энди, Эрдоганга келсак, унинг ҳукми, ҳокимият тепасига келгандан сўнг, Исломни татбиқ этишга жавобгар ҳукмдорга айланади. Агар татбиқ қилмаса коғир ёки золим ёхуд фосик бўлади. Бу ерда Эрдоганин коғирга чиқаришга, ҳатто бу мавзуга киришишга ҳам ўрин йўқ. Унинг масаласини яқинда – Аллоҳнинг изни или – барпо бўлажак Халифалик давлатида Ислом қозиси ҳал қилади. Ўшанда Ислом ва мусулмонларга душманлик қилган ва уларга қарши тил бириқтирган ҳар бир кимсага гуноҳига яраша Аллоҳнинг ҳукми берилади. Бу ерда биз учун, энг аввало, Эрдоганнинг сиёсий режимиининг куфрлиги аҳамиятли. Чунки у бир сўз билан айтганда, куфр тузумидир. Зотан, Халифалик ағдарилганидан сўнг Туркияга камолчилар инглизлардан импорт қилиб олиб келган парламент бошқаруvida Республика президентини парламент сайлайди ва бутун ваколат ёки аксар ваколатлар бош вазирга берилади. Бу исломий бошқарув эмас. Бугун Америка Туркияга экспорт қилган президентлик бошқаруви ҳам исломий бошқарув эмас. Чунки унда ҳам ҳалқ оммаси президент сайлайди ва ваколатларнинг ҳаммаси унга берилади. Гап шундаки, Америка инглизлар нуфузини Туркияда мустаҳкамлаб турган нарса парламент бошқаруви

эканини қўргач, яъни жинояткор Мустафо Камол йўли асосида илмонийликни ҳимоя қилаётган ҳарбийлар бош вазирни қўғирчоқ қилиб олишганини билгач, юртни ўз чангали остига олишни истади. Бунинг эса, ҳокимиятдаги инглизпараст кимсалар қанотини қирқиш ва таъсирини бартараф этишдан бошқа йўли йўқ эди. Натижада, Эрдоган тамсил этаётган президентлик бошқаруви Американинг усмонийлар юртига ланг очиб қўйилган дарвозалардан кириб келиши учун тайёр қулай восита бўлди. Шунинг учун мусулмонлар ҳамда биринчи навбатда, Эрдоганинг сўзларига маст бўлганлар шуни англаб етмоқлари лозимки, Эрдоганинг республика бошқаруви куфр низоми бўлиб, Исломдан эмас. Унинг шаклда ҳам, асосда ҳам Исломга алоқаси йўқ. Унинг куфр низоми эканлиги уни сиёсий жиҳатдан муҳосаба қилиш вожиблигини тақозо қиласди. Яъни, ҳокимларга насиҳат қилиш, уларни куфрдан ва куфр бошқарувидан ҳамда кофир давлатларга бўйсунишдан огоҳлантириш, шунингдек, буларнинг барчаси ҳаром эканини, Аллоҳ, Росули ва мўминларга хиёнатлигини уларга эслатиш вожиб бўлгани учун ҳам, муҳосаба қилиш фарзdir. Агар Эрдоган насиҳатни олса, жуда яхши иш қилган бўлади. Чунки бу билан ҳаромдан тўхтайди, ҳидоят ва тўғри йўлга чиройли тарзда қайтиш билан гуноҳларини кетказади. Аммо Эрдоган ишонмасликка буюрилган тоғутга мурожаат қилишда ҳамда кофир Farb билан алоқаси ва тобелигини давом эттиришда қаттиқ туриб олса ҳамда Фаластин, Шом, Ирок, Бирма... (санаса тугамайдиган) юртлардаги оҳ-нола қилиб, ёрдамга чақираётган етимлар, туллар ва мазлумларни ёрдамсиз қолдиришда давом этаверса, у ҳолда, унга қаттиқ ва аччиқ гапларни гапиришга тўғри келади. Уни кофир давлатлар билан алоқа қилишини очиб ташлаб, шарманда қилинади, бунга эътиборсиз қаралмайди. Унинг чиройли гапларига алданганлар шуни яхши билиб қўйсинларки, бу дунёда ҳеч нарса муқаддас эмас, факат Аллоҳ муқаддас. Аллоҳ Субҳанаҳудан бошқаси орқа ва олдидан нажас чиқарувчи башар, холос. Мен эслатмага боқадиган кишига шуни эслатай: Набий ﷺ нинг аҳли байти (унинг қандай хонадон эканини биласизми?!) шунча юксак қадр-қимматга эга бўла туриб ҳам, ҳисоб талаб қилинди ва Аллоҳ Таолонинг амрига итоат қилди. Истасангиз, Аллоҳ Таолонинг аҳзоб сурасидаги мана бу каломини ўқиб олинг:

﴿يَسِّأَةَ الَّذِي مَنْ يَأْتِ مِنْكُنَ بِفَحْشَةٍ مُّبِينَةٍ يُضَعِّفُ لَهَا الْعَذَابُ ضَعْفَيْنِ وَكَانَ ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرًا﴾

«Эй Набий аёллари, сизлардан ким аниқ гунохни қилар экан, унинг учун азоб икки баробар қилинур. Бу Аллоҳга осон бўлган ишидир» [Аҳзоб 30]

Шундай бўлгач, Эрдоган ва унга ўхшашлар Набий ﷺ нинг хонадони аҳлидан ҳам улуғми?! Сизларга нима бўлди, қандай ҳукм чиқаряпсиз-а?!

Ёритиш зарур бўлган бир масала қолди: Эрдоганга турли сохта узр ва баҳоналар ўйлаб топаётганлар бундай дейишиди: Эрдоган ҳалигача юртдаги бўғинларни тўла қўлга ола олмади, унинг олдида тўсиқлар, душманлари ва рақиблари бор, кўплаб душманлар унга панд бериш пайида турибди, бундан ташқари, йирик давлатлар ҳам борки, улар Эрдогандан кучли. Яна йирик давлатларга тобе давлатлар ҳам борки, йирик давлатлар уларга ишора қилса, бас, улар мусулмонлар ҳолини ўзгартиришга ҳаракат қилаётганларни тириклайн кўмишга тайёрлар. Бизнинг буларга жавобимиз бундай: Уларнинг гапи тўғри, батамом тўғри. Бироқ улар наҳотки мана бу фикрни билмасалар, ахир, ҳақ-рост даъватлар ўз ғоясига нусрат ва ғалаба билан бошидаёқ етиб келолмайди, балки бунинг учун ботил билан жуда оғир курашга киришишга тўғри келади. Масалан, Нух ﷺ ўзига қақраган сахрода кема қуради ва бир кун келиб бу кеманинг сахро қумидан денгизга чиқиши ақлга сиғмайдиган, мантиққа тўғри келмайдиган иш. Бироқ алалоқибат, кема денгизга чиқади, кема ўз ичига мўминларни ортгач, тоғ бўйи тўлқинлар уни оқизиб кетиб, мўминлар нажот топадилар, кофирлар денгизга фарқ бўлади. Кофирлардан интиқом олувчи ва уларга жабрини кўрсатувчи Аллоҳ бу ҳақда бундай деган:

﴿وَقَيلَ يَأْرُضُ أَبْلَغِي مَاءَكِ وَيَسِّمَاءَ أَقْلَغِي وَغِيْضَ الْمَاءِ وَقُضَى الْأَمْرُ وَأَسْتَوْتُ عَلَى الْجُودِيِّ وَقَيلَ بُعْدًا لِلْقَوْمِ الظَّبِيلِمِينَ﴾

«(Кейин) бундай дейилди: «Эй ер, сувингни ютгил, эй само, ўзингни тутгин (яъни, «ёғишдан тўхта), дейилди. Сув қуриди, фармон бажарилди ва (кема) Жудий тоги узра тўхтади ҳамда: Золим қавмга ҳалокат бўлсин, дейилди» [Худ 44]

Аллоҳ Таоло ҳар бир ҳақ-рост даъват учун қонун белгилаб қўйган: яъни, ҳақ билан ботил ўртасида фикрий ва қонли тўқнашув бўлиб, Аллоҳ мўминлар ва чин дилдан фаолият қилаётганларни азоб-уқубатлар билан синайди, шу даражадаки, ҳатто мўминлар синовдан ларзага тушадилар, уларнинг сафида фақат имонларида содик, мабдаларида событ, аҳдларидан қайтмас, ботил ва унинг аҳлига риоя қилмайдиган мўминларгина қоладилар... Худди шундай бир пайтда ушбу мўминлар Аллоҳ Таолонинг нусратига ва ғалабасига лойик бўладилар.

Дарҳақиқат, Росууллоҳ жуда-жуда кўп тўсиқларга дуч келдилар, саҳоба ﷺ лардан баъзилари қатл қилинди, баъзилари қийноққа солинди, яна баъзилари қувғин қилинди... Сарвари олам намоз ўқиётганларида устларига хайвоннинг ичак-чавоқларини ағдаришди... Абу Толиб дарасида мўминларни қамал қилиш..., азоблаш орқали ўч олиш..., қувғин килиш..., ёлғон ахборот тарқатиш..., зулм ва истибдоддан қочиб, Ҳабашистон қиролидан сиёсий бошпана сўраш..., ҳамма-ҳаммаси бўлиб ўтди. Қачон Мадинаи Мунавварада ҳокимият олиниб, давлат барпо этилгач, энди, бу тўсиқ ва қаршиликлар давлатни чор атрофдан исканжага оладиган бўлди. Ҳатто ичкаридан ҳам исканжага олди. Чунки давлат учдан бири мушриклар бўлган жамиятда барпо бўлганди. Кейинчалик улардан аксари Исломни зохирда ошкор қиласидиган, ичида душманлик сақлайдиган мунофиқларга айланышди. Яна бир учдан бири эса, Мадинани қалъалари билан иҳота қилиб олган, бозорни, иқтисодий ресурсларни, инфратузилмани назорат остида ушлаб турган диний душман яхудийларни ташкил қиласидиган, Қолган учдан бири мусулмонларни ташкил қиласидиган. Улардан баъзилари мафкурага эга ва мафкурани онгли тарзда тушунган муҳожирлар бўлса, колган кўпчилиги қудрат ва ёрдам аҳли бўлган ансорийлар эди. Ансорийлар атиги ҳижратдан бир йил олдин мусулмон бўлганлари учун Исломдан фақат асосий мафкурани (ла илаха иллаллоҳ Мухаммадур Росууллоҳни) билардилар. Бундан ташқари, ёш Ислом давлатига панд бериш учун пайт пойлаб турган ҳамда Курайш етакчилигидаги мушрик араб қабилаларидан иборат бўлган ташқи тўсиқлар ҳам мавжуд эди. Бир тарафда эса, йирик давлатлар ҳисобланган Рим ва Форс империялари бор эди. Аммо бу империялар қаршисидаги куч Араб Ярим оролидан иборат бўлса-да, бироқ уларга қарши курашишга юраги дов бермасди, балки уларнинг бир-бири билан кирпичоқ бўлувчи бир шапалоқ қабилалар бўлиб туришдан ўзга ташвишлари йўқ эди. Хўш, қачон мана шу куч Исломни бутун дунёга даъват ва жиҳод

билан етказишдан иборат рисолага эга бўлган оламшумул мабдай давлатга айланса, нима бўлиши мумкин?!

Росулуллоҳ вафтларидан сўнг Ислом давлати ички жиҳатдан бекарорлашди. Чунки муртадлик кazzоб Мусайлама, Сажжоҳ, Асвад Ансий, Тулайҳа ибн Хувайлид Асадийдан иборат кимсалар байроғи остида Араб ярим оролини ўз домига торта бошлади... Исломда Мадинаи Мунаввара, Маккаи Мукаррама, Тоиф ва Баҳрайндаги Жаввосий қишлоғи собит қолди, холос. Ана шунда Абу Бакр Сиддик даҳшатли шер каби сакраб туриб, Усома ибн Зайдни римликларга қарши юборди ва жангдан зафар кучиб қайтди. Муртадларга ва закотни инкор этганларга қарши жанг қилди, ушбу қирғинбарот жангларда кўплаб саҳобалар ва ҳофизи Куръонлар шаҳид бўлди.

Хуллас, Абу Бакр ушбу ҳам ички, ҳам ташқи курашларни, Аллоҳнинг қўлловига чуқур ишонувчи мўмин етакчи сифатида ҳамда бўхронлардан Ислом ва мусулмонларни соғ-саломат, бешикаст олиб чиқишига қодир уста сиёsatчи мисолида қаршилади. Шундай қилиб, демак, илк рошид Халифалик давлати, бир пайтнинг ўзида иккала тўсиққа қарши курашди... Ҳатто Абу Ҳурайра «Ўзидан ўзга илоҳ бўлмаган Аллоҳ ҳаққи, агар Абу Бакр халифа бўлмаганда эди, Аллоҳга қуллик ҳам бўлмасди», деган. Аллоҳга содик, Умматга холис ҳар қандай мусулмон ер юзини кезиб, қандай инсонлар ўтганига бир боқсин. Боқса Абдурраҳмон Дохилнинг Испанияда қандай қилиб Исломни қайта тиклаганини кўради. Чунки, у ердаги мусулмонлар аҳволи шу даражада ёмонлашгандики, ҳатто бу юрт заволга юз тутаётганди. Шунингдек, Оли Зангий ва Салоҳиддин Айюбийлар ҳам мусулмонлар салибчилар урушлари замонида изтиробга тушган пайт қандай қилиб Уммат бирлигини қайта тиклаганига гувоҳ бўлади. Муҳаммад ибн Мамдуд Сайфиддин Қутз қандай қилиб биргина Кинона Мисрининг ўзида мўғул-татарларга қарши туриб, 11 ойдаёқ улар устидан нусрат қучганини кўради. Яна қанча-қанча ҳукмдорлар ҳам бўлганки, уларни Ибн Асир, Ибн Касир ва бошқаларнинг тарих китобларида кўриш мумкин. Шундай экан, мавжуд тўсиқлар Исломни қайта тиклашга, Ислом давлатини қайта барпо қилиб, Исломни татбиқ қилишига монелик қиласди, деб ўйламаслик керак. Бу ваҳимачиларнинг, дангаса ва баҳоначиларнинг гапи. Бироқ айни тўсиқлар мусулмонларга ҳар қанча улкан хавф туғдирмасин, Ислом уларга қарши курашиш ва уларни енгиб ўтиш учун фикҳ китобларида ечимларни, шаръий аҳкомларни ҳозирлаб қўйган. Аслида, шундай аҳкомлар Исломда

бўлмаслиги мумкинми, ваҳоланки, бу дин бандаларнинг барча амалларини ихота қилган бўлса, унда барча ечимлар мавжуд бўлса?! Исломдаги ушбу ечимлар Ислом Умматини ўз домига тортиши мумкин бўлган барча кризислардан кутқаришга кафилдир. Эрдоган, асосан, 2016 йил 15 июлдаги давлат тўнтаришга уриниш ходисасидан бери, ўзининг сиёсий ва ҳарбий рақибларига қарши жон жаҳди билан курашмоқда. У душманларини қанотини қайриб қўйиш учун уларни боши берк кўчага киритиб қўйишга устаси фаранг бўлиб кетган, буни кўриб турибмиз. Бироқ энг ғалати, ғайритабийси у мана шу устомонлигини Исломни Халифалик давлатида қайта татбиқ қилиш учун ишлатмаётганидир. Агар шундай қилганда эди, ўз ортидан бутун турк аҳлининг Аллоҳ йўлида жонларини қурбон қилиш учун саф тортиб келишларига гувоҳ бўлган бўлур эди. Ҳатто золим подшоҳлар замонидан Пайғамбарлик минҳожи асосидаги иккинчи рошид Халифалик тонгига олиб чиқиш учун бутун Умматнинг интиқлик билан ҳайқираётганига гувоҳ бўлган бўларди. Туркия ахли шундай бир ҳалқки, агар уларга икки нарса яъни, бири камолчи инглизлар ва эрдоганчи америкаликларнинг илмоний бошқаруви, иккинчиси, боши қоп-қора майиздек ҳабаш кулнинг исломий бошқаруви... таклиф қилинса, ҳеч иккиланмай Эрдогану камолчиларни нари улоқтириб, шу ҳабаш қулга байъат қилишлари мукаррардир.

Сўнгги дуюимиз барча оламлар Парвардигори Аллоҳга ҳамд айтмоқлиkdir. □

ХАЛИФАЛИК ДАВЛАТИДА ОЗИҚ-ОВҚАТ ХАВФСИЗЛИГИ

Али Қози – Яман

Озиқ-овқат инсоннинг асосий эҳтиёжларидан бўлиб, унинг тирик қолиши ва ҳаёт ишларини бажаришга яроқли бўлиши кафолатидир. Озиқ-овқат масаласи давлатлар ўртасидаги урушга олиб борадиган сабаблардан бири ҳисобланади. У туфайли бир канча уруш ва жанжаллар бўлиб ўтган. Чунки инсон ўзига ҳаёт давомийлигини таъминлайдиган озиқ-овқатга муҳтождир. Ким озиқ-овқати, хавфсизлиги ва соғлигини таъминлаш имконига эга бўлса, дунё ва унда бўлган нарсаларга эришган бўлади. Бу ҳақда Росулулоҳ ﷺ шундай дейди:

«مَنْ أَصْبَحَ مِنْكُمْ آمِنًا فِي سِرْبِيهِ، مُعَافًى فِي جَسَدِهِ، عِنْدَهُ قُوَّتُ يَوْمَهُ، فَكَانَمَا حَيَّتْ لَهُ الدُّنْيَا»

«Қайси бирингиз оиласи тинч ва тани саломат ҳолда тонг оттирса ва бир кунлик озуқаси бўлса, гўё унга бутун дунё тўплаб берилибди». Термизий ривояти.

Озиқ-овқат хавфсизлиги – давлатнинг барча фуқароларига етарли ёки ортиқ даражада қишлоқ хўжалиги маҳсулотларини етказиб беришидир. Яъни, давлатнинг бошқа давлатлардан келадиган озиқ-овқатга таянмаслигидир. Чунки давлатлар ўз фуқароларини озиқ-овқат билан таъминлашдан ожиз бўлиши уни бошқасига боғлиқ қилиб қўяди. Натижада бошқа давлат унинг устидан ҳукмронлик қила бошлайди.

Йигирманчи аср бошларида Фарб муфаккирлари одамларнинг сони миллиардан ортаётганини кўргач, олам келажакда бу каби катта сондаги одамларни озиқ-овқат билан таъминлай олмай колади, деб ўйлашди. Таниқли биолог олим Пауль Эрлих 1968 иили ўзининг (Аҳоли бомбаси) номли машҳур асарида шундай деган эди: «Барчани озиқ-овқат билан таъминлаш ҳаракати тўла муваффақиятсизликка юз тутди. Ушбу йигирманчи асрнинг етмишинчи йилларида олам очарчиликни бошидан кечиради ва миллионлаб инсонлар очлиқдан ўлади». Унинг хабари рўёбга чиқмади. Лекин капиталистик низом олам узра ҳукмрон экан, озиқ-овқат билан таъминлаш муаммоси ҳамон ҳал бўлгани йўқ. Кургоқчилик, зилзила, вулқон отилиши ва юқумли касалликлар тарқалиши каби табиий ҳодисалар ва урушларда озиқ-овқат билан таъминлаш ўта қийин ишдир. Айниқса учинчи давлатлар деб номланётган ва йирик капиталистик давлатлар талашаётган юртларда бу нарса янада оғирроқ кечади. Ушбу учинчи олам давлатларининг бойликлари катта бўлишига қарамай, ҳокимлари малай бўлгани ҳамда буюк давлатлар уларга ҳукмронлик қилиш устида ўзаро курашишаётгани сабабли бу бойликлар уларга бало

бўлди. Мана шундан келиб чиқиб айтиш мумкинки, озиқ-овқат хавфсизлиги истилоҳи капиталистик ҳазорат бугунги инсоният устидан ҳукмронлик қилаётган бир манзарада пайдо бўлди.

Озиқ-овқат хавфсизлиги нимани англатади? У ҳакида Исломнинг дунёқарashi:

Ҳеч кимга сир эмаски, оддий ҳолатда одамларни озиқ-овқат билан таъминламаслик хатарлидир. Очкўз капиталистик ҳазорат оламга ҳукмронлик қилаётган ва унда кучли кучсизга азоб берётган пайтда аҳвол қандай бўлиши барчага аён. Зеро, капитализм қайсиdir давлатни қамал қилиш, бошқасига уруш очиш орқали сунъий очарчилик ва қашшоқликни келтириб чиқарадиган шароитларни пайдо қиласди. Озиқ-овқат ва сув тақчиллиги сабабли қанча давлатлар парчаланади. Яна бир неча давлат бир бурда нон учун ўз бойликларидан маҳрум бўлади. Иш ўта жиддий, бундан ҳам каттароқ ва кўпроқ хатар бўлиши кутилмоқда. Демак озиқ-овқат хавфсизлиги давлат ўз фуқароларини оддий ҳолатда ҳам, уруш, қамал ва қургоқчилик ҳолатида ҳам озиқ-овқат ва сув каби асосий эҳтиёж билан таъминлашидидир.

Ислом оламда озиқ-овқат инқирози бўлиши ҳақидаги хабарни ёлгон, деб билади. Аллоҳ Таоло ўзининг азиз китобида ҳаётни озиқ-овқат билан таъминлаб қўйганини баён қилган. Аллоҳ Таоло айтади:

﴿وَجَعَلَ فِيهَا رَوَسِيَّ مِنْ فَوْقَهَا وَبَرَكَ فِيهَا وَقَدَرَ فِيهَا أَقْوَاهَا فِي أَرْبَعَةِ أَيَّامٍ سَوَاءَ لِلْسَّابِلِينَ﴾

«У зот (Ернинг) устида тоғларни (пайдо) қилди ва уни баракотли қилди ҳамда ўша (ер) да унинг емишларини (яни ер аҳлиниң ризқу рӯзларини) тўла тўрт кунда белгилаб-тақсимлади. (Бу тафсилот) сўрагувчилар учундир» [Фуссилат 10] Демак, озиқ-овқат мавжуд ва у ишлаб чиқаришни кучайтириш ва одилона тақсимотга муҳтож. Аммо, одам сонининг ўсиши, сув, ер ва зироат тақчиллиги одамларнинг очликдан ўлишига сабаб бўлади, деган гапнинг асоси йўқ. Масалан, аҳолиси кам минтақаларда очарчилик рўй беруб, аҳолиси кўп минтақада рўй бермаслиги мумкин. Хитойнинг аҳолиси 1,5 миллиарддан ортиқ бўлса-да озиқ-овқат муаммоси мавжуд эмас. Ёки Африка давлатлари дарёлар бўйида яшаб, аҳолиси кам бўлса-да, фуқаролари доим очарчиликни бошдан кечирмоқдалар.

Дунё аҳолиси иккинчи жаҳон урушидан бугунги кунгача икки баробар ортди. Озиқ-овқат етиштириш эса, шу давр мобайнинда уч баробар ортди ва бу қониқарли аҳволдир. Айрим олимларнинг

айтишича, ер шари АҚШдагиларнинг озиқ-овқат истеъмол қилиши даражасида 47 миллиард одамни ва Япониядагиларнинг озиқ-овқат истеъмол қилиши даражасида 157 миллиард одамни боқа олади. Яна бошқа олимларнинг айтишича, агар ер юзидаги қишлоқ хўжалиги ерларидан яхши фойдаланилса, бугунги ер аҳолисидан ўн баробар кўп одамни боқа олади. Бунга яна олий даражадаги истеъмолни ҳам қўшиш мумкин.

Яна бошқа олимлар булардан ҳам улкан сонларни келтирадир эканлар, ер курраси 132 миллиард одамни боқа олади дейишади. Бу ўта катта рақамдир. Инсон ҳозиргача, яъни катта илмий инқилобларни пайдо қилишига қарамай, ўзи яшаётган коинот ва табиатнинг фақат 1 %ни қашф этган ва ундан фойдаланган.

Ислом озиқ-овқат тақчиллигини (агар бўлса) қандай ҳал этган:

Озиқ-овқат хавфсизлиги оғир масъулиятдир. Имом раҳбардир ва у кўл остидагилардан жавобгардир. Шунинг учун у одамларни озиқ-овқат билан таъминлаши керак. Биринчидан одамлар оч колмаслиги лозим, иккинчидан бозорлар озиқ-овқатга тўла бўлиб, нархлар барқарорлашсин ва монополияга барҳам берилсин. Хусусан бир ҳовуч капиталистлар бошқараётган ҳалқаро монополияга барҳам берилсин. Халифа уруш қилиш вақтларини ҳисобга олиши, қурғоқчилик ва улкан мусибатларни эътиборга олиши ҳам фуқароларнинг ишларини назорат қилишга киради. Чунки зироат озайиб, хом ашё олиб келиш сусайиб кетиши мумкин. Шундай пайтда инсон жонини саклаб қолиш вожиб, шунинг учун озиқ-овқат билан таъминлаш ҳам вожиб бўлади. Чунки (Вожиб нима билан адогига етса, ўша нарса ҳам вожибдир), деган шаръий қоида мавжуд.

Ислом озиқ-овқатнинг асосий томири ва иқтисоддаги биринчи манба бўлган қишлоқ хўжалигига қаттиқ аҳамият беради. Қишлоқ хўжалиги яна саноат, тижорат ва инсон кучининг манбай ҳисобланади. Чунки давлат фуқаролари қишлоқ хўжалиги орқали озиқ-овқат билан таъминланади. Ер қишлоқ хўжалигининг асосидир. Масалан, соч ўсиши ва тиш ўсиши инсоннинг тузилиш табиатидаги бир бўлак бўлгани каби, ишлаб чиқариш ҳам ернинг тузилишидаги табиатидир. Гарчи ерга бирор киши зироат экиш билан шуғулланмаса-да, ер ўзидан бир қанча нарсалар ўстириб чиқараверади. Мусулмонларнинг юртлари улкан ер ости ва қишлоқ хўжалиги бойликларига тўладир. Шунинг учун бу юртлар нафақат ўз фуқаролари, балки бутун оламни озиқ-овқат билан таъминлашга қодирдир.

Келинг, мусулмон юртларининг муҳим қисми ҳисобланган араб юртларига бир назар ташлайлик. Шунингдек, у ердаги озиқ-овқат борасидаги ҳисоб-китоб ва рақамлар билан танишиб чиқайлик. Лекин бу нарсани ушбу минтақа озиқ-овқат борасида алоҳида йўринга эга эканидан эмас, балки мисол тариқасида келтирамиз. Чунки Индонезия, Туркия, Покистон, Ўзбекистон ва бошқа исломий юртларда ҳам бу каби бойликлар мавжуд.

Ер куррасининг ушбу қисмida жойлашган араб юртларида таҳминан 323 миллионга яқин одам яшайди. Майдони 14 миллион кв.км.ни ташкил этади. Лекин бу юртлар ўзини озиқ-овқат билан таъминлашда қийин ахволга тушиб қолган. Улар озиқ-овқатни бошқа йирик давлатлардан олиб келади. 2006 йилда озиқ-овқат тақчиллиги 21 миллиард долларга етган. Қишлоқ хўжалигини ривожлантириш бўйича араб давлатлари ташкилоти ҳисоботига кўра, бу рақам йилдан-йилга ўсмоқда. Бу нарса араб давлатларини коғир давлатлар ҳукмронлиги остига тушириб қўяди. Бу сиёсий жиҳатдан ўз жонига қасд қилиш деганидир, бошқача айтганда сенинг кучингга душманинг хўжайин, деганидир.

Араб юртларидаги давлатлар ўзларини озиқ-овқат билан таъминлай олмаслигига сабаб манба ва бойликларнинг тақчиллиги эмас. Чунки ушбу минтақада:

Қишлоқ хўжалиги учун яроқли ер

Сув

Инсоний ресурслар

Молиявий манбалар мавжуд

Озиқ-овқат муаммосининг асосий сабаби ушбу давлатлар каттаю кичик нарсаларда коғир давлатларга тобелигидадир. Табиий ҳолки, Ислом давлатининг йўқлиги ҳам бунинг асосий сабабидир. Шунингдек, буни назорат қиласидиган, ҳаётнинг барча соҳаларида хавфсизликни таъминлайдиган, коғир давлатларга ора очиқлик эълон қиласидиган ва ёлғиз Аллоҳга садоқат эълон қиласидиган халифа мавжуд эмас.

Шунинг учун Аллоҳнинг изни билан яқинда тикланажак халифамиз коғирларнинг мўминлар устидан ҳукмронлик қилишларига йўл қўймаслик учун ўз фуқароларига хавфсизлик, шу жумладан озиқ-овқат хавфсизлигини таъминлаш учун узил-кесил қарор чиқаради. Шунда улар исломий давлат бойликлари, сиёсати ва идорасига ҳам ўз ҳукмини ўтказа олмайдилар. Бугун эса, бунинг зиддиидир ва бу мусулмонларнинг хавфсизлигига катта хатардир.

Қишлоқ хўжалиги учун яроқли ерлар:

1 – Зироат майдонлари озиқ-овқат хавфсизлигининг муҳим элементи ҳисобланади. Чунки давлат ўзини етарли озиқ-овқат билан таъминлашда ўша майдонларга таянади. Ислом қишлоқ хўжалигига қизиқтиради ва зироат майдонларига эътибор беради. Шунинг учун Исломда қишлоқ хўжалиги сиёсати муҳим бир ишга асосланади, яъни қишлоқ хўжалиги маҳсулотлари етиштирилишини ошириш асосига қурилади. Ислом бу ишда икки йўлдан юради:

а) Ернинг ҳосилдорлигини ошириш. Бу иш кимёвий моддаларни қўллаш, дәхқонлар орасида замонавий услубларни кенгайтириш, уларни сифатли уруғ билан таъминлаш орқали амалга ошади. Давлат ишлаб чиқаришни кўпайтириш ва мана шу соҳага ёрдам бериш учун мухтожларга қарз эмас, совға сифатида маблағ беради. Натижада, улар керакли асбоб ускуна, уруғ ва кимёвий моддалар сотиб оладилар.

б) Зироат майдонларини кенгайтириш. Бу иш ўлик ерни тирилтириш орқали амалга ошади. Росууллоҳ ﷺ шундай дейди:

«مَنْ أَحْيَا أَرْضًا مِبْتَدَأَ فَهِيَ لَهُ»

«Ким ўлик ерни тирилтиrsa, у ўшаникидиr». Бухорий, Абу Довуд, Аҳмад ва Моликлар ривоят қилишган. Давлат ўз мулки бўлган ерлардан ерга эга бўлмаган ёки оз ери бўлган кишиларга дәхқончилик қилишлари учун ажратиб беради. Шунингдек, уч йил кетма-кет ерни эътиборсиз ташлаб қўйган кишилардан ерни тортиб олади.

Бунга мисол Росууллоҳ ﷺ Билол Музанийга денгиз ва қоя тош орасидаги ерни ажратиб берди. Росууллоҳ ﷺ ва у кишидан кейинги халифаларнинг сийратида бу каби мисоллар жуда кўп.

Мана шу икки йўл билан қишлоқ хўжалигини ривожлантириш мумкин. Бу ривожланиш тўрт ишда бўлиши лозим:

Мумкин қадар кўпроқ фуқароларни тўйдириш, уларни оч қолишдан сақлаш ва ҳар қандай тасодифий ҳолатга тайёрлаш учун озиқ-овқат маҳсулотларини етиштиришни ривожлантириш.

Пахта, ипак ва жун каби кийим-кечак учун зарур бўлган хом ашёларни етиштиришни ривожлантириш. Булар зарурий эҳтиёжлардандир.

Хорижда бозорлари мавжуд бўлган хом ашёларни етиштиришни ривожлантириш. Бу дон каби озиқ-овқат хом ашёси бўладими, ёки пахта ва ипак каби кийим хом ашёси бўладими фарқи йўқ.

Муҳим хом ашёларни кўпайтириш ва давлатга олиб кириш олдида турган тўсиқларни олиб ташлаш. Абу Убайд Умар ибн

Хаттоб дан ривоят қилишича «Умар набатийлардан ёғ ва буғдойдан ушрнинг ярмини оларди. Унинг мақсади Мадинага кўпроқ ёғ ва буғдой олиб келиш эди. Пахтадан ушри тўлиқ оларди.

Ал-Жазира каналининг 2014 йил 23 апрелдаги ҳисботига кўра, Араб давлатларида дехқончилик учун яроқли ер майдони 197 миллион гектарни ташкил этади. Ҳозир ундан 80 миллион гектаридан яъни 40 %идан дехқончилиқда фойдаланилади. Шу майдоннинг 23 % мавсумий ерлар ва 4.9 %и доимий ерлардир. Аммо бу минтақадаги ишга лаёқатли кишиларнинг атиги 23 % дехқончилик билан шуғулланади. Бу рақам йилдан-йилга пасайиб бормоқда, чунки кўпчилик қишлоқдан шаҳарга кўчиб кетмоқда.

Араб минтақаси дengиз ва океанга яқин жойлашган. Бу эса, улар учун керак бўладиган балиқ маҳсулотларини етказиб беради, деганидир.

Қишлоқ хўжалиги дехқончилик учун зарур ерларга муҳтож бўлганидек, қишлоқ хўжалиги тўла бўлиши ва шу соҳадаги ишлаб чиқариш ривожланиши учун бошқа манбаларга ҳам муҳтождир.

2 – Сув ресурслари

Сув асосий ҳаёт манбаларидан ҳисобланади. Аллоҳ Таоло айтади:

﴿وَجَعَلْنَا مِنَ الْمَاءِ كُلَّ شَيْءٍ حَيًّا﴾

«Барча жонли мавжудотни сувдан (пайдо) қилганимиз»

[Анбиё 30]

Росууллоҳ шундай дейди:

«النَّاسُ شُرَكَاءُ فِي ثَلَاثٍ: الْمَاءُ وَالْكَلَأُ وَالنَّارُ»

«Одамлар уч нарсада шерикдирлар: сув, яйлов ва оловда». Сув озиқ-овқат хавфсизлигига чамбарчас боғлиқдир. Қачон сув таъминоти етарли бўлса, озиқ-овқат хавфсизлиги ҳам етарли бўлади. Чунки дехқончилик фақат сув билан амалга ошади. Шунинг учун сув давлатлар ўртасидаги уруш ва жанжалларнинг пайдо бўлишига сабаб бўлади. Аллоҳга ҳамдлар бўлсинки, исломий юртлар катта сув захирасига эга.

Шунингдек, исломий юртлар энг муҳим стратегик ўтиш йўлларини назорат қиласи. Чунки, бу юртлар кўплаган дengиз ва океанлар бўйида жойлашган. Бундан ташқари юртларимизда Нил, Дажла, Фурот ва шу каби дунёга машҳур дарёлар мавжуд... Мана шу дарёларнинг ўзи 150 миллиард куб метр сув билан таъминлай

олади. Юртларимизда яна 7734 миллиард куб метр ер ости сувлари мавжуд.

Бу ерда яна бутун ер ахолисига етадиган сув манбалари бор. Демак, шунча кўп сув захираси мавжуд экан, дехқончилик учун яроқли ерларга дехқончилик қилиш, бошқа ерларда мелиорация ишларини олиб бориш ва уларни дехқончиликка яроқли қилиш мумкин. Исломий юртларда сув кўп бўлса-да, давлат фуқароларга сувдан тўғри фойдаланиши ўргатиши, уларни йўқолиб кетишидан сақлаши, тўсиқлар қўйиши ва артезиан қудуқлар қазиши лозим.

3 – Инсоний ресурслар:

Ерларни мелиорация қилиш, дехқончилик қилиш ва тирилтириш нафақат сувга, балки инсоний кучга, яъни шу ишни амалга оширадиган дехқонларга муҳтождир. Бундай манба мавжуд, чунки араб минтақасида 48 миллиондан ортиқ шахс дехқончилик билан шуғулланади. Бундан ташқари, ишга яроқли камбағалларни иш билан таъминлаш орқали қашшоқликка барҳам берса бўлади. Яъни давлат ўлик ерларни тирилтириб фойдаланиш учун уларни камбағалларга бўлиб бериши мумкин.

4 – Молиявий ресурслар:

Ерларга ишлов бериш ва ўлик ерларни тирилтириш учун катта маблағ керак бўлади. Бундай маблағ исломий оламда мавжуд ва улардан биринчиси нефть. Масалан, Ал-Ваъй журнали 233 сонида шундай дейилган эди: Фаренгейт 11 ҳужжатли фильмиде айтилишича, Америка факат Саудиянинг нефтидан 86 триллион доллар фойдаланган. Агар бу маблағни оламдаги барча мусулмонларга тақсимласак, уларнинг барчаси яъни гўдак, қария, эркак ва аёли ҳар бирига 66 минг доллардан тўғри келади. Америка исломий Умматнинг шунча маблағини ўзлаштирган. Бундан ташқари, газ ва бошқа табиий бойликлар ҳам бор. Бу ягона ресурс эмас, ундан ташқари юртларимизда мавжуд муҳим стратегик ўтиш йўлларидан фойдаланиш мумкин.

Кишлоқ хўжалиги ерларидан тўла фойдаланиш учун янги илмий воситалар ва услубларнинг барчаси ишга солинади. Шунингдек, буғдой, зайдун ёғи, гўшт, сут, сут маҳсулотлари, балиқ ва тухум каби қишлоқ хўжалиги ва гўшт маҳсулотларини етиштиришга эътибор қаратилади.

Ушбу озиқ-овқатларни узок йиллар сақлаш ҳам мумкин. Масалан буғдойни бошоғида сақлаш ҳам мумкин, бошоқсиз сақлаш ҳам мумкин. Хурмо, узум, анжир, зайдунни қоқи қилса бўлади. Гўштни қоқи қилса ҳам бўлади, консерваласа ҳам бўлади,

сүтни қуритиш мумкин... Аллоҳнинг китоби ва Росулининг суннатида келган озиқ-овқат моддаларини сақлаш афзалдир.

Бу сақлаш борасидаги давлат роли ҳақида эди. Аммо шахслар ҳам ўз уйларида узоқ вақт сақлаш мумкин бўлган буғдой, зайдун, мева қоқилари ва қуруқ сут каби озиқ-овқат маҳсулотларини сақлашга ундалади. Имом Бухорий Оиша онамиздан қилган ривоятда Росууллоҳ ﷺ айтади:

«لَا يَجُوَعُ أَهْلَ بَيْتٍ عِنْدَهُمُ التَّمْرُ»

«Уйида хурмоси бор одамлар оч қолмайдилар». Росууллоҳ ﷺ яна айтадики:

«يَا عَائِشَةً، بَيْتُ لَا تَمْرَ فِيهِ جِيَاعٌ أَهْلُهُ، أَوْ جَاعَ أَهْلُهُ»

«Эй Оиша, хурмоси йўқ хонадон аҳли оч қолади». Росууллоҳ ﷺ замонида мусулмонлар хурмо сақлашгани ҳақида хабарлар бор.

Бунга хурмо савдоси мубоҳлиги далиллар. Росууллоҳ ﷺ айтади:

«كُنْتُ نَهِيَشْكُمْ عَنْ حُلُومِ الْأَصَاحِيِّ فُوقَ ثَلَاثٍ، لِيَسْعِ ذُو الطُّولِ عَلَىٰ مَنْ لَا طُولَ لَهُ، فَكُلُّوا

«مَا بَدَأَ لَكُمْ، وَأَطْعَمُوا وَادَّخُرُوا»

«Мен сизларни қурбонлик гўштини уч кундан ортиқ сақлашдан қайтарган эдим. Мақсад – қўлида борлар йўқларга бериши учун эди. Энди, ундан хоҳлаганингизча еб, бошқаларга ҳам бериб ва сақлаб қўйсангизлар ҳам бўлади». Термизий ривояти. Росууллоҳ ﷺ яна айтади:

«رَحْمَ اللَّهِ امْرًا اكْتَسَبَ طَبَيْرًا، وَأَنْفَقَ قَصْدًا، وَقَدَمَ فَضْلًا لِيَوْمٍ فَقَرِيرٍهِ وَفَاقِهِهِ»

«Аллоҳ ҳалолдан қасб қилган, савоб умидида инфоқ қилган ҳамда ортганини йўқчилик ва муҳтоҷлик кунларига сақлаб қўйган кишини раҳм айласин».

Озиқ-овқат сақлашнинг шаръий қоидалари бўлиб, уларга риоя килиш лозимдир. Куйида уларни келтириб ўтамиш:

а) Шахсларнинг сақлаши монополияга олиб бормаслиги керак. Бошқача айтганда ўша нарсани бозордан йиғиб олиб, нарх кўтарилиб кетишига олиб бормаслиги керак. Чунки Росууллоҳ ﷺ айтади:

«مَنْ دَخَلَ فِي شَيْءٍ مِنْ أَسْعَارِ الْمُسْلِمِينَ لِيُغْلِيَهُ عَلَيْهِمْ، فَإِنَّ حَقًا عَلَى اللَّهِ أَنْ يُقْعِدَهُ بِعُظُمٍ مِنَ النَّارِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ»

«Ким мусулмонларга қимматчилик пайдо қилиш учун нархларини ўзгартирса, Аллоҳ Таоло қиёмат куни уни оловдан бўлган жойга ўтқазишга ҳақли бўлади».

б) Сақланаётган нарсага одамлар мұхтож бўлмаслиги керак. Шунинг учун одамлар оч бўлиб турган пайтда таом сақлаб бўлмайди. Таом сақлаш етиширилган маҳсулотдан ортганидан бўлиши лозим. Хайсама айтади: Абдуллоҳ ибн Амр билан ўтирган эдик, унинг ҳузурига хазиначи келди. Шунда Абдуллоҳ унга: «Қулларга овқатини бердингми?» деб сўраган эди, у йўқ деб жавоб берди. Шунда Абдуллоҳ қайтиб бориб, уларга овқатини бер. Чунки Росууллоҳ:

«كَفَىٰ بِالْمُرْءِ إِنَّمَاٰ أَنْ يَجِدْ سَعْيَهِ مِنْ يَمِلِكٍ فَوْتَهُ»

«Киши ўз қўли остидагиларнинг овқатини бермасдан ушлаб туриши гуноҳга кифоядир» деган.

Аслини олганда мусулмон киши кам овқат ейиши керак, чунки у яшаш учун ейди, бунинг акси эмас. Росууллоҳ айтади:

«الْكَافِرُ يَاكُلُونَ فِي سَبْعَةِ أَمْعَاءِ، وَالْمُسْلِمُ يَاكُلُونَ فِي مَعِيٍّ وَاحِدٍ»

«Кофири етти ичакка ейди, мусулмон бир ичакка ейди». Муслим ривояти. Ушбу ҳадис мўминларни кам овқат ейишга кизиқтиримоқда. Кофириларнинг сифати эса, Аллоҳ Таоло айтганидек кўп овқат ейишдир.

«وَالَّذِينَ كَفَرُوا يَتَمَتَّعُونَ وَيَا كُلُونَ كَمَا تَأْكُلُ الْأَنْعَامُ»

«Кофири бўлган кимсалар эса, (мана шу ҳаёти дунёning ўткинчи лаззатларидан) фойдаланиб, чорва ҳайвонлари еганидек еб-ичурлар» [Мухаммад 12]

Абу Ҳурайра ривоят қилган ҳадисда Росууллоҳ шундай дейди:

«طَعَامُ الْوَاحِدِ يَكْفِيُ الْاثْنَيْنِ، وَطَعَامُ الْاثْنَيْنِ يَكْفِيُ الْأَرْبَعَةَ، وَطَعَامُ الْأَرْبَعَةِ يَكْفِيُ الشَّمَانِيَّةَ»

«Бир кишининг таоми икки кишига, икки кишининг таоми тўрт кишига, тўрт кишининг таоми саккиз кишига кифоя қилади». Муттафақун алайх.

Озиқ-овқатни миқдор ва тур жиҳатидан одилона тақсимлаш. Бунинг далили қуйидагича:

а) Бойлик бойлар ўртасида айланадиган нарса бўлиб колишидан қайтарадиган хукмлар. Аллоҳ Таоло айтади:

«كَيْ لَا يَكُونَ دُولَةً بَيْنَ الْأَغْنِيَاءِ مِنْكُمْ»

«Токи сизлардан бой-бадавлат кишилар ўртасидагина айланиб юраверадиган нарса бўлиб қолмасин учун» [Ҳашр 7]

б) Мусулмонларни таомлантиришнинг вожиблиги. Росууллоҳ айтади:

«مَا آمَنَ بِي مَنْ بَاتَ شَبَّعَانَ وَجَاءُهُ جَانِعٌ إِلَى جَنَّةِ، وَهُوَ يَعْلَمُ بِهِ»

«Кимки қўшнисининг оч ҳолатидан хабардор бўлиб, тўқ ҳолда тунаса, менга имон келтирмаган бўлади».

«أَيُّمَا أَهْلُ عَرْصَةٍ أَصْبَحَ فِيهِمْ امْرُؤٌ جَانِعٌ فَقَدْ بَرِئَتْ مِنْهُمْ ذِمَّةُ اللَّهِ»

«Орасида оч киши бўла туриб, тўқ ҳолда тонг оттирган ҳовли эгаларидан Аллоҳнинг зиммаси қўтарилган бўлади».

Аммо бугун мусулмонларни куфр ҳукмлари билан бошқараётган зааркунанда давлатларга келсак, бу давлатлар учун аҳолини озиқ-овқат таъминлаш масаласи ҳеч қандай қийматга эга эмас. Чунки улар учун инсоннинг қиймати йўқ. Масалан Суданнинг аҳолиси оч, лекин йилига қиймати 700 миллион долларга teng сут маҳсулотлари ерга тўкилади. (Ал-Жазира ҳисоботи 2008 йил 16 июн). БМТга қарашли қишлоқ хўжалиги ва озиқ-овқат ташкилотининг 1998 йилдаги ҳисботига кўра, мамлакатда 35 миллион сигир бўла туриб аҳоли оч аҳволда. Суданда яна 126 миллион чорва ҳайвонлари мавжуд. Лекин бу ҳайвонларнинг Судан аҳолисини озиқ-овқат билан таъминлашга ҳамда гўшт, сут, сут маҳсулотлари ва тери маҳсулотларини ишлаб чиқаришга заррача таъсир қилмайди.

Бундан 44 йил муқаддам яъни 1974 йили (Италияда жойлашган ва 1945 йили Канадада ташкил топган, БМТга қарашли озиқ-овқат ва қишлоқ хўжалиги ташкилоти) Суданни дунёни озиқ-овқат билан таъминлашда Канада ва Австралия билан бир қаторда келтирган эди. Чунки Судан дунёдаги энг унумдор ерлардан 200 миллион фаддонига эгалик қиласди. У ерда яна улкан сув захираси, дарёлар, ер ости ва ёмғир сувлари мавжуд. Бундан ташқари, турли хил иқлим мавжуд. Лекин сиёsat, идора ва назоратдаги бузуқлик озиқ-овқат импортини 1990 йилдан бери 72 миллиондан миллиард долларга қўтариб юборди. Канада ва Австралия буғдой етишириш бўйича энг илғор давлатлардан бўлса, Судан буғдой импорти бўйича энг биринчи ўринларга қўтарилди. Унинг йиллик буғдой импорти 2.2 миллион тоннани ташкил қиласди.

Хотима сифатида шуни айтамизки, ким ўз озиқ-овқатига эга бўлмаса, хоҳиш иродага ҳам эга бўлмайди. Биз фақат араб юртларидаги бойликлар ҳақида гапирап эканмиз, шу нарса аён бўладики, якин кунларда Аллоҳнинг изни билан тикланажак исломий давлат нафақат ўз фуқароларини озиқ-овқат билан таъминлайди, балки у ҳалқаро жиҳатдан таъсир кўрсата оладиган ҳалқаро қишлоқ хўжалигига эга давлат бўлади.

Охирги сўзимиз шуки, озиқ-овқат хавфсизлигини рўёбга чиқарадиган қишлоқ хўжалиги бойлиги саноат бойлиги билан чамбарчас боғлиқдир. Саноат бойлиги қишлоқ хўжалиги бойлигидан аҳамияти оз эмас. Балки давлатлар ўз тараққиёти ва бошқа давлатлар билан бўладиган рақобатида саноат бойлигига таянади.

Исломда саноат сиёсати ёлғиз битта йўлдан юради, яъни маданий ва ҳарбий асбоб ускуналарни барча керакли нарсалари ва эҳтиёт қисмлари билан ишлаб чиқарди. Шунингдек коғир давлатларга исломий давлат сиёсати ва идорасига аралашишига йўл бермайди.

Ислом давлати мана шу қишлоқ хўжалиги ва саноат сиёсатини юргизар экан, озиқ-овқат ва саноат хавфсизлигини рўёбга чиқаради. Шундай қилиб, мустамлакачиларга бизнинг устимиздан ҳукмронлик қилишларига йўл қўймайди. Давлат иқтисодий ва ҳарбий ишларни ўз изига солар экан, шаръий ҳукмларни татбиқ этганидан кейин, иккинчи муҳим вазифаси, яъни исломий даъватни оламга олиб чиқади. Давлат шундан кейин доимий жиход ҳолатида бўлади.

Чунки ечим Исломни татбиқ қилиш, уни ҳаёт майдонига олиб келишдадир. Шунингдек, ечим бизни Аллоҳнинг шариати билан бошқарадиган, ерга таалуқли ҳукмларни татбиқ қиласидиган, ишлаб чиқаришни Уммат фойдаси учун йўлга қўядиган, қишлоқ хўжалиги, чорвачилик ва саноатни ривожлантирадиган халифани тиклашдадир. Шунда Уммат бошқасидан беҳожат бўлади ва бошқаси унга муҳтоҷ бўлади. Халифалик эълон қилиниши ва Аллоҳнинг изни билан уни давом этиши туфайли ушбу истилоҳ (муҳтоҷлик) йўқолади. Шунингдек, оламга яхшилик ёйилади. Аллоҳим Сендан нусрат ва ғалабангни сўраб қоламиз. □

ЖОН, МОЛ ВА ВАКТНИ ҚУРБОН ҚИЛИШ ДАЪВАТЧИННИГ ЭНГ МУҲИМ СИФАТЛАРИДАНДИР

Даъватни етказиш бир тарафдан улуғ иш бўлса, яна бир тарафдан машаққатли ва оғир йўлдир. Пайғамбаримиз ﷺ ва у кишининг саҳобалари ушбу машаққатли йўлдан юриб, даъватни ўзларидан кейингиларга мерос қилиб қолдирдилар. Токи, улар одамларни одамларга ибодат қилишдан Роббиларига ибодат қилишга олиб чиқсинлар. Бу йўлнинг мешаққатини даъватчи зийнатланиши лозим бўлган яхши сифатлар билан сифатланган ва ўзини мана шу сифатлар билан тарбиялаган кишиларгина кўтара олади. Мана шу сифатларнинг энг муҳими фидокорликдир.

Фидокорлик нарсани бадалсиз инъом ёки қурбон қилишdir. Масалан жонни ёки бойликни ёки амални ёки вақтни ёки мартабани ёки мансабни ёки бошқа нарсани қурбон қилишdir... Ҳатто инсон зарурий эҳтиёжидан ортиқ нарсада ўзининг ҳаққи йўқ, деб тушунсин. Шунингдек, ўз кучини бадалсиз сарфласин ва унинг қурбонлиги ўрнига ҳеч нарса олмасин. Балки буларнинг барчасининг эвазига Аллоҳнинг розилиги ва нусратини умид қилсин.

Демак, даъват турли қурбонлик ва куч сарфлаш эвазига амалга ошади, шу орқали олий мақсадга эришилади. Даъватчилар турли синовлар билан синалиши аниқ бўлганидан кейин ҳақиқий даъват қурбонлик эвазига рўёбга чиқиши аён бўлади.

Даъватни етказувчи шахс жонини қурбон қилишдек сифат билан сифатланиши лозим. Шунингдек, бу йўлда унга йўлиқадиган азоблаш, ёлғонга чиқариш, таъқиб, тирикчилигини тўсиш, қамаш, босим ва ҳатто ўлим каби тўсиқларга ўзини тайёрлаши керак. Бу ишда даъватчи учун Пайғамбарлар, элчилар ва саҳобаларда ибрат бордир. Хусусан Пайғамбаримиз Мұҳаммад ﷺ ва у кишининг саҳобаларида ибрат бор.

Пайғамбаримиз ﷺ даъватни етказиш йўлида мушрикларнинг озорларидан омонда бўлмадилар. Сафо тепалигига чиқиб, яқин қариндошларини огоҳлантиргандан бошлаб, турли озорларга йўлиқдилар. Ваҳий келмасидан олдин Мұҳаммад амин бўлган бўлса, кейин у кишини сеҳргар ва жинни, деб аташди. Пайғамбаримиз ва саҳобаларни қаттиқ азоблашди. Шундан кейин Пайғамбаримиз ﷺ ҳаж мавсумида Аллоҳнинг динини етказиш учун у кишини ҳимоя қилишларини сўраб қабилалардан ёрдам сўрадилар. Шу мақсадда Тоифга борган эди, у ердан оёқлари

конаган ҳолда қайтди. Пайғамбаримиз ﷺ ва саҳобалари уч йил дарада қамал қилинди, ҳатто очлиқдан дараҳт баргларини ейишга мажбур бўлишиди. Шу озорлар пайтида саҳобалардан аксарияти турли қурбонликлар беришди. Масалан Билол, Ёсир, Сумайя ва Амморлар турли озорларга йўлиқишиди. Ёсир билан Сумайя Аллоҳ йўлида жон берди. Аллоҳ хузуридаги ажр, савоб ва кенглиги осмону ерча келадиган жаннатни умид қилиб, ақида ва мабдада сабот билан туришди.

Қурайш Абдуллоҳ ибн Масъудни шундай қаттиқ урдики, ҳатто унинг юзидан қон оқди. У Аллоҳ томонидан Пайғамбаримиз ﷺ га юборилган ваҳийни уларга эшиттирган эди. Лекин у ўзи йўлиқкан нарсадан хурсанд эди, чунки у бу нарса Аллоҳ хузурида ўзи учун захира бўлишини билар эди. Шунинг учун ҳам у айтган эдики: «Аллоҳнинг душманлари мен учун бугунгидан кўра хоррок бўлган эмас. Агар хоҳласангиз эртага яна худди бугунгидек уларга йўлиқаман. Шунда саҳобалар: Йўқ сен уларга ёқтирмайдиган нарсани эшиттирдинг дейиши». Мусъаб ибн Умайр эса, турли неъмат ва қулайликларни ташлаб, Исломга даъват қилиш учун Мадинага хижрат қилди.

Али ؓ хижрат қилиб чиқиб кетган Росууллоҳ ﷺ нинг тўшакларида қолиши билан ўз жонини ўлимга тикди. Бароъ эса у сабабли Аллоҳ мусулмонларни ғолиб қилиши учун ўзини душманлари орасига ўлимга отди. Абу Дардоъ Пайғамбар ﷺ билан доим бирга бўлиш учун тижоратни ташлади. Холид ибн Валид мўминлар амирига итоат қилган ҳолда ўз мансабидан тушди. Абу Убайда мусулмонлар бирлиги учун Амр ибн Осга қўшин амирлигини бўшатиб берди.

Ҳар қандай даъват ўз тобеларининг куч ва ҳаракати билан ёйилади. Ислом дини таналар роҳати ва жонлар саломатлиги эвазига ёйилмади. Агар саҳобалар ва улардан кейинги мусулмонлар олий ҳимматли бўлмаганларида Ислом бизга етиб келмаган бўлар эди. Чунки улар Аллоҳнинг дини йўлида ватанларини тарк этишиди, аёллари, болалари ва тижоратини ташлашди. Бу йўлда молу жонини аяшмади.

Улар улуғ масъулият ва буюк вазифани қўтаришганини билишар эди. Шунингдек, ўзларини Аллоҳнинг даъватини етказиши ва Халифалик давлатида Аллоҳнинг шариатини татбиқ қилишда Пайғамбаримизнинг меросхўрлари деб билишар эди. Мақсад одамлар Ислом адолати ва раҳматини кўрсин ва Аллоҳнинг динига тўп-тўп бўлиб кирсин. Ушбу буюк вазифа ва даъват қаршисида ҳар қандай нарса уларнинг кўзига кичкина бўлиб кўринди.

Аммо бойликни қурбон қилиш хақида айтадиган бўлсак, даъватчи ўз бойлигини сарфлаш, бериш ва саховатли бўлиш борасида саҳобалардан ибрат олади. Чунки даъват ишлари юриши учун маблағ керак ва эҳсон қилиш лозим. Даъватчи даъват ва унинг амаллари йўлида инфоқ ва эҳсон қиласи. Даъватчи бу йўлда болалари ва аҳли аёлига инфоқ қилганидек мол дунёсини инфоқ қиласи. Шунингдек, Аллоҳнинг қавлига лаббай деб жавоб қилган тарзда яхшилик амалларига киришади.

﴿وَمَا تُنْفِقُوا مِنْ حَيْرٍ يُوَفَّ إِلَيْكُمْ وَأَنْتُمْ لَا تُظْلَمُونَ﴾

«Қилган ҳар бир яхшилигиниз сизларга зулм қилинмаган ҳолида ўзингизга тўла-тўкис қайтарилади» [Бақара 272]

﴿إِنَّ الَّذِينَ يَتَلَوَّنَ كَتَبَ اللَّهُ وَأَقَامُوا الْصَّلَاةَ وَأَنْفَقُوا مِمَّا رَزَقْنَاهُمْ سِرًّا وَعَلَانِيَةً﴾

йерѓувот тхират лен тбӯр ﴿لِيُوَفِيهِمْ أَجُورَهُمْ وَبِزَيْدَهُمْ مِنْ فَضْلِهِ﴾ إِنَّهُ غَفُورٌ
شкӯр

«Албатта Аллоҳнинг Китобини тиловат қиласидиган, намозни тўкис адо этадиган ва Биз уларга ризқ қилиб берган нарсалардан маҳфий ва ошкора инфоқ-эҳсон қиласидиган зотлар ҳаргиз касод бўлмайдиган олди-сомдидан (яъни улардан яхши амал ва инфоқ-эҳсон Аллоҳдан ажру мукофот бўлишидан) умидвордирлар, зоро (Аллоҳ) уларнинг ажрларини комил қилиб берур ва йўз фазлукарамидан уларга яна зиёда (мукофотлар) ҳам берур. Албатта Умагтиратли ва ўта шукар қилгувчиdir (яъни озгина яхши амал учун кўп мукофот ато қилгувчиdir)» [Фотир 29-30]

﴿الَّذِينَ يُنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ بِاللَّيلِ وَالنَّهَارِ سِرًّا وَعَلَانِيَةً فَلَهُمْ أَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَلَا خُوفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزُنُونَ﴾

«Мол-дунёларини кечаю кундуз, яширин ва ошкора эҳсон қиласидиган зотлар учун Парвардигорларининг ҳузурида улуг ажр бор. Улар учун ҳеч қандай хавфу хатар йўқ ва улар гамгин бўлмайдилар» [Бақара 274]

﴿مَثَلُ الَّذِينَ يُنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ كَمَثَلِ حَبَّةٍ أَنْبَتَتْ سَبَعَ سَنَابِلَ فِي كُلِّ سُبْنَابِ مِائَةٌ حَبَّةٌ وَاللَّهُ يُضَعِّفُ لِمَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ وَسِعُ عَلِيمٌ﴾

«**Аллоҳ йўлида молларини инфоқ-эҳсон қиласиган кишиларнинг мисоли худди ҳар бир бошогида юзтадан дони бўлган еттита бошоқни ундириб чиқарган бир дона донга ўхшайди.** (Яъни, қилинган бир яхшилик етти юз баробар бўлиб қайтишига ишора қилинмоқда). **Аллоҳ истаган кишиларига, бир неча баробар қилиб беради.** Аллоҳ (фазлу карами) кенг, билгувчидир» [Бақара 261] Аллоҳ йўлида инфоқ ва эҳсон қилиш ҳақида кўплаган оятлар мавжуд. Бундан ташқари ҳадиси шарифда ҳам инфоқ ва эҳсонга қаттиқ қизиқтирилган. Росууллоҳ ﷺ айтади:

«مَا مِنْ يَوْمٍ يُصْبِحُ الْعِبَادُ فِيهِ إِلَّا مَلْكًا نِيَّرَانِ، فَيَقُولُ أَحَدُهُمَا: اللَّهُمَّ أَعْطِ مُنْفِقًا حَلَفًا، وَيَقُولُ الْآخَرُ: اللَّهُمَّ أَعْطِ مُسِكًا تَلَفًا»

«Банда тонг оттиарар экан, икки фаришта тушади. Улардан бири эй Аллоҳим инфоқ-эҳсон қилувчининг молини зиёда қил деса, иккинчиси, Эй Аллоҳим мумсикнинг молига талафот бер дейди». Абу Хурайра ривоят қилган ҳадисда Росууллоҳ ﷺ айтади:

«قَالَ اللَّهُ أَنْفَقْ يَا ابْنَ آدَمَ أَنْفَقْ عَلَيْكَ»

«**Аллоҳ Таоло айтадики:** Эй одам боласи инфоқ қил, шунда сенга ҳам инфоқ қиласман». Бухорий ва Муслим ривояти.

Саҳобалар бу маъноларни тўғри тушунишди ва уларга амал қилишди. Ким уларнинг йўлига юрса, уларнинг тутган позициялари йўлни ёритиб берадиган чирок каби бўлди. Мана масалан, Абу Бакр Сиддик ﷺ бор мол-дунёсини олиб келиб, Росууллоҳ ﷺ га топширди. Росууллоҳ ﷺ ундан оиласигиз учун бирор нарса қолдирдингизми? деб сўраганида, Абу Бакр: Уларга Аллоҳ ва Росулини қолдирдим деб жавоб берди. Усмон Ибн Аффон ﷺ оғир аҳволдаги қўшинни (Табук жангига) ўз ёнидан таъминлади. Шунда Росууллоҳ ﷺ: «Усмоннинг бугундан кейин қиласиган ишларида зарап йўқ» деган эди. Усмон ﷺ Мадинадаги бир қудуқни яхудийдан сотиб олиб, мусулмонларга берган эди. Абу Талҳа эса,

﴿لَنْ تَنَالُوا الْبَرَ حَتَّىٰ تُنْفِقُوا مِمَّا تُحِبُّونَ وَمَا تُنْفِقُوا مِنْ شَيْءٍ فَإِنَّ اللَّهَ بِهِ عَلِيمٌ﴾

«**Суйған нарсаларингиздан инфоқ-эҳсон қилиб бермагунингизча ҳаргиз яхшиликка (жаннатга) етмагайсиз. Ҳар қандай нарсани инфоқ қиласангиз, албатта Аллоҳ уни билур»** [Оли Имрон 92] ояти нозил бўлганда, ўзи яхши кўрган Бийруҳо қудуғини Росууллоҳ ﷺ га берди.

Сұхайб Румий Росулуллох ﷺ ортидан Мадинага бориши учун барча бойлигидан кечди. Росулуллохнинг саҳобалари инфоқ-эҳсон қилиш ва Аллоҳ йўлида сарфлаш борасида бир-бирлари билан мусобақалашиди. Улар инфоқ қилаётган нарсалари Аллоҳ хузурида савоб бўлишига аниқ ишонганлари учун яхшилик қилишга қаттиқ қизиқишиди.

Улар яхшилик қилишга қаттиқ қизиққанлари туфайли камбағал саҳобалар Росулуллох ﷺга инфоқ қиладиган нарсаси йўқлигидан ва бой саҳобалар ажр борасида улардан ўтиб кетгани ҳақида шикоят қилишди. Имом Муслим Абу Хурайрадан ривоят қилган ҳадисда шундай дейилади: Камбағал саҳобалар Росулуллох ﷺ хузурига келиб: Бойлар юксак даража ва муқим неъматларга эга бўлдилар дейишди. Шунда Росулуллох ﷺ: Улар кимлар? деб сўраган эди, жавоб беришдики: Улар бизга ўхшаб намоз ўқишидаи ва бизга ўхшаб рўза тутишидаи. Лекин биз улар каби садақа қила олмаймиз ва қул озод қила олмаймиз дейишди. Шунда Росулуллох ﷺ:

«أَفَلَا أَعْلَمُكُمْ شَيْئًا تُدْرِكُونَ بِهِ مَنْ سَقَكُمْ، وَتَسْبِقُونَ بِهِ مِنْ بَعْدِكُمْ، وَلَا يَكُونُ أَحَدٌ أَفْضَلَ مِنْكُمْ، إِلَّا مَنْ صَنَعَ مِثْلَ مَا صَنَعْتُمْ؟ قَالُوا: بَلَى يَا رَسُولَ اللَّهِ. قَالَ: تَسْبِّحُونَ، وَتُكَبِّرُونَ، وَتَحْمَدُونَ، ذُبْرَ كُلِّ صَلَاتٍ، ثَلَاثًا وَثَلَاثِينَ مَرَّةً»

«Сизларга ўзингиздан ўтиб кетганларга етиб оладиган, сизлардан кейингилардан ўтиб кетадиган нарсани ўргатайми? (Бу амални қилсангизлар), ҳеч бир киши сизларнинг бирортангиздан афзал бўла олмас, фақат сизлар қилган (мана шу) ишни қилсагина афзал бўлиши мумкин, деди. Шунда улар албатта Эй Аллоҳнинг Росули дейишди. Росулуллох ﷺ: Ҳар бир намоз сўнггида 33 мартадан тасбеҳ, ҳамд ва тақбир айтасиз», деди.

Даъватчи ўзи камбағал бўла туриб оз бўлса ҳам ўз молини инфоқ қилса, хусусан қурбонликларни талаб қиладиган қийин ҳолатларда молини сарфласа, ўз нафсини дунёга боғланиб қолишдан сақлайди. Даъват йўлида инфоқ-эҳсон қилиш мусулмонларга ўз обрўсини қайтаради ва уларнинг қайта дунё раҳбарларига айлантиради. Демак, инфоқ-эҳсон яхшилик эшикларининг энг афзали ва барча яхшиликларни жамловчисидир.

Аммо вақтни қурбон қилиш ҳақида айтадиган бўлсак, даъватчи кундузи ва тунидан бўлган бир қисм вақтини даъват йўлига ажратиши лозим. Шунингдек, энг афзал вақтини елкасига олган

омонатни адо этиш учун ажратиши лозим. Чунки даъватчи Уммат бошдан кечираётган бахтсиз ҳаёт, Аллоҳдан узоқлашиш ва душманлар унинг устидан ҳукмрон бўлиб олиши каби ишлардан халос бўлишнинг ягона йўли мана шу деб имон келтирган. Шундай экан, даъватчи энг афзал вақтини даъватга сарфлаши, мана шу ишни бирламчи ишига айлантириши лозим. Шунингдек, бунинг ортида фақат Аллоҳнинг розилигини умид қилиши, уйқу ва роҳатдан кечиши ва Роббисининг даъватини кўтариш учун вактини сарфлаши лозим. Даъватчи Аллоҳ Таоло мана шу курбонлигини мол-дунё, бола-чака ёрдам бермайдиган кунига захира қилиб қўйганига, унинг вақти, амали ва ризқига барака беришига ишонади. Шунингдек, зарра миқдорича ҳам ризқи камаймаслиги, бир кунда 24 соат ишлайдими ёки 8 соатми, ундан оз ёки кўпми, ризқи белгилангани ва уни еб бўлмасдан ўлмаслигига ишонади.

Ушбу имон даъватчини ҳар доим даъватни кўтаришга ундейди. У қаерга бормасин, ишдами, уйдами ёки қўшнилари, оиласи ва болалари борасидами, маҳалласи ва минтақасидами ҳакни айтади, маъруфга буюриб, мункардан қайтаради. Ишлаш, марказлашган сақофат олиш, жамоий сақофат олиш, қасдли зиёратлар қилиш ва даъват талаб қилаётган барча ишларни қилиш учун вакт ажратади.

Даъватчи ўз елкасига олган вазифаларни иккиланмай ва ялқовлик қилмай бажаришга тайёр. У олий ҳиммат ва ғайрат соҳибидир. Одамларга нисбатан раҳмдил, уларга яхшилик қилишни хоҳлайди, уларга фойда ва манфаат келтириш тарафдори. Одамларни Аллоҳни ғазаблантирадиган ҳолатдан Аллоҳни рози қиладиган ҳолатга олиб чиқиш тарафдори. Аллоҳ унга берган фаҳм-фаросат ва фикр орқали ўзига нимани яхши кўрса, уларга ҳам шуни яхши кўради.

Биз бу дунёда яшаётган ушбу соат ва дақиқалар бизнинг умримиздир. Шундай экан, умримизни Аллоҳга итоат қилиш билан ҳамда Аллоҳни рози қиладиган нарса билан тўлдиришга ҳаракат қилайлик. Гарчи мубоҳ бўлса-да умрни бекор ўтказмаслик ва Аллоҳ вожиб қилган амаллардан ғафлатда қолмасликка ҳаракат қилайлик. Ҳар бир инсон хусусан даъватчи ҳисоб-китоб қилинишидан олдин ўзини ҳисоб-китоб қилиш учун кунлик ишларини программалаштириб олсин. Чунки дунёда камчиликларни тўғриласа бўлади, лекин охиратда кеч бўлади. Охиратда ҳасрат ва надомат бўлади, лекин у фойда бермайди. Назла ибн Убайд Асламийдан ривоят қилинган ҳадисда Росулуллоҳ шундай дейди:

«لَا تَنْزُولُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ قَدَمًا عَبْدٍ يَوْمَ الْقِيَامَةِ حَتَّىٰ يُسَأَّلَ عَنْ أَرْبَعٍ: عُمُرِهِ فِيمَ أَفْنَاهُ؟ وَعَنْ عِلْمِهِ فِيمَ فَعَلَ؟ وَعَنْ مَالِهِ مِنْ أَيْنَ إِكْسَبَهُ؟ وَفِيمَا أَنْفَقَهُ؟ وَعَنْ جِسْمِهِ فِيمَ أَبْلَاهُ»

«Банда қиёматга қадам қўйиши билан тўрт нарсадан сўралади: Умрини нима билан ўтказгани, илмини нимага сарфлагани, бойликни қаердан топгани ва нимага сарфлагани, кучини нимага ишлатгани». Термизий ривояти.

Ибн Аббосдан ривоят қилинган ҳадисда Росууллоҳ ﷺ бир кишига шундай деди:

«اغْتِنِمْ حَمْسًا قَبْلَ حَمْسٍ: شَبَابَكَ قَبْلَ هَرَمَكَ، وَصِحَّتَكَ قَبْلَ سَقْمَكَ، وَغَنَاءَكَ قَبْلَ فَقْرَكَ، وَفَرَاغَكَ قَبْلَ شُغْلَكَ، وَحَيَاكَ قَبْلَ مَوْتَكَ»

«Беш нарсадан олдин беш нарсани ғанимат бил: Қариликдан олдин ёшликни, касал бўлишдан олдин саломатликни, камбағал бўлиб қолишдан олдин бойликни, машғул бўлиб қолишдан олдин бекорчиликни ва ўлимдан олдин хаётни». Ҳоким Мустадракда ривоят қилган.

Аллоҳ Таоло содик уламоларнинг вақтларига барака ато этгани барчага маълум. Шунинг учун улар моддий ҳисоб-китоблар билан тасаввур қилиб бўлмайдиган ишларни қилишган. Аллоҳ уларнинг сўзлари, ишлари ва китоб ёзиш ишларига барака берган. Шунинг учун улар бошқаларнинг хаёлига келмаган ва бошқалар тасаввур ҳам қила олмайдиган фойдали ва таъсирили ишларни қилишган. Чунки улар ўзларининг энг афзал вақтларини қурбон қилишган.

Улар Аллоҳ йўлида барча кучини сарфлаши учун эгасининг хаёлига келмаган ва чегарасини Аллоҳдан бошқаси билмайдиган самаралар, манфаатлар ва хидоятлар содир бўлган. Чунки Пайғамбаримиз ﷺ бу ҳақда шундай деган:

«مَنْ دَعَا إِلَىٰ هُدًىٰ كَانَ لَهُ مِنَ الْأَجْرِ مِثْلُ أَجْرِهِ مَنْ تَبَعَهُ لَا يَنْفَضِعُ ذَلِكَ مِنْ أَجْرُهُمْ شَيْئًا»

«Ким хидоятга чакирса, унга эргашганларнинг ажрича ажр савоб бўлади. Бунда эргашганларнинг савоби камайтирилмаган ҳолда берилади».

Абу Хурайра ривоят қилган ҳадисда Росууллоҳ ﷺ айтади:

«مَنْ دَلَّ عَلَىٰ خَيْرٍ فَلَهُ مِثْلُ أَجْرِهِ فَأَعِلْمُهُ»

«Ким яхшиликка йўл кўрсатса, унга ўша яхшиликни қилган кишининг ажрича ажр берилади». Росууллоҳ ﷺ Хайбар фатҳи кунида узундан узоқ ҳадисда шундай деган эди:

«فَوَاللَّهِ لَا نَنْ يَهْدِي اللَّهُ بِكَ رَجُلًا وَاحِدًا خَيْرًا لَكَ مِنْ أَنْ يَكُونَ لَكَ حُمُرُ النَّعْمَ»

«Аллоҳга қасамки Аллоҳ сен туфайли бир кишини ҳидоятлаши сен учун қизил туюдан афзалдир». Бу гап нафақат Али га хос, балки у Мұхаммад нинг барча Умматига тегишлидир.

Охирида шуни айтамизки, даъват қурбонликлар эвазига барҳаёт экан, демек ҳар бир даъватчи ўзига вожиб бўлган амални англади.

Эй Аллоҳим биз сендан ҳидоятни, тўғриликни, чиройли амал ва сўзни сўраймиз. Бизни сўзларни эшитиб, чиройлигига эргашадиган қилишингни, яхшиликлар учун қалит қилишингни ва ёмонликлар учун қулф қилишингни сўраймиз. Эй куч ва қудрат эгаси бизни ўз фазлинг билан Пайғамбарлик минҳожи асосидаги рошид Халифалик билан сийлагин. Охирги дуойимиз шуки, Аллоҳга ҳамд ва мақтовлар бўлсин, Пайғамбаримиз Мұхаммадга, оиласларига ва саҳобаларига Аллоҳнинг салоти ва саломлари бўлсин. □

Таймс: Британия қуролли кучлари учун мусулмон аскарлар мухим

Таймс газетаси ўзининг бош мақоласида тарих давомида мусулмонлар Британия кучлари сафида узоқ вақт жанг қилганини билдириб ўтади. «Арабий 21» томонидан таржима қилинган айни мақолага кўра, «Британия-Ҳиндистон кучлари сафида жанг қилган мусулмонлар Биринчи Жаҳон урушида иттифоқчилар ғалабасига катта ҳисса қўшишган. Франция шимолидаги «Париж собори» қабристонининг бир четида 500та аскарнинг қабри бор. Маккага қаратиб қўйилган қабрларнинг мусулмонларга тегишли эканини фарқлаб олиш мумкин. Газетада таъкидланишича, қуролли кучлар тарихида мусулмонлар мухим роль ўйнаган бўлса-да, Британия армияси ўтган йиллар мобайнида британиялик мусулмонларнинг ҳарбий хизматга жалб қилинишига қарши чиқиб келди. Чунки қуролли кучларга юртни ислоҳ қилувчи кучлар ўлароқ қаралади. Ахоли ҳам шу кучларнинг бир қисми бўлишлари ёки ўзларини шу кучлар вакиллари, деб ҳис этишлари керак, акс ҳолда, бу кучларни ўзларига қарши, деб ҳис қилишлари ва бу билан ўзларини бир четда эътиборсиз ташлаб қўйилган, деб тушуниб қолишлари мумкин». Бош мақолада ифодаланишича, «Армия жуда кўп сондаги мусулмонларни ўз сафига жалб қилишга муҳтоҷ. Зеро, Британия қуролли кучларидағи аскарлар маст қилувчи ичимликларни яхши кўради, мусулмонлар эса, ичмайдилар. Баъзи мусулмонлар бу масалада тарафкашлик ва зўравонликка дуч келишдан чўчишяпти. Бундан ташқари, Британиянинг мусулмон давлатларига қарши урушларда қатнашаётгани ҳам мусулмонларни армияга жалб қилишига тўсиқ бўлмоқда».

Газета мақоласида Блэкберн шаҳридаги «Тавҳиди Ислом» номли ўрта мактаб олқишиланади. Бу армияда хизмат қилишга номзодларни эълон қиласиган, ўқувчилар у ерда ҳарбий машқлардан ва ярадорларга ёрдам кўрсатиш бўйича сабоқ оладиган илк мактаб. Мақолада таъкидланишича, бу ишни шаҳардаги масжидлар имомлари ҳам кўллаб-қувватлайди».

Ал-Ваъй: Бу қарор ортида мусулмонларга қарши тил бириктиришда ҳамма давлатни доғда қолдирувчи Британиянинг ифлос сиёсати яширинган. Гап шундаки, бу давлатнинг асл фарзандлари армия сафини тўлдиришга кифоя қilmайди. Кифоя қилган тақдирда ҳам, жанг майдонида ҳаргиз мусулмонлар сингари бўлишолмайди. Бу ерда яна бир яширин сиёсат ҳам бор.

Яъни, улар Аллоҳ билан алоқаси узилган ғарбча ҳаётга мусулмонларни қориширишмоқчи бўляпти. Шунингдек, мусулмонларнинг Аллоҳнинг йўлидан бошқа, яъни тоғутнинг йўлида жанг қилиб, ҳалок бўлишларини, энг ёмони эса, бошқа мусулмон биродарларига қарши ҳамда Британия етовида ҳужумларга учраётган мусулмон юртларга қарши туришларини хоҳлашмоқда. Мана шундай чақирикни қўллаб-қувватлаган имомлар ҳолигавой бўлсин. Бундай имомлар Росууллоҳ сифатлаган кимсалар кабидир. Пайғамбар ﷺ айтдилар:

«دُعَاءٌ عَلَى أَبْوَابِ جَهَنَّمَ، مَنْ أَجَابَهُمْ إِلَيْهَا قَدَفُوهُ فِيهَا»

«Жаҳаннам дарвозалари олдида чақириувчилар бўлади, ким уларнинг чақириғига жавоб қилса, уни жаҳаннамга улоқтиришади».

Хиёнаткорона очиқ сиёсат доирасида: Чад президенти «Исройил»да

Испаниянинг «Пайс» газетасида нашр қилинган мақолада айтилишича, «Исроил» бош вазири Биньямин Нетанъяху Араб олами ва Африка қитъаси сари дипломатик очиқлик сиёсатини бошлаш мақсадида янги қадамлар ташлади. «Арабий 21» томонидан таржима қилинган айни мақолада Чад билан «Исроил» ўртасида 46 йилдан буён муносабатлар бузилиб келганига қарамай, Нетанъяху Куддусдаги ўз қароргоҳида Чад давлати президенти Идрис Дебини қабул қилган ва учрашувни тарихий, дея баҳолаган. Чад давлати президентининг айни сафари ҳакида унинг самолёти «Исроил»га қўнишидан атиги бир неча соат олдин маълум қилинган. «Давлатларимиз ўртасидаги муносабатнинг 1972 йилдан бери узилиб қолганлиги, муносабатларимизни қайта боғлашимизга тўсқинлик қилмайди», деди Чад президенти.

Пойтахт Нжамена тепасига 1990 йил диктатор Ҳусайн Жабрийнинг ағдарилиши ортидан келган генерал Деби ўзининг бу турдаги илк сафари ортидан баёнот берди. У учрашувда Нетанъяху билан «хавфсизлик масалаларини муҳокама қилингани»ни маълум қилди. Шунингдек, «Икки давлат аср офати бўлмиш «терроризм»га қарши курашда ҳамкорлик қилишлари»ни таъкидлади.

Шунингдек, Чад армияси Шимолий Африка саҳросида Боко Ҳаром исёнига қарши курашиб учун «Исройл»дан бир қатор курол-аслаҳа ва ҳарбий техника харид қилди. Газетада

таъкидланишича, Чад армияси яқинда Африка маркази ва ғарбида «Давлат» ташкилотига қарши Қўшма Штатларнинг урушига ёрдам бериш учун ундан ҳарбий машиналар ва кемалар олган.

Ал-Ваъй: Мана, мусулмонлар хукмдорлари! Уларнинг барчаси душманга малайликда, Уммат ва динига хоинликда бир-биридан қолишмайди. Айтиб ўтилганидек, Деби ҳам «Исройл» билан муносабатларни узиб, сўнг яна қайта тиклаётган ёвуз хукмдорлардан биридир. Ғарбнинг «терроризм», деган дастаги остида Исломга қарши кураш билан машғул бўлган хоин хукмдорлардан биридир. Унинг айни сафари эвазига мусулмонларни ўлдириш учун қурол-аслаҳа совға қилинади.

Тунис муфтиёти меросда аёлни эркак билан тенглаштирилишини қўллаяпти

Тунис президенти Бажи Қоид Сабсий яқинда ҳукуматдан муслима аёлнинг ғайримусулмон эркакка турмушга чиқишини тақиқловчи қонунни бекор қилиш талаби билан чиққан эди. Энди бўлса, аёлни меросда эркак билан тенг қилиш учун қонун лойиҳасини тузишга қарор қилди. Тунис муфтиёти Фейсбуқдаги ўз сайтида нашр қилган баёнотида президентнинг айни қарорини қўллаб, Сибсийга «барча тунислик ва тунислик бўлмаганларнинг устози ва ҳақиқий отаси», дея баҳо берди. Унинг айни даъвати диннинг саҳих далилларига мувофиқ келишини таъкидлаб, унга Аллоҳ Таолонинг

﴿وَهُنَّ مِثْلُ الَّذِي عَلَيْنَ بِالْعَرْوَفِ﴾

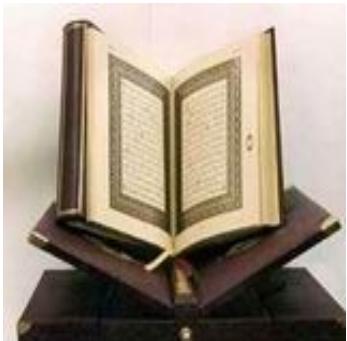
«... Яхши амалларда улар (аёллар) учун зиммаларидағи эрлари олдидағи бурчлари баробарида ҳуқуқлари бор» [Бақара 228] деган каломини далил қилди. Тунис президенти «тунисликлар ва қонун чиқарувчилар заковати»га ишонишини билдирган ҳолда, ҳукуматдан давлат конституцияси ва унинг принципларига ҳам, дин ва унинг мақсадларига ҳам зид келмайдиган бир «қонун лойиҳаси»ни ишлаб чиқишини талаб қилганди. Шунингдек, муслималарнинг ғайримусулмонлар билан турмуш қуришини тақиқлаш айтилган 1973 йилги қонун матнини қайта кўриб чиқишини ҳам талаб қилганди.

Ал-Ваъй: Ушбу хабарда хукмдорлар билан динни уларнинг амрига бўйсундириб бераётган расмий диндорлар ўртасидаги муносабат диққатни жалб қиласиди. Буларнинг барчасини том маънода ёмонлик уламолари, дейиш мумкин. Ҳукмдорлар сохта

ОЛАМ МУСУЛМОНЛАРИ ХАБАРЛАРИ	قال تعالیٰ: ﴿إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ﴾ «Мўминлар ҳеч шак-шубҳасиз ога-инилардир»	ОЛАМ МУСУЛМОНЛАРИ ХАБАРЛАРИ
обрў ва дунёнинг арзимас матоси эвазига улардан динларини сотиб олган.		
Судан «Исроил» билан муносабатларни нормаллаштиришда мағзуби алайхимлар (газабга учраганлар) йўлидан кетмоқда		
<p>«Исроил»нинг 10 телеканали сиёсий шарҳловчиси Барак Равид «Ўнлаб йиллардан бери давом этган душманликдан сўнг, Исроил-Судан муносабатлари исий бошлаётган кўринади ва бу Исроил ҳукуматининг Эронга қарши регионал уюшма тузиш мақсадида Араб давлатлари билан муносабатларни яхшилаш учун олиб бораётган саъй-ҳаракатлари доирасида бўлмоқда», деди. Барак яна бундай деди: «Бир неча йиллик тарангликдан сўнг суданликлар саудияликлар босими остида эронликлар билан муносабатларини узишди. Исроил Эрон-Судан муносабатларининг бузилишини яқиндан кузатиб турди. Бузилиш Эрон маданият вазирининг Хартумдан ҳайдалишидан бошланиб, ниҳоят, Хартум-Техрон муносабатларининг бузилишига олиб борди. Суданликлар ҳам Газо секторига кетаётган курол контрабандаси амалиётини тўхтатиб қолиши».</p>		
<p>«Арабий 21» томонидан таржима қилинган узун мақолада яна бундай дейилади: «Судан Африка давлати ўлароқ халқаро майдонда «Исроил»дан ёрдам олаётгандек намоён бўлди». Шу жумладан, «Исроил»да чиқадиган «Гаарец» газетасида айтилишича, 2015 йилда «Исроил» суданликлар билан яширин алоқалар ўрнатган. У Суданга ёрдам бериш учун АҚШ ва Европада «Исроил»нинг лобби ташкилотлари очиб, Суданнинг ташқи қарзларини ёпишига ёрдам беришлари учун уларга босим қилган ва улар орқали Умар Баширни Гаагадаги Халқаро жиноят суди айбловларидан, Интерполда қамоққа олинишидан қутқариб қолган. «Гаарец»га кўра, «Исроил» бош вазири Бинъямин Нетаньяхунинг Араб давлатлари билан муносабатларни нормаллаштириш амалиёти доирасида, Суданга сафар қилиши эҳтимолдан холи эмас.</p>		
<p>Ал-Ваъй: Судан ўзини исломий давлат эканини даъво қилишда ҳамма давлатлардан ўтиб тушади. Бир вақтнинг ўзида, гапи бошқа, амали бошқаликда ҳам уларни доғда қолдирмоқда. Чунки жуда кўп ҳолларда шундай бўлган. Нима бўлганда ҳам, бу каби жинояткор хукмдорлар Уммат бошига бало бўлди.</p>		
Ал-Ваъй		
69		

ОЛАМ МУСУЛМОНЛАРИ ХАБАРЛАРИ	قال رسول الله ﷺ: «الْمُسْلِمُ أَخُو الْمُسْلِمِ لَا يُظْلِمُهُ وَلَا يَخْدُلُهُ وَلَا يَبْخُرُهُ» «Мусулмон мусулмоннинг биродаридир. Унга зулм қилимайди, уни ташлаб қўймайди ва камситмайди»	ОЛАМ МУСУЛМОНЛАРИ ХАБАРЛАРИ
Жазоир 43 нафар суриялик мухолафатчини депорт қилиб, Башар режими қўлига топширмоқчи		
<p>Сурия мухолафатининг айтишича, Жазоир режими 43 нафар суриялик мухолафатчини депорт қилиб, Дамашқ режими қўлига топшириш ниятида. Ҳибсда ушлаб турилган бу суриялик мухолафатчилар ўтган вақт ичida Сурия жанубидан чиқиб, Туркияга, у ердан Суданга, у ердан Малига, сўнг Жазоирга келишган ва Жазоирда ҳибсга олинишган. Ҳозирда Дамашқнинг Маззах ҳарбий аэродромига депорт қилиниши кутилаётган мухолафатчиларни Сурия режимига топширилишига йўл қўймаслик учун бу ишга (шахси маълум қилинишини истамаган) бир халқаро воситачи аралашди. Воситачи уларнинг Сурия режимига топширилмайди, деган кафолат олганини маълум қилди. Лекин бир вақтнинг ўзида, «бу кафолатнинг рост-ёлғонлиги борасида хавотирлар ҳам мавжуд» эканини таъкидлади. Маълумки, уларнинг депорт қилиниб, режимга топширилиши ё ўлим ёки қамоқ ёхуд интикомдан бошқа нарсани англаатмайди.</p> <p>Ал-Ваъй: Энг ажабланарлиси, Жазоир режими раҳбарининг – бир оёғини гўр тортиб қолган бўлса ҳам – бошқарув курсисига, яъни дунё матосига маҳкам ёпишиб олганидир. У мусулмонлар ва уларнинг масалаларига қарши позицияни эгаллаб, Уммат душманлари билан бир сафда туриб, тобора қутурмоқда... Унга Аллоҳнинг Ўзи бас келсин, биз учун суянишга энг лойик Зот Аллоҳдир. □</p>		

ҚУРЪОНИ КАРИМ СУҲБАТИДА

﴿فَلَمَّا فَصَلَ طَالُوتُ بِالْجُنُودِ قَالَ إِنَّ اللَّهَ مُبْتَلِكُمْ بِنَهَرٍ فَمَنْ شَرَبَ مِنْهُ فَلَيْسَ مِنِّي وَمَنْ لَمْ يَطْعَمْهُ فَإِنَّهُ مِنِّي إِلَّا مَنْ أَغْرَى فَغُرْفَةً بِيَدِهِ فَشَرِبُوا مِنْهُ إِلَّا قَلِيلًا مِنْهُمْ فَلَمَّا جَاءَرَهُ هُوَ وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ قَالُوا لَا طَاقَةَ لَنَا الْيَوْمَ بِجَاهُلُوتِ وَجُنُودِهِ قَالَ

الَّذِينَ يَظْلُمُونَ أَنَّهُمْ مُلْقُوا اللَّهَ كَمِّ مِنْ فِتْنَةٍ قَلِيلَةٍ غَلَبْتُ فِتْنَةً كَثِيرَةً بِإِذْنِ اللَّهِ وَاللَّهُ مَعَ الصَّابِرِينَ ﴿١٤﴾ وَلَمَّا بَرَزُوا لِجَاهُلُوتِ وَجُنُودِهِ قَالُوا رَبَّنَا أَفْرِغْ عَلَيْنَا صَبَرًا وَثَبِّتْ أَقْدَامَنَا وَانصُرْنَا عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ ﴿١٥﴾ فَهَزَمُوهُمْ بِإِذْنِ اللَّهِ وَقَتَلَ دَاؤُدْ جَاهُلُوتَ وَءَاتَاهُ اللَّهُ الْمُلْكَ وَالْحِكْمَةَ وَعَلَمَهُ مِمَّا يَشَاءُ وَأَتَوْلَا دَفْعَ اللَّهِ النَّاسَ بَعْضَهُمْ بِعَضٍ لِفَسَدِ الْأَرْضِ وَلَكِنَّ اللَّهَ ذُو فَضْلٍ عَلَى الْعَالَمِينَ ﴿١٦﴾

«249. Қачонки Толут аскарлари билан (шаҳардан) чиққач, айтди: «Албатта Аллоҳ сизларни бир дарё билан имтиҳон қиласи. Бас, ким ундан сув исча менинг (аскарим)дан эмас ва ким ундан ичмаса, у мендандир. Магар ким қўли билан фақат бир ҳовуҷ олса (жоизидир)». Бас, у дарёдан озгиналаридан бошқа ҳаммалари ичдилар. У имон келтирган кишилар билан бирга дарёдан ўтгач (аскарлар) айтдилар: «Энди бу кун Жолут ва унинг лашкарларига кучимиз етмайди». (Шунда) Аллоҳга рӯбарӯ бўлишиларига ишонадиган зотлар: «Қанчадан-қанча кичкина гуруҳлар Аллоҳнинг изни билан катта гуруҳлар устидан галаба қилган. Аллоҳ сабр қилгувчилар билан биргадир», дедилар. 250. Қачонки Жолут ва унинг лашкарига кўрингандарида айтдилар: «Парвардигоро, устимиздан сабру тоқат ёғдиргил, қадамларимизни собит қил ва Ўзинг бизни бу кофир қавм

устига голиб қил!» 251. Бас, Аллоҳнинг изни билан уларни ендилар. Ва (Толутнинг аскарларидан бўлган) Довуд Жолутни ўлдириди. Ва Аллоҳ унга (Довудга) подшоҳлик, пайғамбарлик ва Ўзи хоҳлаган нарсаларидан таълим берди. Агар Аллоҳ одамларнинг айримларини айримлари билан даф қилиб турмас экан, шубҳасиз, ер фасодга дучор бўлади. Лекин Аллоҳ барча оламлар устида фазлу карам соҳибидор» [Бақара 249-251]

Хизб ут-Тахрир амири Ато ибн Халил Абу Роштанинг (у кишини Аллоҳ ҳифзу ҳимоясида асрасин) «Тайсир фи Усулит Тафсир» номли китобида қўйидагича келади:

Бу оятларда Аллоҳ Таоло қўйидагиларни баён қилмоқда:

Мусо дан кейин Бану Исройлга Толут уларнинг подшоҳлари эканига қатъий хужжат келгач, уни тасдиқлашиб, у билан бирга душман билан рўбарў бўлишга жўнадилар. Бу хужжат уларга тобутнинг келтирилиши эди.

Кейин Толут уларга Аллоҳ уларнинг садоқатлари ва ихлослари қанчалик эканини билиш учун уларни бир дарё билан синашини билдириди. Бу синов дарёдан бевосита оғиз солиб ичмасликдан иборат эди. Толут уларга, ким дарёдан бевосита оғзи билан сув ичса, у менинг тобеим, сахобам эмас, ким ундан сув ичмаса ёки кўли билан ҳовучлаб ичса, у менинг тобеимдир, деди.

Синов натижаси шундан иборат бўлдики, факат озгина қисмидан бошқа ҳаммалари бевосита оғизлари билан дарёдан сув ичдилар. Имон келтирганлар Толут билан бирга душман билан жанг қилишга йўл олдилар. Улар душманни ўз кўзлари билан кўргач, улардан бир қисми, биз Жолут ва қўшинига бас кела олмаймиз, дейишди. Имони кучли, дунёдан кўра кўпроқ охиратга интиладиган бошқа бир қисми эса, нариги қўрқоқ гурухни шижаотлантириб, соннинг кўплиги аҳамиятли эмас, балки, Аллоҳнинг мадади, нусрати аҳамиятли, Аллоҳ сабр қилгувчилар билан биргадир, дейишиб, Толут ортидан жангга шиддат билан кириб борар эканлар, Аллоҳга дуо-илтижо айлашиб, устимиздан сабру тоқат ёғдиргин, қадамларимизни событ қилгин ва бизга кофиirlар устидан ғалаба бергин, дедилар.

Аллоҳ уларнинг дуоларини ижобат айлади. Аллоҳнинг изни ила душманни мағлуб этдилар. Довуд Жолутни ўлдириди. Аллоҳ Довудга подшоҳликни ва пайғамбарликни берди. Бундан ташқари унга дунёси учун керак бўладиган, Аллоҳнинг йўлидаги жиходда асқотадиган қурол ясаш, темирчилик каби ишларни ҳам ўргатди.

Аллоҳ Таоло бу оятларнинг сўнггида агар жиҳод бўлиб турмаса, ернинг бузилиб кетишини, лекин Аллоҳ Ўзининг фазлу марҳамати

иля одамларга пайғамбарлар юбориб турганини, улар одамларни Аллоҳнинг динига даъват қилиб, мўминлар билан биргаликда золимларнинг зулмию бузғунчиларнинг бузғунчилигига йўл қўймаслик учун кураш олиб боришларини баён қиляпти.

﴿فَلَمَّا فَصَلَ طَالُوتُ بِالْجُنُودِ﴾

(*Қачонки Толут аскарлари билан (шаҳардан) чиққаҷ*). Яъни, улар билан бирга шаҳарни тарқ этди ва душман билан жанг қилишга йўл олди.

﴿إِنَّ اللَّهَ مُبِتَلٌ كُمْ بِتَهْرِيرِ﴾

(*Албатта Аллоҳ сизларни бир дарё билан имтиҳон қиласди*). Яъни, сизларни бир дарёдан ўтаётганларингизда синаб кўради.

(*فَمَنْ شَرَبَ مِنْهُ bas, ким ундан сув ичса*). Яъни, ким дарёдан бевосита оғзи билан сув ичса. Чунки дарёдан сув ичишнинг ҳақиқий маъноси шундай бўлади. Ҳовучлаб ичиш ҳақиқий маъно бўлмайди.

(*فِيَانَهُ رِمْنَى у мендандир*). Яъни, менинг тобеларимдан.

(*وَمَنْ لَمْ يَطْعَمْهُ فِيَانَهُ رِمْنَى kим ундан ичмаса, у мендандир*). Яъни, татимаса. Азҳарий ҳикоя қилишича, ейиш бўладими, ичиш бўладими, ундан татиниш. Бу ерда мувофака мағҳуми бор. Сувни бевосита оғиз билан татинишдан қайтариш уни оғиз билан ичишдан яна ҳам қаттиқроқ қайтарилаётганини билдиради.

(*إِلَّا مَنِ اغْتَرَفَ غُرْفَةً بِيَدِهِ magar kим қўли билан фақат бир ҳовуч олса жоиздир*). Яъни, қўлида олиб, ҳовучлаб ичса. Бу истисно мунқатиъ (узилган) истиснодир. Чунки оғиз билан бевосита ичишдан ҳовучлаб ичиш истисно қилинганди. Ҳовучлаб ичиш оғиз билан ичишнинг ичига кирмайди. Шунинг учун бу истисно мунқатиъ истиснодир. Бу гап, лекин кимки қўли билан олиб, ҳовучлаб ичса, деган маънода.

Мадиналиклар ва басраликларнинг ҳаммаси (Абу Амр, Ибн Касир ва Нофеълар) ғайнни насл қилиб ўқишиган. Бу ҳолатда факат бир марта олиб ичиш маъноси англашилади.

Бошқалар эса ғайнни замма билан ўқишиган. Бу ҳолатда неча марта бўлишидан қатъий назар сувни қўлда олиб ичиш маъноси англашилади. Ҳар икки қироат ҳам мутавотир. Маъно эса бир. Бу

икки қироат ўртасидаги муштарақ мұхқам маңын сувдан фақат бир марта олиб ичиш бўлади. (Яъни, бир неча марта ичишнинг ичидаги марта ичиш ҳам бор. Шу эътибор билан у муштарақ. Бир марта ичишнинг ичидаги эса кўп марта ичиш йўқ. Шу эътибор билан у мұхқам. Айни пайтда бу маңын ҳар икки сўзда ҳам мавжуд. Шу эътибор билан у ҳам муштарақ, ҳам мұхқам).

(بِيَدِهِ) **غُرْفَةٌ** (غُرْفَةٌ) сўзига боғланяпти (**غُرْفَةٌ**) сўзини қайдлаяпти). (غُرْفَةٌ) сўзининг ўзи мусбат оқимида накра келяпти.

Шундай экан, у мутлақликни, умумийликни ифодалайди. (Хуллас, бу ерда мутлақ қайдланяпти). Демак, бу ердаги мустасно қўли билан сув олиб, уни бир марта ичган кимсадир. Яъни, Толутнинг тобеларидан бўлиб қоладиганлар дарёдан сувни оғзи билан ичмасдан ўтиб кетадиганлар ёки фақат қўли билан сув олиб бир мартағина ичиб, ўтиб кетадиганлардир.

أَلَّذِينَ يَظْنُونَ أَنَّهُمْ مُلْتَقُوا اللَّهَ *Аллоҳга рӯбарӯ бўлишиларига ишонадиган зотлар*). Яъни, Аллоҳ билан учрашишларига аниқ ишонадиганлар. Бундай кишилар дунёдан қўра кўпроқ охиратга интиладилар. Парвардигорлари билан бўладиган учрашув уларнинг ақлларини ҳам, қулоқларини ҳам, кўзларини ҳам эгаллаб олади.

Бу ерда (ظن) сўзи аниқ ишонч маңносида келяпти. Бунга қарина Аллоҳ Таолонинг

كَمْ مِنْ فَتَنَةٍ قَلِيلَةٌ غَلَبَتْ فِتَنَةً كَبِيرَةً بِإِذْنِ اللَّهِ وَاللَّهُ مَعَ الصَّابِرِينَ

(Канчадан-қанча кичкина гурухлар Аллоҳнинг изни билан катта гурухлар устидан ғалаба қилган. Аллоҳ сабр қилгувчилар билан биргадир), деган гапидир. Яъни, улар Аллоҳ билан учрашишларига шубҳа қилмайдилар. Мана шу бу ердаги (ظن) сўзи аниқ ишонч маңносида келаётганига қаринадир.

(جَائِلُوكَ) мўъраб ажам сўз. Толут сўзи хусусида айтилган гаплар бу сўзга ҳам тўғри келади.

(أَلْحَكَمَةُ) пайғамбарлик. Аллоҳ Таоло Довуд ни Бану Исроил устидан ҳам пайғамбар ва ҳам подшоҳ қилди. Аслида подшоҳлик пайғамбарлиқдан алоҳида бўларди. Буни олдинги

оятларда айтилған пайғамбарларига, бизга бир подшох юбор, деган гапнинг шарҳида айтиб ўтдик.

﴿وَلَوْلَا دَفْعَ اللَّهِ أَنَّاسَ بَعْضَهُمْ بِيَعْصِ﴾

(Агар Аллоҳ одамларнинг айримларини айримлари билан даф қилиб турмас экан). Яъни, агар ёмонларнинг ёмонлигини, бузғунчиларнинг бузғунчилигини тийиб қўйиш учун Аллоҳнинг йўлида жиҳод қилиш фарз қилинмаганида.

﴿تَلَقَّ أَيَّتُ اللَّهِ تَنْتُوهَا عَلَيْكَ بِالْحَقِّ وَإِنَّكَ لَمِنَ الْمُرْسَلِينَ﴾

«(Эй Мұхаммад) булас Аллоҳнинг оятлариdir. Уларни Сизга ҳаққиност тиловат қилмоқдамиз. Ва Сиз шак-шубҳасиз пайғамбарлардандирсиз» [Бақара 252]

Оятнинг якунида Аллоҳ Таоло Пайғамбар ﷺ га нозил қилинганд ҳукмлар ва оятлар у кишининг пайғамбарлигига далолат қилувчи белги-аломатлар эканини баён қиляпти.

Куръоннинг тилию услубида, келтирган ғайб хабарларининг түғрилигига, Аллоҳдан бўлган вахисиз уни одам боласи айттолмаслигида мўъжиза экани хусусида, имоннинг ақлу табиятга мослиги хусусида, қуръоний хабарлару ҳукмлар ўртасидаги мутаносиблик, қарама-каршиликнинг йўқлиги хусусида тадаббур қилишнинг ўзи Пайғамбар ﷺнинг ҳақлигини, бандаларни зулматлардан нурга олиб чиқиш учун юборилган пайғамбарлардан бири эканини кўрсатиб турибди.

﴿وَإِنَّكَ لَمِنَ الْمُرْسَلِينَ﴾

(Ва Сиз шак-шубҳасиз пайғамбарлардандирсиз).

Кудрат эгаси бўлмиш Парвардигорингиз улар айтаётган сифатлардан (яъни, ҳар қандай айбу нуқсондан) покдир. Барча пайғамбарларга (Аллоҳ томонидан) салом бўлгай! Ҳамду сано барча оламларнинг Парвардигори Аллоҳ учундир! □

ИЛМНИНГ НАФЛ ИБОДАТЛАРДАН АФЗАЛЛИГИ

– Куртубий роҳимаҳуллоҳ бундай деганлар: «Агар илмдан ҳам яхши нарса бўлса, Аллоҳ Таоло Ўз Набийи Ғафуна га ўша нарсани кўпроқ сўрашни албатта буюрар эди. Зеро, Аллоҳ ул зотга илмни зиёда қилишни буюрди». (Тафсирул Куртубий, 4\41).

– Зайд ибн Аслам ривоят қиласи: Абдуллоҳ ибн Масъуд Қадири бундай дер эдилар: «Мен учун фақих олдида бир соат ўтириш бир кундуз рўза тутиб, бир кеча қиёмда бўлмоқдан яхшидир». (Байҳақий «Мадхал илассунанил кубро»да ривоят килган).

– Вакиль ибн Жарроҳ ривоят қиласи: мен Суфёни Саврийнинг бундай деганларини эшитгандим: «Яхши нийятли киши учун илм ёки ҳадис изламоқдан афзал амални билмайман». (Доримий ўзининг «Сунан»ида ривоят килган).

– Катоданинг бундай деганлиги ривоят қилинади: Муторриф ибн Абдуллоҳ ибн Шижжир бундай дер эдилар: «Аллоҳ наздида илм фазли ибодат фазлидан яхшидир». (Аҳмад ўзининг «Сунан»ида ривоят килган).

– Катода айтадики, Ибн Аббос бундай деганлар: «Туннинг бир қисмида ўзаро илм ўрганмоқ, мен учун, тун бўйи ухламай ибодат қилмоқдан яхшидир». (Байҳақий «Мадхал илассунанил кубро»да ривоят килган).

– Ибн Абдулбир Исҳоқ ибн Мансурдан ривоят қиласиди, мен Аҳмад ибн Ҳанбалдан «Туннинг бир қисмида ўзаро илм ўрганмоқ, мен учун, тун бўйи ухламай ибодат қилмоқдан яхшидир», деганда қайси илм назарда тутилган? – деб сўрадим. Шунда у «одамларга дин ишларида нафи тегувчи илмдир», деди. Тахорат, Намоз, Рўза, Ҳаж, Талок кабиларми? деб сўрагандим, «ҳа», деб жавоб қилди. Исҳоқ ибн Роҳавий ҳам имом Аҳмаднинг шу сўзини айтган». (Жомиул баён аҳли илм ва фазлиҳ).

– Абдураззок ривоят қиласи, бизга Муаммар Заҳрийдан унинг бундай деганини хабар қилди: «Қанчалик фиқҳ билан

шуғуланилса, Аллоҳга ҳам шунчалик ибодат қилинади». (Байҳақий «Мадхал илассунанил кубро»да ривоят қилган).

— Абу Қатан Абу Ҳуррадан ривоят қиладики, Ҳасан бундай деди: «Олим дунёдан зоҳид бўлган кишидан ҳам, кўп-кўп ибодат қилувчи кишидан ҳам яхшидир. Чунки у Аллоҳнинг ҳикматини улашади, қабул қилинса ҳам Аллоҳга ҳамд бўлсин, қабул қилинмаса ҳам Аллоҳга ҳамд бўлсин». (Жомиул баён аҳли илм ва фазлих).

— Робиъ ибн Сулаймон Муродийдан ривоят қилинадики, имом Шофеий роҳимаҳуллоҳнинг бундай деганларини эшитгандим: «Илм талаб қилмоқ нафл намоздан афзалдир». (Байҳақий «Мадхал илассунанил кубро»да ривоят қилган).

— Абдуллоҳ ибн Муборакдан – агар умрингиздан фақат бир кун қолса, ўша куни нима қилган бўлардингиз, деб сўрашганда «Одамларга илм берган бўлур эдим», деб жавоб қилган. (Байҳақий «Мадхал илассунанил кубро»да ривоят қилган).

— Имом Байҳақий бундай деди: «Илмнинг афзали ибодатнинг афзаллигидан яхшидир». (Байҳақий «Мадхал илассунанил кубро»да ривоят қилган).

— Имом Абдулбир роҳимаҳуллоҳ «Жомиул баён аҳли илм ва фазлиҳ»да Суфёни Саврийнинг бундай деганини ривоят қилади: «Аллоҳнинг ризосини истаган киши учун ер юзида ҳадис излашдан бошқа яхши амал топмадим». Вакиъ ибн Жарроҳ айтади: «Аллоҳга ибодат қилишда ҳадисдан афзали йўқ». Яна айтади: «Агар менинг наздимда ҳадис айтиш тасбих айтишдан афзал бўлмаганида, ҳадис айтмаган бўлур эдим». Мухаммад ибн Амр ибн Ато бундай дейди: Мусо ибн Ясор бизга ҳадис айтаётган эди, унга Ибн Амр «Агар сиз ҳадисдан бўшасангиз, салом беринг, чунки сиз гўё намоздасиз». Абу Савбон Миздод ибн Хамил Баҳроний айтадики, Умар ибн Сұҳайл Муофий ибн Имрондан – эй Абу Имрон, сиз учун энг маҳбуб нарса нима, намоз ўқиганимми ёки ҳадис ёзганимми? деб сўради. Шунда Муофий ибн Имрон «Мен битта ҳадис ёзмоқни, бир кеча ибодат қилмоқдан афзал кўраман», деб жавоб қилди.

Имом Нававий роҳимаҳуллоҳ бундай деган: «Хуллас, уларнинг иттифоқи бўйича, илм билан шуғулланмок, рўза,

намоз, тасбих каби бадан ибодатларидан афзалдир. Бунинг далилларидан бири, юқоридагилардан ташқари, илмнинг фойдаси ҳам илм эгасига, ҳам мусулмонларга етади. Мазкур нафллар эса, фақат кишининг ўзига хосдир. Чунки илм ислоҳ қилувчидир, бошқа ибодатлар эса, илмга муҳтоҷ, акси эмас. Чунки уламолар анбиёлар меросхўридиirlар, бу билан ибодат қилувчилар, дея сифатланмганлар, чунки ибодат қилувчи ибодатда олимга эргашади, тақлид қиласи ва иқтидо қиласи. Зоро, илмнинг таъсири ва фойдаси олимдан кейин ҳам боқий колади. Нафл ибодатлар эса, уларни қилган киши ўлиши билан тамом бўлади. Чунки илм Аллоҳ Таолонинг сифати, илм фарзи кифоя, шу боис нафллардан афзалдир. □

СУРИЯ МАСАЛАСИНИ АМЕРИКАЧА ҲАЛ ҚИЛИШНИНГ ЙЎЛ ХАРИТАСИ

АҚШнинг Суриядаги махсус элчиси Жеймс Жеффрининг Сурия учун эълон қилган ечимини америкача йўл харита, дейиш мумкин. Жеффри ўз баёнотида «Қўшма Штатлар Суриядаги келгуси босқич «Давлат» ташкилотининг мағлубиятига, сиёсий жараённинг фаоллашуви ҳамда узоқ вақтдан бери давом этаётган фуқаролар урушига якун ясалишига гувоҳ бўлади, деб ишонади», деди. У «Сурияда келаси ойлар ичida ИШИД ташкилотига қарши кураш ниҳоясига етишидан», умидда эканини билдири. Лекин бу ташкилотнинг қайта пайдо бўлишига йўл қўймаслик ва қайта куч тўплашини олдини олиш мақсадида Американинг у ерда қолишини таъкидлади. Буни «То Сурия режимида ва Суриядаги Эрон ролида асосий ўзгариш юз бермас экан, ИШИДни тўла мағлубиятга учратиш имконсиз экани, чунки ИШИДнинг илк бор 2013-2014 йилларда пайдо бўлишида Эрон ролининг улкан ҳиссаси бўлгани» билан изоҳлади.

Жеффри бундай деди: «Россия Истанбул саммитида жорий йил тугашидан олдин конституцияни қайта тузиш комиссиясини тузиш ишини ўз зиммасига олди. Биз айни вақт тугамасидан олдин конституция комиссияси тузилгани борасида Россиядан ҳисоб сўраймиз ҳамда ўз таъсирини ишга солиб, Асад режимини музокара столига жалб қила олади, деган умиддамиз».

Эрон жангарилигининг Суриядан чиқиб кетиши масаласида Жеффри «Вашингтон Суриядаги кураш сабаблари ҳал этилиши биланоқ Эрон ҳарбий кучларининг чиқиб кетишини истайди», деди. Унинг изоҳлашича, «Эрон кучлари Асад режимини қўллаб-қувватлаётган экан, унинг Суриядан чиқиб кетиши АҚШнинг ҳарбий мақсадларига кирмайди. Бироқ бу нарса фуқаролик урушига якун ясаш амалиёти натижасида амалга ошиши ҳамда доимий тинчликни рўёбга чиқариш учун ягона йўл бўлиб колиши лозим». Кейин у «Яқинда АҚШ томонидан Эронга қайта жорий қилинган санкциялар Техронни Суриядан чиқиб кетишига туртки бўлажаги»ни таъкидлади.

Ал-Ваъй: Суриядаги ягона ўйинчи Америкадир. Чунки у ердаги курашга дахлдор бўлган ҳар бир томон ё Эрон ва унинг жангарилиари каби ҳамда Туркия, Ироқ ва Ливан каби Америка буйруқлари асосида аралашган ёки Россия каби Америка билан келишган ҳолда аралашган. Америка ҳар бир томонни ман килишга қодир, хусусан, Россия томонидан ўзининг режалари бузилишига йўл қўймайди. Аммо бизнинг айтар сўзимиз шуки, Суриядаги мусулмонларга қарши АҚШ етовида бу давлатлар ҳар қанча тил бирютириб, турли хил жиноятларни содир этишмасин, Исломнинг ҳалқаро сиёсий майдонга қайтишини на Америка ман эта олсин ва на барчаси биргалашиб. Негаки, бу Аллоҳнинг ваъдаси ва Росулининг хушхабаридир. Аллоҳ Ўз ишида ғолибдир. □

БРИТАНИЯ АРМИЯСИ БОШ ШТАБИ БОШЛИГИ: РОССИЯ БИЗНИНГ ХАВФСИЗЛИГИМИЗГА «ИШИД»ДАН КҮРА КҮПРОҚ ХАВФ ТУҒДИРАДИ

Британияда чиқадиган Дейли Телеграф газетаси Британия армияси биш штаби бошлиги генерал Марк Карлтон Смит билан бўлган сұхбатни нашр қилди. Бу – Марк Карлтон Смит ушбу мансабга ўтиргандан бери биринчи сұхбатдир. Газетанинг ёзишича, сұхбат Марк Карлтон Смит Россиянинг Болтиқ бўйи давлатларига бўладиган тажовузини қайтариш учун НАТО сафида иштирок этётган Британия қуролли кучларини зиёрат қилганидан кейин ёзib олинган. Сұхбат газетанинг биш саҳифасида чоп этилиб, унга газетанинг изоҳи ҳам қўшиб берилган...

Сұхбатда биш штаб бошлиги Британия ва унинг иттифоқчиларига Ал-Қоида ва ИШИД каби исломий жамоалардан кўра Россиянинг хатари кўпроқ экани ҳақида огоҳлантиради. Унга кўра, «Халифалик» деб номланган географик жой вайрон қилинганидан кейин исломий жангарилардан бўлган реал хатар қисқарган. Унинг таъкидлашича, Британия ва унинг иттифоқчилари, хусусан жорий йил бошида Солсберида рўй берган (Скрипаль ва унинг қизини) заҳарлаш ҳодисасидан кейин Россия хатарига қарши бирлашиши лозим. Биш штаб бошлиги яна шундай деди: «Россия Фарбнинг нозик жойларидан фойдаланиш ва уларни фош қилиш учун мунтазам ҳаракат олиб бормоқда. Бу ишни хусусан кибермайдон ва сув остидаги ҳаракатлар каби ноанъанавий йўллар билан қилмоқда».

Газетанинг кириш мақоласида айтилишича, 11 сентябрь ҳодисаларидан кейин Британиянинг разведка ва мудофаа органларининг асосий иши Ал-Қоида ҳамда Шом ва Ироқдаги ИШИД каби исломий террористик ташкилотларга қарши қурашишга эътибор қаратишлари лозим эди.

Аммо Британия армиясининг янги биш штаб бошлиги бугун Россиянинг Farb иттифоқчиларига хатар туғдираётгани тортишиб бўлмайдиган нарса, деб қатъий айтмоқда. Мақолада яна Британиянинг Европа Иттифоқидан чиқиши (Брексит) ҳақида сўзлашувларда чигалликлар борлиги айтилар экан, шундай дейилади: Британия ҳукумати ўз фуқароларини ҳимоя қилишдаги асосий вазифасидан фафлатда қолмаслиги керак. Шунингдек, хавфсизлик ва мудофаа органлари Владимир Путин раҳбарлиги остидаги Россия туғдираётган хатарга қарши чиқа олиш учун керак бўлган манбалар билан таъминланиши зарур. Газетанинг хулоса қилишича, Британия анъанавий мудофаа құдратини кучайтириш билан бирга, ноанъанавий хатарлардан ҳам ўзини ҳимоя қилиши лозимдир.

Британия мудофаа вазири Гэвин Уильямсон жорий йил бошида «Россия Британияга ҳамда Европа ва оламдаги бишқа давлатларга хатар туғдиряпти», у ўз манфаатини рўёбга чиқариш учун барча ҳарбий арсеналини ишлатяпти, деб ҳисоблашини билдирган эди. У Москвани «яширин амалиётлар, кибер урушлар, сиёсий саботаж амалиётлари ва ҳарбий кучини кўрсатиш каби ишларни қилишда» айблади. Шунингдек, вазир бу ишларни ифлос ишлардан намуна, деб атаб, уни зимдан Европа ерларида «кимёвий қурол ишлатишда» айблади.

Ал-Ваъй: Британиялик тулки масъулларнинг ушбу баёнотлари Farb билан Совет Иттифоқи ўртасида бўлиб ўтган совуқ урушни қайта авж олдирмоқда. □